

Det Nationale Turismeforum

Statusanalyse af turismens udvikling og konkurrenceevne

Februar 2021

Statusanalyse af turismens udvikling og konkurrenceevne

Udgivet af

Det Nationale Turismeforum
Februar 2021

Udarbejdet af

VisitDenmark

Layout

Erhvervsministeriet og VisitDenmark

Billeder

Denmark Media Center

Fotografer

Mette Johnsen: forside (nederst)

Robin Skjoldborg: forside (øverst til venstre og øverst til højre)

Indhold

1. Indledning	5
2. Turismen og COVID-19-situationen	9
2.1 Udvikling i antal overnatninger	11
2.1.1 Udvikling i antal overnatninger i 2020 (januar til november)	11
2.1.2 Forventninger til 2020	15
2.1.3 Udviklingen i antal overnatninger efter 2020	18
2.2 Udviklingen i turismeforbruget	21
2.3 Prognose for turismens beskæftigelse	21
2.4 COVID-19's effekt på turismeerhvervet	22
2.4.1 Konjunkturbarometer for virksomheder i turismeerhvervet	22
2.5 Turismeerhvervets brug af hjælpepakker	25
3. Turisme og bæredygtighed	26
3.1 Den globale dagsorden	28
3.2 Monitorering af bæredygtig turisme	29
3.3 Aktuelle analyser om bæredygtighed i dansk turisme	31
4. Status for destinationsdannelsen	37
4.1 De 19 destinationsselskaber	38
5. Dansk turismes markedsposition og konkurrenceevne	40
5.1 Dansk turismes markedsposition	42
5.2 Dansk turismes konkurrenceevne	45
6. Status for turismeforbruget i Danmark	49
6.1 Turismeforbruget i Danmark i 2018	51
6.1.1 Pejlemærke for turismeomsætningen i 2025	53
6.1.2 Turismeforbruget i destinationer og på forretningsområder	53
6.1.3 Turismeforbruget i kommunerne	56
6.2 Turismeskabt eksport, værditilvækst og beskæftigelse	57
7. Udvikling og vækst i dansk turisme	62
7.1 Pejlemærket for overnatninger i den nationale strategi for dansk turisme	64
7.2 Udviklingen i dansk turisme fra 2008 til 2019	66
7.2.1 Overnatninger inden for de tre forretningsområder	67
7.2.2 Internationale møder og kongresser i Danmark	69
7.2.3 Overnatninger i de danske destinationer	70
7.2.4 Overnatninger i de danske kommuner	73
7.2.5 Overnatninger fordelt på overnatningsformer	74
7.2.6 Overnatninger fordelt på nationalitet	75
7.2.7 Airbnb	76
7.3 Vækst på hovedmarkeder og vækstmarkeder	79
7.4 Danmarks markedsandele	80
7.4.1 Storby- og kystturismens markedsandele	82
7.5 Besøg på danske attraktioner	87

8. Vækstforventninger og kapacitet	89
8.1 Vækstforventninger og kapacitet.....	91
8.1.1 Vækst kræver kapacitet.....	92
8.2 Kapacitetsudnyttelse	94
8.2.1 Feriehuse	94
8.2.2 Hoteller.....	95
8.2.3 Feriecentre.....	97
8.2.4 Campingpladser	100
9. Transport og tilgængelighed.....	104
9.1 Transportmuligheder til feriedestinationen.....	106
9.1.1 Flytrafik	106
9.1.2 Færgetrafik	108
9.1.3 Krydstogter	110
10. Konkurrencedygtigt turismeerhverv.....	111
10.1 Prisniveauet i Danmark	113
10.2 Momssatser og -fradrag	114
10.2.1 Momsfradrag	115
10.3 Elpriser.....	115
10.4 Omsætning	116
10.5 Produktivitet	117
10.6 Arbejdsmarked	119
10.7 Overskud og investeringer.....	124
10.8 Nystartede, ophørte og konkursramte virksomheder	126
Appendiks til kapitel 3: Metodebeskrivelse til ETC-indikatorerne	127
Appendiks til kapitel 4: Kommuner i de 19 destinationsselskaber	128
Appendiks til kapitel 10: Branchekoder	129

1. Indledning

1. Indledning

Turisme er et vigtigt erhverv i Danmark med stor betydning for vækst og beskæftigelse i mange dele af Danmark. Turisternes forbrug medvirker til, at byer og lokalområder rundt om i hele landet kan have arbejdspladser, åbne butikker og attraktive kultur- og oplevelsestilbud både til besøgende og lokale borgere.

Før 2020 og udbruddet af COVID-19 var dansk turisme i kraftig vækst. Antallet af turistovernatninger satte i 2019 rekord for 6. år i træk med 56,1 mio. overnatninger. Turisternes forbrug skabte en omsætning på ca. 132,5 mia. kr. (2018) og finansierede 169.000 fuldtidsarbejdspladser. Det svarer til lidt over 5 pct. af det totale antal fuldtidsbeskæftigede i Danmark. Den økonomiske betydning af turismen er særlig stor i flere ø-kommuner og kommuner ved den jyske vestkyst.

Forventningerne til 2020 var høje, da året startede med en samlet vækst i antal overnatninger på 5,9 pct. i januar og februar. Fra marts satte COVID-19 dog et markant aftryk på dansk og international turisme og ændrede situationen i dansk turisme væsentligt. Dansk turisme kigger her ved indgangen til 2021 ind i en længe-revarende krise og en genopretning, som forventes at vare helt til 2023.

Som følge af COVID-19 forventes turistovernatningerne i Danmark at falde med i alt 20 pct. (11,3 mio.) i 2020 sammenlignet med 2019. Med en forventning om kun 16,1 mio. udenlandske overnatninger i 2020 vil det være det laveste antal, der er registreret siden statistikkens start i 1992¹. De endelige overnatningstal for 2020 offentliggøres i april 2021.

Dansk turisme er ramt af tilbagegang på alle forretningsområder, overnatningsformer (undtaget lystbådehavne) og alle udenlandske markeder, dog med markante regionale forskelle. Både storby- og erhvervsturismen har tabt over halvdelen af turistovernatningerne. Begge forretningsområder er særligt hårdt ramt af både turisternes og virksomhedernes ændrede adfærd og behov for øget afstand, herunder begrænsning af fysisk mødeaktivitet, konferencer, messer, events mv. I forlængelse heraf er hotel, efter vandrerhjem, den hårdest ramte overnatningsform med en tilbagegang på 48 pct. i antallet af overnatninger, hvor de danske kysthoteller har klaret sig markant bedre end for eksempel hotellerne i hovedstaden.

Målt i omsætning er det samlede tab større end målt på antal overnatninger. Det skyldes, at det især er antallet af højtforbrugende hotelturister i de danske byer, der er reduceret. Overnattende udenlandske gæsters turismeforbrug estimeres således til at være 58 pct. lavere i 2020 end i 2019.

Selvom COVID-19 også har ramt kyst- og naturturismen, er tilbagegangen her mindre, særligt på grund af en god højsæson. Det skyldes dels de mange danske feriegæster, men også, at det tyske marked – der typisk foretrækker feriehusturisme i de danske kyst- og naturområder – er det udenlandske marked, der er faldet mindst (-20 pct.). Antallet af ferieovernatninger uden for de fire største byer er derfor endt 5 pct. lavere i perioden januar til november 2020 end i samme periode 2019.

Samtidig er Danmark i international og europæisk sammenhæng et af de lande, der har klaret sig bedst igennem den markante opbremsning i den udenlandske turisme. Det gælder uanset, om vi sammenligner os med vores nordeuropæiske naboer,

1 Statistikken er blevet udarbejdet siden 1969, men i sin nuværende form kun siden 1992.

med Sydeuropa eller med Central- og Østeuropa og skyldes i høj grad den danske feriehusbranche, der ikke har været lige så hårdt ramt. Den globale turismenedgang afspejler en markant, international efterspørgselskrise, hvor rejselysten i betydelig grad er reduceret.

Som led i håndteringen af COVID-19 indførte regeringen sammen med Folketingets partier og arbejdsmarkedets parter en række hjælpepakker, som har været med til at holde hånden under turismeerhvervet og afværge en række afskedigelser og konkurser. I alt har ca. 51.000 medarbejdere i hotel- og restauranterhvervet (ca. 40 pct. af branchens medarbejdere) været omfattet af lønkompensationsordningen. Men i en situation, hvor dansk turisme står til at tabe godt 31 mia. kr. i omsætning i 2020, vil COVID-19 medføre et tab af arbejdspladser i dansk turisme. Den samlede jobeffekt af det tabte turismeforbrug i 2020 vurderes aktuelt til mellem 40.000 og 44.000 fuldtidsbeskæftigede på årsbasis.

Omstillingen af dansk turisme – bæredygtighed og digitalisering

Dansk turisme står over for en stor udfordring, men også nye muligheder i en fremtid, der sandsynligvis vil byde på øget international konkurrence, ændrede forbrugsvaner og nye præferencer. Det gælder for eksempel en højere efterspørgsel efter aktiviteter i naturen og prioritering af en høj grad af hygiejne, tryghed og bæredygtighed. At kunne møde de langsigtede trends kræver fokus på omstilling i dansk turisme.

Allerede før COVID-19 havde den globale turismevækst sat bæredygtig turisme højt på den internationale dagsorden. Det gælder også i Danmark, hvor regeringen har en ambitiøs målsætning om 70 pct. reduktion i CO₂-udledningen i 2030, som også turismeerhvervet skal bidrage til at opfylde. Grønne hensyn har hidtil ikke været et udslagsgivende rejsemotiv sammenholdt med andre rejsemotiver, men en større og større gruppe af turister i Danmark og på nærmarkedene forventer, at miljøvenlige og bæredygtige hensyn vil få betydning for deres næste valg af ferie. Denne gruppe består fortrinsvis af yngre, veluddannede og børnefamilier og har størst tyngde i Tyskland (44 pct. i 2020 mod 38 pct. i 2019) efterfulgt af Nederlandene og Sverige. I både Danmark og Norge vil knap hvert fjerde prioritere bæredygtighed ved næste ferie. I Tyskland svarer det til 36,5 mio. potentielle tyske turister, som selv vurderer, at bæredygtighed vil spille en væsentlig rolle for deres rejseadfærd i fremtiden. Hvis dansk turisme skal få del i dette marked, kræver det, at omstillingen til et bæredygtigt turismeprodukt accelereres og i højere grad synliggøres.

En anden langsigtet trend er digitalisering og teknologianvendelse i turismeerhvervet. Et innovativt turismeerhverv har bedre forudsætninger for at holde driftsomkostninger nede og dermed øge produktiviteten og konkurrenceevnen samt for at minimere smitterisiko og for at tilbyde et spændende og moderne oplevelsesprodukt til turisterne.

Overnatningskapacitet og investeringer som grundlag for genstart og vækst

Uanset COVID-19 står dansk turisme fortsat med udfordringer i forhold til overnatningskapacitet og investeringer. At tiltrække og fastholde udenlandske turister kræver overnatningskapacitet af den rette karakter, kvalitet og placering i forhold til

turisternes efterspørgsel. Hvis den udbudte kapacitet er fuldt udnyttet, er der risiko for, at potentielle turister afvises på grund af pladsmangel. De senere år har særligt feriehusbranchen, som er tyskernes foretrukne overnatningsform, meldt om alt udsolgt i højsæsonen. Og især sommerferien 2020 var kendetegnet ved, at kapaciteten var fuldt udnyttet i de danske kystdestinationer. Kapacitetsudfordringer kan således bremse udnyttelsen af det momentum, der aktuelt er i kyst- og naturturismen.

Allerede før COVID-19 var kyst- og naturturismen udfordret af mangel på investeringer. Det medfører en gradvis nedslidning og forringelse af turismeproduktet frem for fornyelse og forbedring. Det gælder bl.a. i flere landdistriktskommuner, hvor turismen har stor samfundsøkonomisk betydning, og hvor udfordringer med at tiltrække investorer og udvide kapaciteten er størst.

Statusanalysen 2020

COVID-19 har også haft betydning for Statusanalysen for 2020. Statusanalysen 2020 indeholder indledningsvis et kapitel, der skitserer de hårde konsekvenser, som COVID-19 har haft på dansk turisme baseret på de foreløbige data pr. 18. januar 2021. Dette for at sikre, at statusanalysen, der normalt er baseret på historiske data fra det foregående år, er aktuel og afspejler den markante nedgang i dansk turisme i 2020 som følge af COVID-19.

Behovet for aktualitet skal vejes op imod behovet for at sikre sammenlignelighed med tidligere statusanalyser og registreringen af den historiske udvikling uafhængigt af COVID-19. I den kontekst har Statusanalysen 2020 til formål at registrere udviklingen i dansk turisme til og med 2019. Derfor følger kapitlerne 4 til 10 i videst muligt omfang strukturen fra de tidligere års statusanalyser og medtager ikke nedgangen i 2020. Det fulde omfang af COVID-19's konsekvenser for dansk turismes udvikling og konkurrenceevne vil manifestere sig i Statusanalysen for 2021.

Endvidere satte TCI Research – som følge af COVID 19 - primo 2020 sin dataindsamling i bero, hvilket betyder, at opgørelser af udenlandske turisters tilfredshed med overnatningsforhold, serviceniveau, infrastruktur mv. holdt op mod Norden og Nordeuropa, herunder fremdrift for pejlemærket vedrørende tilfredshed pr. 2019, ikke er tilgængelige.

Foto: Mark Wengler

2. Turismen og COVID-19-situationen

2 Turismen og COVID-19-situationen

COVID-19 ramte Danmark i marts 2020 på et tidspunkt, hvor dansk turisme havde oplevet en længere periode med vækst. Antallet af overnatninger slog rekord hvert år fra 2014 til 2019, og i starten af 2020 var forventningerne til året positive. Den situation ændrede sig drastisk med udbredelsen af COVID-19.

Turismeerhvervet er et af de erhverv, der er hårdest ramt af coronakrisen. Det gælder ikke kun i Danmark, men i hele verden. Det skyldes både en række smittebegrænsende tiltag, herunder grænselukninger og rejserestriktioner i både indland og udland, og at rejselysten generelt er faldet som følge af pandemien. Det har betydet, at særligt den udenlandske turisme var stærkt reduceret i Danmark i 2020.

Fremtidsudsigterne for dansk turisme er præget af en ekstraordinær usikkerhed, blandt andet som følge af skiftende smittetryk både i og uden for Danmark. I dette kapitel beskrives, hvordan COVID-19 har påvirket dansk turisme i 2020 baseret på realiserede overnatningstal til og med november 2020. De endelige overnatningstal for 2020 kendes dog først i april 2021. Kapitlet beskriver størstedelen af 2020 og tilbyder derfor et solidt estimat for året som helhed. På denne baggrund forsøges også at give et scenarium for udviklingen frem mod 2025.

Opsummering

Udbruddet af COVID-19

- Udbruddet af COVID-19 i starten af 2020 betød en brat afslutning på den fremgang, som dansk turisme har oplevet siden 2014.
- 2020 begyndte lovende med vækst i antallet af overnatninger i årets to første måneder, men fra marts blev følgerne af COVID-19 tydelige.

Overnatninger i 2020

- Dansk turisme havde 10,1 mio. færre overnatninger (-20 pct.) fra januar til november 2020 sammenlignet med 2019 på trods af 1,5 mio. flere danske overnatninger (+6 pct.). Tabet af udenlandske overnatninger er på 11,6 mio. (-42 pct.).
- Samtlige udenlandske markeder blev ramt af tilbagegang.
- Antallet af overnatninger inden for storby- og erhvervsturismen faldt relativt mere end inden for kyst- og naturturismen.
- For hele 2020 forventes et fald i antallet af udenlandske overnatninger på 44 pct. (-12,8 mio.), mens antallet af danske overnatninger forventes at stige med 5 pct. (+1,5 mio.).
- Antallet af overnatninger inden for storby- og erhvervsturismen ventes at falde med omkring 55 pct. i 2020, mens tilbagegangen for kyst- og naturturismen forventes at blive på 6 pct.
- COVID-19 kan få langvarige effekter på turismen, og antallet af udenlandske overnatninger ventes først tilbage på 2019-niveauet i 2023.

Forventet turismeforbrug i 2020

- Der forventes et fald i det udenlandske turismeforbrug på 58 pct. i forhold til 2019, svarende til et tab på knap 34 mia. kr.
- Det danske turismeforbrug ventes at stige med 3 pct., hvilket betyder 2 mia. kr. mere end i 2019.
- Det samlede turismeforbrug forventes at falde med 23 pct. fra 2019 til 2020.

Beskæftigelse

- Den samlede jobeffekt af det tabte turismeforbrug i 2020 vurderes til at være mellem 40.000 og 44.000 fuldtidsbeskæftigede på årsbasis.

Turismeerhverv

- Virksomheder inden for turismeerhvervet er hårdere ramt af COVID-19 end andre dele af servicebranchen.
- Andelen af virksomheder, der angav at være meget hårdt ramt af restriktioner i forbindelse med COVID-19, var stadig høj i september 2020 for hoteller (75 pct.), restauranter (41 pct.), rejsebureauer (97 pct.) og virksomheder inden for kultur, sport og fritid (70 pct.).
- 67 pct. af rejsebureauerne og 14 pct. af hotellerne angav i september, at de havde oplevet et fald i omsætningen på mellem 75 pct. og 100 pct. i løbet af den seneste måned.

Turismeerhvervets brug af hjælpepakker

- Hoteller, restauranter, luftfart, rejsebureauer mv. er blandt de brancher, der i størst omfang har benyttet regeringens kompensationsordninger.
- Der er udbetalt 3,0 mia. kr. til turismeerhvervene under lønkompensationsordningen, 3,3 mia. kr. under ordningen for faste omkostninger og 1,2 mia. kr. under ordningen for selvstændige (pr. 11. januar 2021).
- Omtrent 51.000 medarbejdere i hotel- og restauranterhvervet eller ca. 40 pct. af branchens medarbejdere har været omfattet af lønkompensationsordningen.

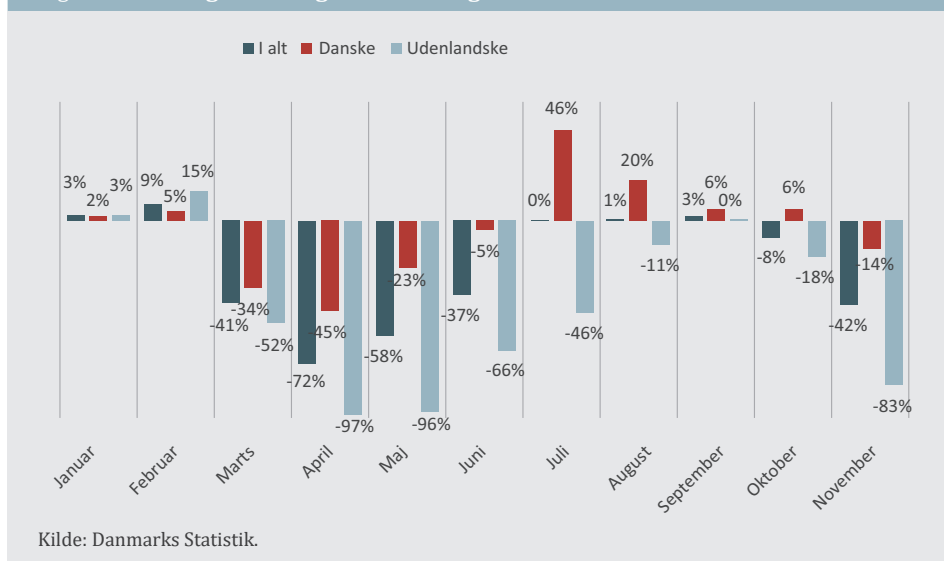
2.1 Udvikling i antal overnatninger

2.1.1 Udvikling i antal overnatninger i 2020 (januar til november)

Antallet af overnatninger steg med i alt 5,9 pct. i årets to første måneder. Men i marts med spredningen af COVID-19 og konsekvenserne heraf skete et kraftigt fald i antallet af udenlandske overnatninger. I perioden januar til november 2020 faldt antallet af udenlandske overnatninger med hele 42,1 pct. (11,6 mio.) sammenlignet med samme periode i 2019. Fra januar til november faldt det samlede antal overnatninger med 18,8 pct. (10,1 mio.) på trods af en vækst på 5,7 pct. (1,5 mio.) flere danske overnatninger.

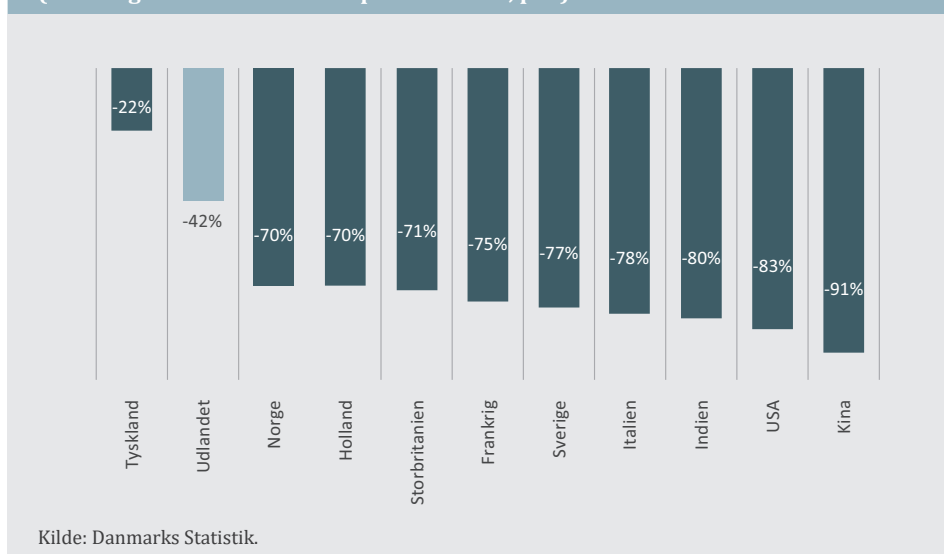
Den generelle nedlukning af samfundet betød, at antallet af danske overnatninger faldt kraftigt fra marts til juni, men en stor fremgang fra juli til oktober betød, at antallet af danske overnatninger i perioden januar til november var 5,7 pct. højere end i samme periode i 2019. Udviklingen fra januar til november 2020 sammenlignet med 2019 fremgår af figur 1.

Figur 1 Månedlig udvikling i overnatninger i Danmark i 2020 i forhold til 2019

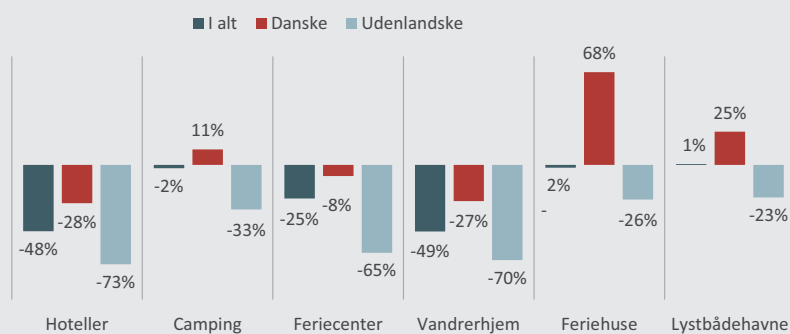
Tilbagegangen i antallet af overnatninger er sket på samtlige udenlandske markeder. De prioriterede markeder for dansk turisme har oplevet fald på mellem 20 pct. og 91 pct. i perioden januar til november 2020 i forhold til samme periode i 2019 (jf. figur 2).

Figur 2 Udvikling i antal udenlandske overnatninger januar-november 2020 (ændring i forhold til samme periode 2019, pct.)

Tilbagegangen har fundet sted inden for næsten alle overnatningsformer. Hoteller, vandrerhjem og feriecentre er relativt hårdest ramt, mens den relative tilbagegang er mindre for feriehuse og campingpladser, hvor de danske overnatninger har trukket i en positiv retning uden dog at opveje det udenlandske tab (jf. figur 3). Antallet af overnatninger i lystbådehavne gik svagt frem.

Figur 3 Udvikling i overnatninger januar-november 2020 fordelt på overnattingsform (ændring i forhold til samme periode 2019, pct.)

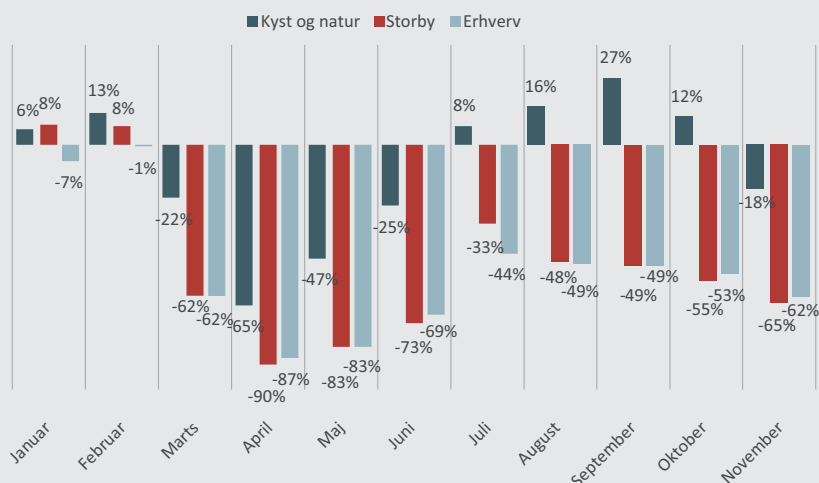

Kilde: Danmarks Statistik.

Antallet af overnatninger inden for storby- og erhvervsturismen er faldet relativt mere end inden for kyst- og naturturismen (jf. figur 4). Antallet af overnatninger inden for erhvervsturismen faldt med 53,4 pct. i perioden januar til november, storbyturismen, med 52,1 pct., mens antallet af overnatninger inden for kyst- og naturturismen faldt med 5,4 pct.

Kyst- og naturturismen oplevede en fremgang i antallet af overnatninger i 3. kvartal, der indikerer, at denne turismeform står relativt bedst rustet til at overvinde forhindringer som følge af COVID-19. Tilsvarende ses ikke for storby- og erhvervsturismen, der er gået kraftigt tilbage siden marts. Årsagerne hertil er mange og afhænger – ud over destinationsspecifikke forhold – bl.a. af markedssammensætning og overnattingsform. Erhvervsturismen er desuden påvirket af manglende "reason-to-go".

Figur 4 Udvikling i overnatninger januar-november 2020 pr. måned fordelt på forretningsområder (ændring i forhold til samme periode 2019, pct.)

Kilde: Danmarks Statistik.

Det samlede tab på 18,8 pct. af turistovernatningerne (10,1 mio.) fra januar til november 2020 sammenlignet med 2019 afspejler markante geografiske forskelle, der ikke mindst skyldes, at langt de fleste kommuner realiserede en højsæson (juli og august) med betydeligt flere overnatninger end i 2019. På landsplan endte højsæsonen på niveau med 2019 (+1 pct.) med en vækst på mellem 6 pct. og 20 pct. i ni af de ti største turismekommuner målt på overnatninger. Anderledes hårdt ramt er hovedstaden og ikke mindst København Kommune, der gik glip af 1,2 mio. overnatninger og dermed realiserede et tab på hele 60 pct. sammenlignet med højsæsonen i 2019.

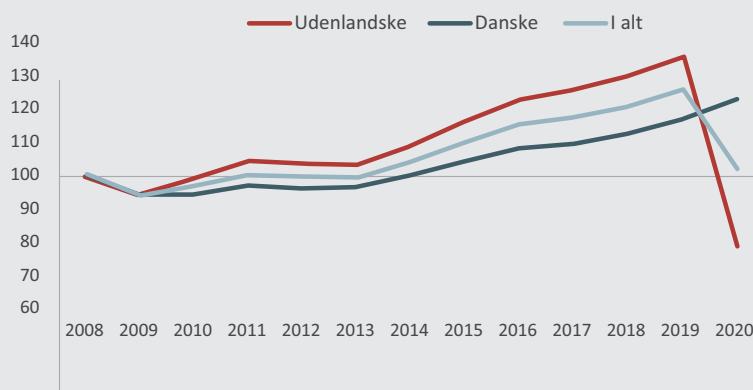
Tabel 1 Top-10 kommuner målt på overnatninger i højsæsonen (juli-august)

	2019 1.000 overnatninger	2020	Ændring	Ændring Pct.
København	2.027	806	-1.221	-60 %
Varde	1.595	1.800	205	13 %
Ringkøbing-Skjern	1.435	1.643	208	14 %
Bornholm	914	987	73	8 %
Jammerbugt	803	919	116	14 %
Hjørring	716	760	44	6 %
Frederikshavn	707	778	71	10 %
Tønder	652	785	133	20 %
Sønderborg	503	587	84	17 %
Syddjurs	471	559	87	19 %
Hele landet	20.491	20.667	176	1 %

Kilde: Danmarks Statistik.

Tilbageslaget for turismen som følge af udbruddet af COVID-19 har været langt hårdere for dansk turisme end noget, der tidligere er registreret. Antallet af overnatninger er for eksempel faldet væsentligt mere i 2020 sammenlignet med udviklingen efter finanskrisen i 2008 til 2009. I perioden januar til november 2009 faldt antallet af overnatninger med 6,0 pct. sammenlignet med 18,8 pct. i 2020. Ses udelukkende på antallet af udenlandske overnatninger, er forskellen endnu mere markant med et fald på 42,1 pct. i 2020 mod 6,0 pct. i 2009.

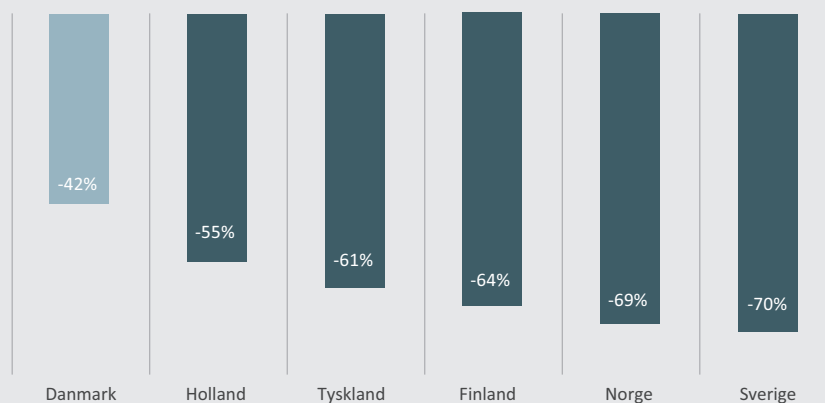
Figur 5 Udvikling i antal overnatninger 2008-2020 (januar-november).
2008 = indeks 100

Kilde: Danmarks Statistik.

Nedgangen inden for turismen er et globalt fænomen. UNWTO vurderer, at antallet af turistankomster er faldet 72 pct. i de første ti måneder af 2020 sammenlignet med samme periode i 2019, svarende til at den globale turisme er sat 30 år tilbage. Med et fald på 68 pct. har Europa klaret sig lidt bedre end den globale udvikling. Udviklingen i Europa dækker over gennemsnitlige fald på 70 pct. i Central- og Øst-europa samt Sydeuropa, et lidt mindre fald i Vesteuropa på 63 pct., mens Nord-europa har oplevet en større tilbagegang på 73 pct. De regionale gennemsnit dækker dog over store geografiske forskelle. Set i en (nord)europæisk kontekst er Danmark et af de lande, der har været mindst hårdt ramt (jf. figur 6).

Figur 6 Udvikling i antal udenlandske overnatninger i udvalgte europæiske lande, januar-november 2020 (ændring ift. samme periode i 2019, pct.).

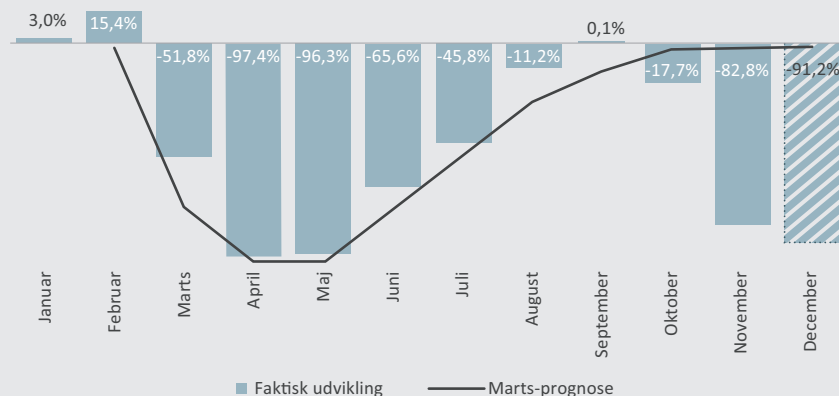

Note: For Tyskland, Holland og Sverige dækker udviklingen januar til oktober.
Kilde: nationale statistikbureauer.

2.1.2 Forventninger til 2020

VisitDenmark har siden udbruddet af COVID-19 fulgt situationen og jævnligt opdateret forventningerne til antallet af overnatninger i 2020. I figur 7 nedenfor ses den faktiske udvikling sammenlignet med VisitDenmarks scenarium i marts 2020, hvor anden bølge og omfanget af restriktioner og grænselukningerne var ukendt.

Figur 7 VisitDenmarks forventninger i marts og faktisk udviklingen i udenlandske overnatninger i 2020 (ændring ift. samme periode i 2019, pct.)

Note: December er baseret på forventningen pr. januar 2021
Kilde: Danmarks Statistik og VisitDenmark.

Om VisitDenmarks forventninger til 2020 - antagelser

VisitDenmarks prognosemetode gennem et uforudsigeligt 2020 har bygget på oplysninger om den aktuelle rejsesituation, bookingindikatorer for feriehusudlejning og hoteller samt markedsundersøgelser om rejseintentioner. VisitDenmark har vurderet den forventede vækst fordelt på måneder og overnatningsformer for hvert af de prioriterede udenlandske markeder samt for de øvrige europæiske markeder samlet set, for resten af de udenlandske markeder samlet set samt for det danske marked.

Aktuelle forventninger til de prioriterede markeder

EU, Schengen og Storbritannien: Den stigende smitteudbredelse, som er registreret i Europa og i Danmark siden august, har resulteret i, at Danmark gradvist har skærpet reglerne for indrejse, og at andre lande har frarådet rejser til Danmark. Situationen blev forværret med endnu en de facto lukning af landets grænser for turister i slutningen af oktober² og yderligere skærpede tiltag, bl.a. skærpet forsamlingsforbud samt gradvis lukning af restauranter og detailhandel i december. Dette har betydet, at de udenlandske overnatninger i Danmark stort set forsvandt i 4. kvartal af 2020.

Pr. januar 2021 er udenlandske turister formelt nægtet adgang til Danmark, idet kun udlændinge med anerkendelsesværdigt formål og en under 24 timer gammel negativ COVID-19-test kan rejse ind i Danmark. Disse indrejserestriktioner gælder foreløbigt til 7. februar 2021, men kan forlænges.

Turister fra nærmarkederne forventes først at vende tilbage til dansk turisme, mens der går længere tid før turister fra lande uden for EU, herunder USA, Kina og Indien, kommer tilbage i det omfang, vi kender.

² Enkelte regioner som Slesvig har været undtaget.

I dette kapitel præsenteres overnatningstal 2020, som er baseret på de realiserede overnatningstal t.o.m. november og VisitDenmarks forventninger til udenlandske overnatninger i december.

I 2020 forventes et samlet fald i antallet af udenlandske overnatninger på 44 pct. Med en forventning om kun 16,1 mio. udenlandske overnatninger i 2020 vil det være det laveste antal, der er registreret siden statistikkens start i 1992³. Antallet af danske overnatninger ventes at stige med 5 pct., fordi flere danskere har holdt ferie hjemme i løbet af året. Samlet set forventes antallet af overnatninger at falde med 20 pct. til 44,8 mio. Det vil være det laveste niveau siden 2010.

Tabel 2 **Forventet udvikling i antal overnatninger fra 2019 til 2020**

	2019 (1.000)	2020 (1.000)	Ændring (1.000)	Ændring (pct.)
I alt	56.059	44.755	-11.304	-20 %
Danske	27.201	28.650	1.448	+5 %
Udenlandske	28.858	16.105	-12.753	-44 %

Kilde: Danmarks Statistik og VisitDenmark.

De fleste af de prioriterede markeder for dansk turisme har været hårdt ramt med tilbagegang i størrelsesordenen 70 pct. til 90 pct. Åbningen af de danske grænser for turister fra Tyskland, Norge og Island den 15. juni og hen over sommeren har betydet, at Tyskland er en undtagelse med et forventet fald på 23 pct. (3,8 mio. færre overnatninger end i 2019), jf. tabel 3.

Tabel 3 **Forventet udvikling i antal overnatninger fra 2019 til 2020 fordelt på markeder**

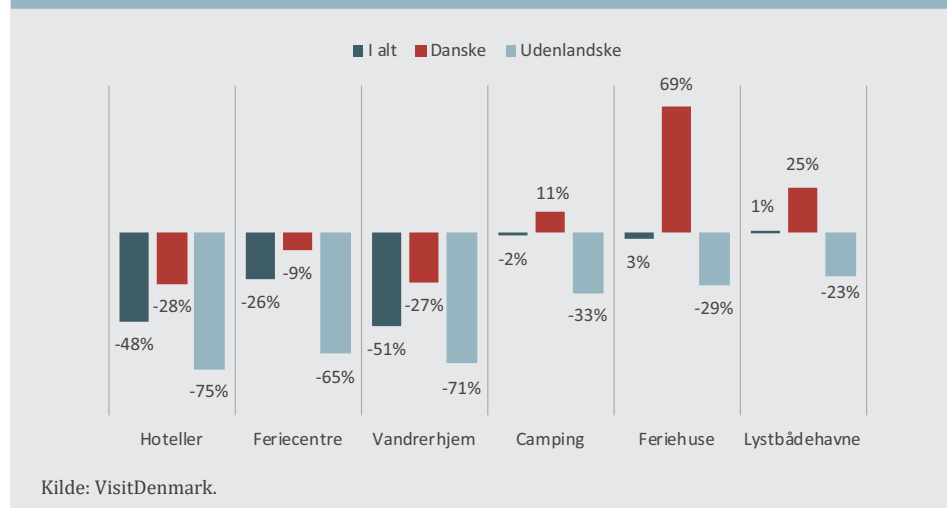
	Overnatninger hele 2019 (1.000)	Overnatninger jan.-nov. 2020 (1.000)	Overnatninger hele 2020 (1.000)	Forventet ændring 2019-2020 (1.000)	Ændring 2019-2020 (pct.)
I alt	56.059	43.657	44.755	-11.304	-20 %
Danmark	27.201	27.661	28.650	1.448	+5 %
Udland	28.858	15.996	16.105	-12.753	-44 %
Tyskland	16.780	12.891	12.968	-3.812	-23 %
Norge	2.322	671	673	-1.649	-71 %
Sverige	1.713	383	388	-1.325	-77 %
Nederlandene	1.436	428	429	-1.007	-70 %
Italien	387	77	79	-307	-79 %
Frankrig	358	84	86	-272	-76 %
Storbritannien	906	243	245	-661	-73 %
USA	836	134	137	-699	-84 %
Kina	274	24	25	-249	-91 %
Indien	108	21	21	-87	-80 %
Øvrige udland	3.738	1.039	1.054	-2.684	-72 %

Kilde: Danmarks Statistik og VisitDenmark.

³ Statistikken er blevet udarbejdet siden 1969, men i sin nuværende form kun siden 1992.

Hvad angår antallet af overnatninger fordelt på overnatningsformer, forventes den største tilbagegang for hoteller, vandrerhjem og feriecentre, mens faldet for feriehuse og campingpladser forventes at blive mindre (jf. figur 8). Som den eneste overnatningsform er antallet af overnatninger i lystbådehavne en smule over niveauet i 2019, fordi fremgangen i antallet af danske overnatninger mere end opvejede tilbagegangen i de udenlandske overnatninger.

Figur 8 Forventet udvikling i antal overnatninger fra 2019 til 2020 fordelt på overnatningsform

Fordelt på forretningsområderne kyst- og naturturisme samt storby- og erhvervs-turisme forventes størst procentuel tilbagegang på 54-55 pct. i antallet af overnatninger inden for storby- og erhvervs-turismen. Antallet af overnatninger inden for kyst- og naturturismen forventes at falde med 6 pct.

Tabel 4 Forventet udvikling i antal overnatninger fra 2019 til 2020 fordelt på forretningsområder

	Januar-november 2020 (realiseret)	I alt 2020 (forventet)
I alt	-19 %	-20 %
Kyst og natur	-5 %	-6 %
Storby	-52 %	-54 %
Erhverv	-53 %	-55 %

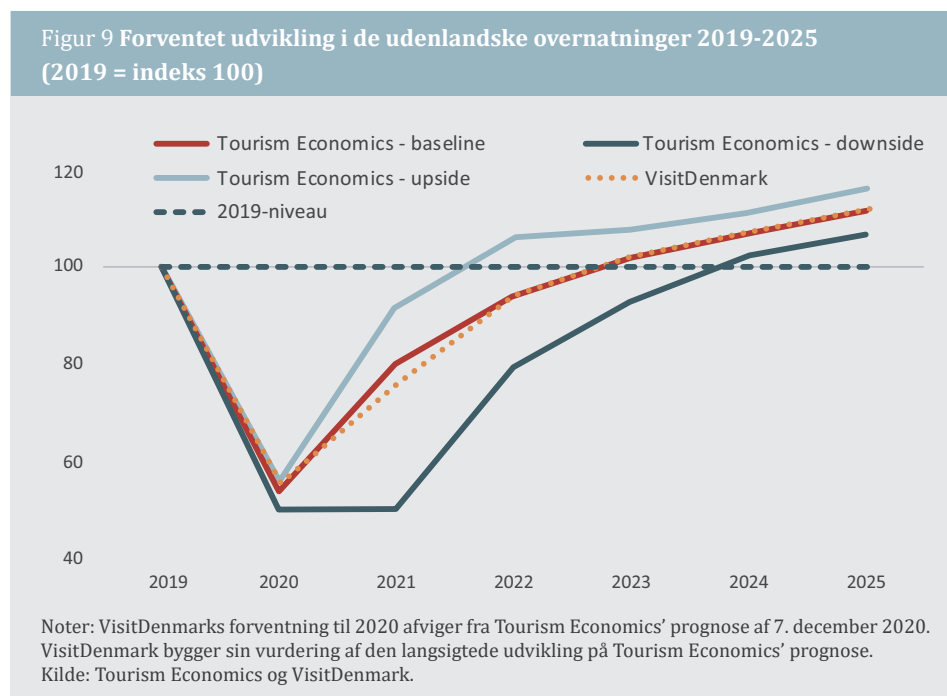
Kilde: Danmarks Statistik og VisitDenmark.

2.1.3 Udviklingen i antal overnatninger efter 2020

COVID-19 kan få langvarige effekter for turismen. Tourism Economics forventer i sin seneste prognose fra 7. december 2020, at antallet af udenlandske overnatninger i Danmark først vil være tilbage på 2019-niveau i 2023. Det er forventningen både i deres basisscenario og i et mere optimistisk scenario. I et mere pessimistisk scenario forventes genopretningen først at ske i 2024.

Toursim Economics forventer at 2021 forløber bedre end 2020, særligt efter første kvartal, hvor turismen ventes at accelerere i takt med, at vaccineudrulningen får effekt. Siden Tourism Economics' december-prognoser er der sket en stigning i antallet af COVID-19-smittede og en stramning af restriktionerne i både Danmark og udlandet. Derfor forventer VisitDenmark, at 2021 ender en smule under

Tourism Economics' baselinescenarium. Figur 9 viser forventningerne til de udenlandske overnatninger frem mod 2025.

VisitDenmark forventer, at både antallet af udenlandske overnatninger og det samlede antal overnatninger vil være tilbage på 2019-niveau i 2023. Vejen tilbage til "normale" niveauer forventes dog at blive meget forskellig for dansk turismes forretningsområder. Alvoren og længden af COVID-19-krisen vil derfor variere betydeligt for de mange forskellige aktører i dansk turisme.

Kyst- og naturturismen ventes i 2022 at ligge over 2019-niveauet. Det vil i givet fald betyde en tilbagevenden til normale tilstande herunder også udfordringer som pres på kapaciteten.

Storbyturismen forventes, selv med høj vækst fra 2021 og frem, først at nå tilbage på 2019-niveauet efter 2025. Forventningen om en årrække med lav efterspørgsel vil alt andet lige påvirke destinationer og aktører, hvor storbyturismen spiller en stor rolle. Eksempelvis vil de senere års udbygning af hotelkapacitet, udvidelse af infrastruktur og andre turismerelaterede investeringer lide under manglende efterspørgsel. Samtidig vil mulighederne for genopretning af turismen afhænge af, at udbud og tilgængelighed fastholdes.

Erhvervs- og mødeturismen forventes at være den turismeform, der vil være påvirket hårdest og i længst tid. I modsætning til ferieturismen er der risiko for en mere varig ændring i "reason to go", der kan lægge en dæmper på efterspørgslen. Samspillet mellem efterspørgsel og udbud er af stor betydning inden for erhvervs- og mødeturismen, og genopretning af turismen må forventes i høj grad også at afhænge af, at udbud og tilgængelighed fastholdes.

Stor afhængighed af tilgængelighed med fly i erhvervs- og mødeturismen
91 pct. af de udenlandske kyst- og naturturister kom i 2017 med bil, mens 3 pct. kom med fly. For storbyturisme var andelen henholdsvis 16 pct. og 62 pct. Hele 72 pct. af de udenlandske erhvervsturister kom med fly. Genopretning af ruter og kapacitet må forventes at blive et vigtigt element i revitalisering af erhvervsturismen. Dette gælder især i København og Billund, der tilsammen i 2019 dækkede 96 pct. af de internationale ruteflyvninger. Københavns Lufthavn rapporterede således en tilbagegang i rutetrafikken på 75 pct. i 2020 sammenlignet med 2019.

Kilde: VisitDenmark, Danmarks Statistik, Københavns Lufthavn

Om Tourism Economics' forventninger

Tourism Economics' prognose tager udgangspunkt i en økonomisk-statistisk model, der bygger på de historiske sammenhænge, der er påvist mellem den økonomiske udvikling (for eksempel økonomisk vækst, privatforbrug og valutakursudvikling) i et land og landets outbound turisme. Desuden inddrages langsigtede trends i turismen mellem marked og destination. Tourism Economics forventede i deres december-prognose, at rejserestriktionerne, der toppede i april 2020 og herefter aftog frem mod september, ville fastholdes på det daværende niveau året ud. I mellemtiden steg smittetallene rundt om i Europa uventet hurtigt, hvorfor man måtte genindføre strammere restriktioner. I den anden retning trækker, at vaccinerne blev hurtigere godkendt end ventet.

Derfor afhænger turismeudviklingen i 2021 i høj grad af, hvor hurtigt vaccineudrulningen i Danmark og andre lande sker, hvor effektiv vaccinen er, og hvordan der udvikles et system eller testregime, der gør det trygt at rejse igen.

Om VisitDenmarks forventninger

Den ekstraordinære situation med COVID-19 har medført langvarig nedlukning af stort set al international turisme og en stor del af den nationale turisme. Normale sammenhænge mellem økonomiske faktorer og turisme er brudt sammen, og mange års stabile trends i udviklingen i antallet af overnatninger er ophørt. De nogenlunde forudsigelige sammenhænge, som VisitDenmark normalt bygger sine overnatningsprognoser på, kan ikke anvendes i 2020. VisitDenmark bygger derfor sin vurdering på kortsigtede indikatorer som den aktuelle rejsesituation og bookingdata (jf. faktaboks i afsnit 2.1.2. om VisitDenmarks forventninger til 2020).

Tourism Economics forventer jf. deres december-prognose et fald på 46 pct. i antallet af udenlandske overnatninger fra 2019 til 2020. Opdatering af overnatningstal og VisitDenmarks forventning til december viser et mindre fald på 44 pct. VisitDenmarks scenarium er mere optimistisk end Tourism Economics' for Tyskland, men har mere pessimistiske forventninger til de øvrige prioriterede markeder for dansk turisme.

VisitDenmarks forventning til turismen efter 2020 bygger på Tourism Economics' prognose

VisitDenmark bygger sin vurdering af den langsigtede udvikling på Tourism Economics' prognose. De økonomiske faktorer forventes at komme i spil igen på længere sigt, når de umiddelbare, direkte effekter af COVID-19 fortager sig, og der sker en gradvis tilbagevenden til normale sammenhænge mellem økonomi og turisme.

2.2 Udviklingen i turismeforbruget

Det kraftige fald i antallet af overnatninger vil have en mærkbar effekt på turismeforbruget i 2020. Konkret forventes et fald på 56 pct. i det udenlandske turismeforbrug i forhold til 2019. Det svarer til et eksporttab på knap 34 mia. kr. Det danske turismeforbrug forventes at stige med 3 pct. Samlet set forventes turismeforbruget at blive reduceret med 23 pct. fra 2019 til 2020, svarende til godt 31 mia. kr.

Tabel 5 Turismeforbrug i 2019 og 2020

	2019 (mio. kr.)	2020 (mio. kr.)	Ændring (mio. kr.)	Ændring (pct.)
Samlet turisme				
I alt	137.572	106.084	-31.488	-23 %
Danske	77.540	79.622	2.083	+3 %
Udenlandske	60.032	26.462	-33.571	-56 %
Kommerciel turisme				
I alt	83.223	53.909	-29.314	-35 %
Danske	35.964	34.258	-1.705	-5 %
Udenlandske	47.259	19.651	-27.608	-58 %

Note: Turismeforbrug i 2019 er et estimat. Turismeforbrug i 2020 er beregnet på baggrund af scenariet for overnatninger i 2020.

Samlet turismeforbrug: Forbrug fra kommerciel turisme + ikke-kommerciel turisme.

Kommerciel turisme: Det turismeforbrug, der skabes af turister, som bor på - og betaler for - overnatning på kommercielle overnatningssteder. De kommercielle overnatningsformer er hotel, feriecenter, camping, vandrerhjem, feriehus, lystbådehavn, krydstogtskib, festival og bondegårdsferie. Desuden indgår leje af helårsbolig - dvs. overnatninger i privatudlejede egne helårsboliger formidlet via bookingplatforme, eksempelvis Airbnb.

Ikke-kommerciel turisme: Turisme i eget feriehus, lånt feriehus, besøg hos familie eller venner samt endagsturisme.

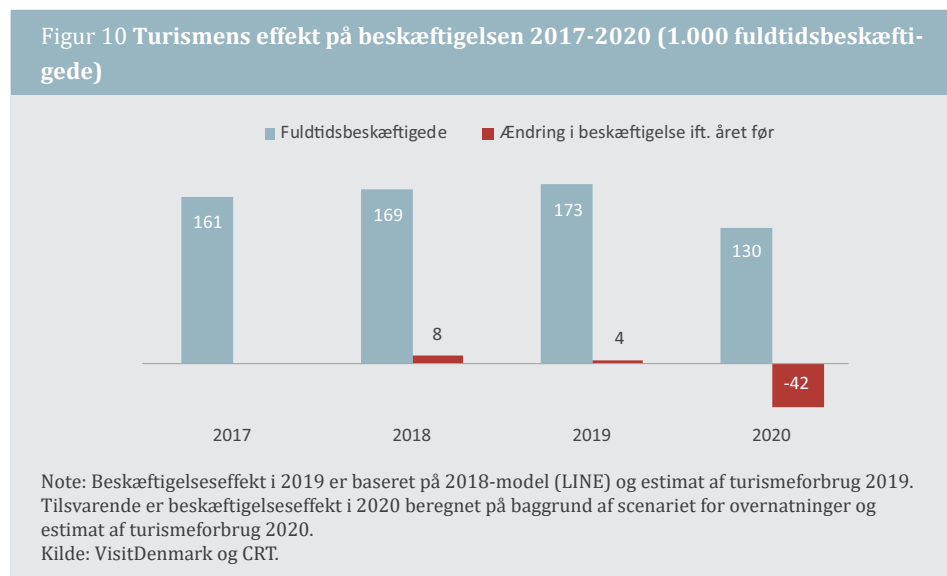
Kilde: VisitDenmark.

Den kommercielle turisme forventes at blive ramt hårdere end den ikke-kommercielle. Forbruget fra turister med overnatning på de kommercielle overnatningsformer forventes at falde med 35 pct. sammenlignet med 23 pct. for den samlede turisme.

2.3 Prognose for turismens beskæftigelse

Den samlede jobeffekt af det tabte turismeforbrug i 2020 vurderes til mellem 40.000 og 44.000 fuldtidsbeskæftigede på årsbasis. Beskæftigelseseffekten i 2020 er beregnet på baggrund af scenariet for udviklingen i antallet af overnatninger i 2020.

Udviklingen i smitten har en betydelig indvirkning på overnatningstallet, og beskæftigelseseffekten vil blive påvirket tilsvarende. Figur 10 viser udviklingen i turismens beskæftigelse fra 2017 til 2020. Tallene for beskæftigelseseffekten i 2020 er en prognose baseret på VisitDenmarks scenarium for overnatninger og omsætning i 2020.

2.4 COVID-19's effekt på turismeerhvervet

2.4.1 Konjunkturbarometer for virksomheder i turismeerhvervet

Danmarks Statistik tilføjede i april 2020 tre nye spørgsmål til sin månedlige undersøgelse af erhvervslivets konjunkturbarometer. De nye spørgsmål belyste, hvordan COVID-19 og de afledte restriktioner påvirkede virksomhederne. To af spørgsmålene stoppede i september 2020, mens det sidste, om risiko for afvikling, fortsat monitoreres.

Af data fremgår det, at turismeerhvervet gennem 2020 har været hårdere ramt af COVID-19 end andre dele af servicebranchen og i høj grad også end sektorerne industri, bygge og anlæg og detailhandelen (jf. tabel 6).

Tabel 6 Virksomheders vurdering af effekten af COVID-19 i september 2020

	Meget hårdt ramt af restriktioner ifm. Corona	Fald i omsætning på 75-100 pct. i den seneste måned	Meget høj risiko for afvikling de næste tre måneder pga. Corona
Branche	Andel af virksomheder (pct.)		
Industri	5 %	1 %	0 %
Bygge og anlæg	1 %	1 %	0 %
Detailhandel	5 %	0 %	0 %
Serviceerhverv	19 %	6 %	0 %
heraf turismeerhverv			
Hoteller mv.	75 %	14 %	2 %
Restauranter	41 %	9 %	1 %
Rejsebureauer	97 %	67 %	28 %
Kultur, sport og fritid	70 %	23 %	0 %
Transport	18 %	13 %	0 %

Kilde: Danmarks Statistik.

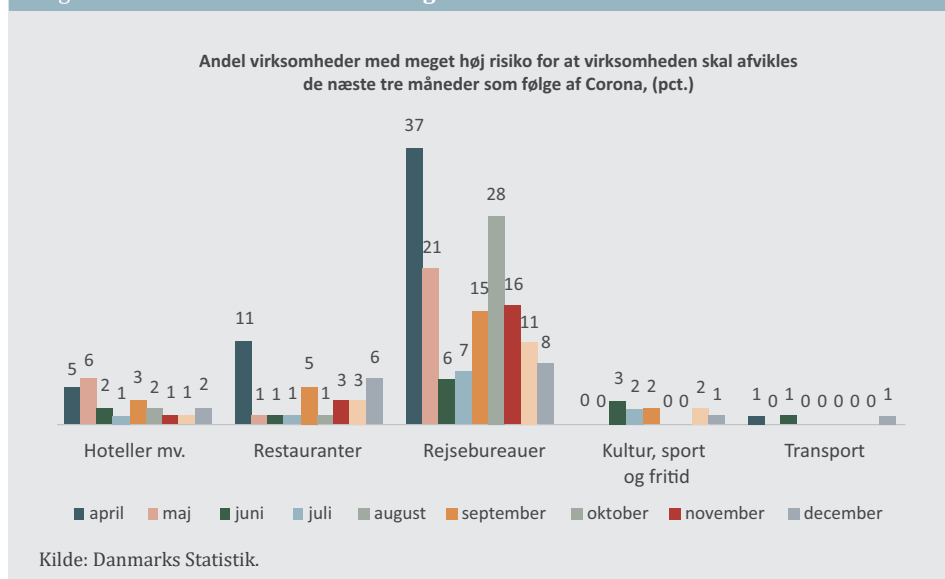
I september 2020, hvor de seneste data er fra, angav mere end 40 pct. af de adspurgte hoteller, restauranter, rejsebureauer og virksomheder inden for kultur, sport og fritid, at de fortsat var meget hårdt ramt af restriktioner i forbindelse med COVID-19. Særligt rejsebureauer (97 pct.), hoteller (75 pct.) og virksomheder inden for kultur, sport og fritid (70 pct.) var hårdt ramt.

Virksomheder inden for disse brancher var også dem, der vurderede at have den højeste andel af fald i omsætningen på 75 pct. til 100 pct. i løbet af den seneste måned (henholdsvis 67 pct., 14 pct. og 23 pct.).

Da erhvervslivets vurderinger af effekten af COVID-19 stammer fra september 2020, tages der ikke højde for udviklingen i de resterende tre måneder af 2020 med stigende smittetal og strammere restriktioner.

Andelen af virksomheder i meget høj risiko for afvikling var på sit højeste i april for rejsebureauer og restauranter og i april-maj for hoteller, hvilket fremgår af figur 11. Siden har en mindre andel af hotellerne været i farezonen. For restauranter og rejsebureauer så man en forbedret situation hen over sommeren 2020, men gennem efteråret og vinteren er situationen igen alvorlig for en stor del, som i forvejen har været påvirket af manglende udenlandske gæster i foråret og fra oktober som følge af rejserestriktioner.

Figur 11 Turismeerhvervs vurdering af effekten af COVID-19

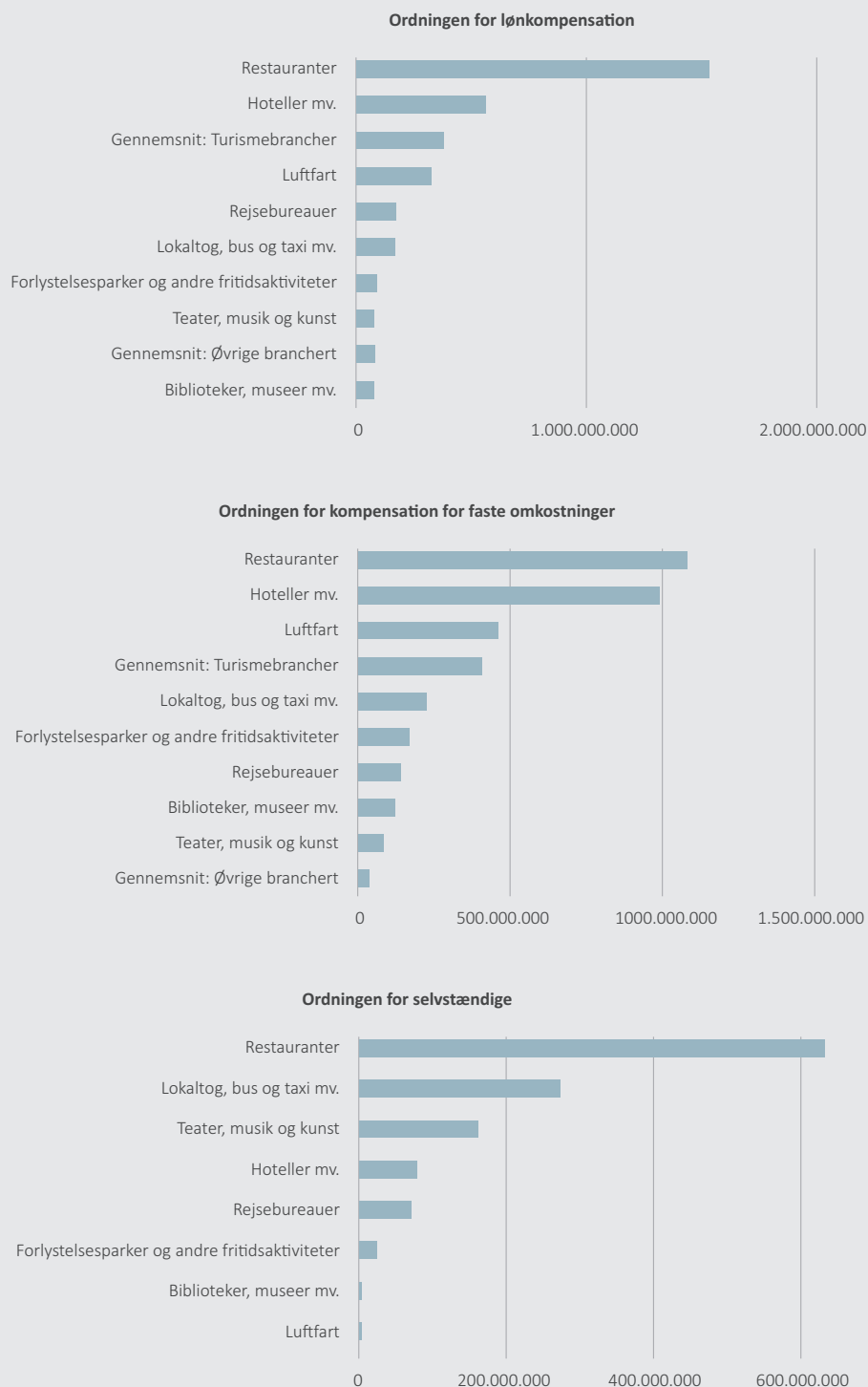

2.5 Turismeerhvervets brug af hjælpepakker

Som led i håndteringen af coronakrisen indførte regeringen sammen med Folketingets partier og arbejdsmarkedets parter en række hjælpepakker og ordninger, der gav erhvervslivet mulighed for blandt andet at få hjælp til betaling af faste omkostninger, hjælp til selvstændige, freelancere, kombinatører mv., hjælp til lønkompensation til hjemsendte medarbejdere, ordninger som afhjælp kortsigtede likviditetsudfordringer i form af udskydelse af betaling af moms og A-skat mv. Ordningerne var med til at afbøde og afværge en lang række afskedigelser og konkurser.

Hoteller, restauranter, luftfart, rejsebureauer mv. er blandt de brancher, der i størst omfang har benyttet regeringens kompensationsordninger sammenlignet med gennemsnittet for de øvrige brancher, jf. figur 12. Der er pr. 11. januar 2021 i alt udbetalt 3,0 mia. kr. til turismeerhvervene under lønkompensationsordningen, 3,3 mia. kr. under ordningen for faste omkostninger og 1,2 mia. kr. under ordningen for selvstændige. I alt har ca. 51.000 medarbejdere i hotel- og restauranterhvervet eller ca. 40 pct. af branchens medarbejdere været omfattet af lønkompensationsordningen, siden den blev lanceret i marts 2020.

Figur 12 Udbetalt beløb under lønkompensationsordningen, ordningen for faste omkostninger og ordningen for selvstændige

Note: Beløbene er foreløbige og kan falde som følge af den almindelige efterkontrol, hvis omsætningsfaldet viser sig at blive lavere end en virksomhed forventede på ansøgningstidspunktet. Data er udtaget under ERST's kompensationsordninger og inkluderer ikke kulturministeriets område.

Kilde: Erhvervsstyrelsen, 11. januar 2021

Foto: Kim Wyon

3. Turisme og bæredygtighed

3 Turisme og bæredygtighed

Kapitlets afspejling af COVID-19

Bæredygtig turisme er bredt anerkendt som en langsigtet trend, der allerede ved indgangen til 2020 var et centralt tema både nationalt og globalt uafhængigt af coronakrisen. Meget tyder dog på, at COVID-19 vil styrke denne dagsorden yderligere. Kapitlet skitserer på den baggrund bæredygtighed i turismen ud fra et langsigtet perspektiv og indeholder samtidig 2020-data med henblik på at sikre sammenlignelighed og registreringen af den historiske udvikling, herunder i turisternes efterspørgsel.

Opsummering

Den globale dagsorden

- Med de 17 verdensmål har FN sat scenen for den bæredygtige udvikling frem mod 2030.
- FN's turismeorganisation (UNWTO) anbefaler, at der i arbejdet med bæredygtig turisme fokuseres på både de økonomiske, miljømæssige og sociale aspekter.
- I 2020 har coronakrisen bremset den internationale turisme. Det har reduceret CO2-udledningen, men også bragt mange af erhvervets arbejdspladser i fare.

Monitorering af bæredygtig turisme

- European Travel Commission (ETC) har opsat 13 fælles internationale indikatorer, som på sigt skal muliggøre en sammenligning af den bæredygtige udvikling på tværs af lande.
- 11 af disse 13 indikatorer kan pt. opgøres for Danmark for henholdsvis hele landet, kyst- og naturturismen og storbyturismen.

Aktuelle analyser om bæredygtighed i dansk turisme

- Mellem 24 pct. og 44 pct. af befolkningerne i Danmark, Tyskland, Norge, Sverige og Nederlandene forventer, at bæredygtige hensyn vil påvirke deres fremtidige rejsevalg.
- I både Danmark, Tyskland og Nederlandene er der tale om en markant stigning i forhold til sidste år i andelen af befolkningen, der vil prioritere bæredygtighed ved fremtidige ferievalg. Norge har oplevet en mindre stigning og Sverige et mindre fald.
- Bæredygtighed prioriteres især højt af tyskerne og svenskerne.
- Mellem 41 pct. og 55 pct. af befolkningerne i London, Milano, Rom og Paris forventer, at bæredygtighed vil påvirke af deres næste ferievalg.
- Andelen er steget signifikant i Paris, er uændret i Rom og er faldet signifikant i Milano.
- Bæredygtighed prioriteres især højt af befolkningen i Paris.
- Sammenholdt med andre konkrete rejsemotiver er bæredygtighed dog ikke udslagsgivende for valg af feriedestination.
- Danmark vurderes generelt som en bæredygtig destination på udvalgte områder og ses i stigende grad som en attraktiv destination blandt dem, der prioriterer bæredygtighed.
- Lokalbeboerne i København er overordnet set tilfredse med turismen. Nogle mener dog, at turismen bør spredes ud fra indre by. Et flertal af københavnere støtter vækst i turismen.

3.1 Den globale dagsorden

I løbet af de seneste 20 år er den globale turisme mere end fordoblet til samlet set 1,5 mia. internationale turistankomster i 2019.⁴ Grundet den globale COVID-19-krise og medfølgende nedlukninger af grænser samt restriktioner for turismen forventes de internationale turismeankomster at falde fra 1.477 mio. i 2019 til 395 mio. i 2020. Antallet af internationale ankomster forventes først at nå tilbage til 2019-niveauet i 2023-2024.⁵ Ikke desto mindre forventes den globale turismesektor at nå 2,1 mia. internationale turistankomster i 2030.⁶

De seneste årtiers fremgang i turismen samt forventningen om fortsat vækst frem mod 2030 – også i lyset af COVID-19 – skaber øget international og lokal opmærksomhed på turismens potentielt negative effekter på miljø og lokalsamfund. Samtidig er turismen en vigtig kilde til både vækst og beskæftigelse verden over. I mange lokalsamfund udgør turismen den primære indtægtskilde.

FN's verdensmål består af 17 konkrete mål og 169 delmål, som forpligter FN's 193 medlemslande til at arbejde mod en mere bæredygtig udvikling. Blandt de verdensmål, der er særligt relevante for turismeerhvervet, er målene om anstændige jobs og økonomisk vækst, bæredygtige byer og lokalsamfund samt ansvarligt forbrug og ansvarlig produktion.

Kilde: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/>

For at favne flere dimensioner af bæredygtig turisme arbejder FN's internationale turismeorganisation (UNWTO) med en tredobbelt bundlinje ved bæredygtig turisme, hvorved udviklingsdagsordenen simultant fokuserer på turismens økonomiske, miljømæssige og sociale forhold (jf. figur 13):

- Af **økonomiske forhold** kan nævnes beskæftigelsen og økonomiske indtægter forbundet med turismen.
- Af **sociale forhold** kan presset på lokalområdet samt lokalbeboernes tilfredshed og glæde ved turismen fremhæves.
- Af **miljømæssige forhold** fremhæves turismens betydning på vandmiljø, affaldshåndtering og energiforbrug (herunder CO₂-udledningen).

Indtil den internationale turisme er tilbage på niveauet før COVID-19, vil mange lande forventeligt have et forholdsmæssigt stort fokus på de økonomiske forhold relateret til turismen.

⁴ Kilde: Tourism Economics.

⁵ Kilde: Tourism Economics' prognose for turistankomster, december 2020.

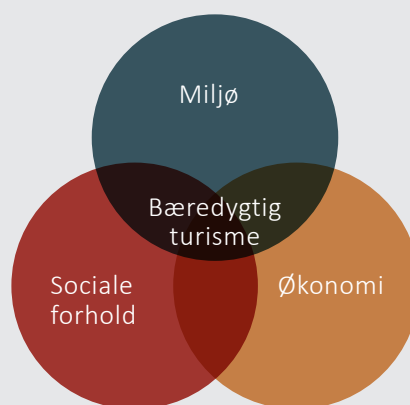
⁶ Kilde: Tourism Economics.

Figur 13 De tre dimensioner af bæredygtig turisme

UNWTO's definition af bæredygtig turisme:

"Turisme, der til fulde tager hensyn til de nuværende og fremtidige økonomiske, sociale og miljømæssige konsekvenser ved at imødekomme behovene hos de besøgende, erhvervet, miljøet og værtssamfundet".

Kilde: UNWTO, sdt.unwto.org

COVID-19 har i 2020 udløst et markant fald i de internationale turistankomster. Faldet har haft betydning for alle tre bæredygtighedsdimensioner. I 2020 har krisen desuden ændret turismens karakter, så turisterne hovedsageligt afholder ferie i hjemlandet og på nærmarkederne.

3.2 Monitorering af bæredygtig turisme

Ved at monitorere og styre turismen er det muligt at maksimere de positive effekter og minimere den negative betydning inden for de tre dimensioner. Det øger imidlertid behovene for nye indsigter om bæredygtig turisme og for redskaber til monitorering af den bæredygtige turismeudvikling. Vidensindsamling og -deling samt monitorering af udviklingen indgår af samme grund i verdensmål nr. 17, partnerskaber for handling.

Internationale organisationer som OECD, UNWTO og ETC arbejder mod et fælles sæt af internationale indikatorer, som muliggør en sammenligning på tværs af lande. ETC har derfor defineret 13 konkrete indikatorer (se tabel 7) i tæt samarbejde med 33 medlemslande, hvor VisitDenmark har bidraget på Danmarks vegne. Der er i 2020 indsamlet data for 22 lande, 35 byer og 26 destinationer. På sigt er målet, at tallene inkorporeres i en online platform, så der kan foretages sammenligninger på tværs af lande, byer og destinationer.

Tabel 7 ETC-indikatorer til monitorering af bæredygtig turisme i Danmark, kyst og storby

Dimension	Indikator*	Hele Danmark	Kyst	Storby
Sociale forhold	Turisternes tilfredshed %-del tilfredse turister	92,0	92,4	89,6
	De lokale beboeres tilfredshed %-del af lokale, der er tilfredse med turismetrykket	-	-	64**
	Kapacitetsudbud Sengepladser pr. 100 indbyggere	2,48	2,22	2,95
	Turismeintensiteten Antal overnatninger pr. 100 indbyggere pr. dag	2,64	3,16	1,71
	Turismetæthed Antal overnatninger pr. dag pr. km ²	3,58	2,90	14,9
Økonomi	Overnatninger % stigning i antal turismeovernatninger ift. året før	4,1	3,8	5,4
	Turistankomster % stigning i internationale ankomster ift. året før	4,7	4,0	5,8
	Sæsonfordeling Spredning af overnatningerne over året (Gini-koefficient)***	0,35	0,41	0,17
	Døgnforbrug Gns. forbrug i € pr. turist pr. dag	155,0	114,0	321,0
	Opholdslængde Gns. opholdslængde pr. turist (antal overnatninger)	3,7	4,7	2,2
	Beskæftigelseseffekter Ansatte i turismeerhvervet pr. ansatte i hele økonomien	5,7	6,8	4,8
Miljø	CO₂-aftrykket Tons udledning ved lufttransport, overnatningssteder mm.	-	-	-
	Certificeringer %-del overnatningssteder med miljøcertificeringer	19,4	12,6	35,9

Note: Indikatorerne er ikke tilgængelige for erhvervsturismen isoleret set.

Tallene vedrørende overnatninger omfatter både ferie- og forretningsturister.

* Der anvendes senest tilgængelige data. Det betyder, at indsamlingsårene varierer ml. 2017 og 2019. Indikatorerne beskrives nærmere i kapitlets appendiks.

** Tilfredsheden gælder kun for København og stammer fra en analyse udarbejdet af Wonderful Copenhagen.

Procentandelen er andelen af borgere, der ikke oplever problemer med turismen.

*** Gini-koefficienten er et mål for uligheden i fordelingen og antager værdier ml. 0 og 1. Hvis overnatningerne er jævnt fordelt over året, vil koefficienten være 0, mens den vil være tættere på 1 jo mere "skævt", overnatningerne fordeler sig over året.

**** Indikatoren for CO₂-aftrykket er ikke angivet, da opgørelsesmetoden og dermed indikatoren fortsat diskuteres.

Kilde: Danmarks Statistik, WoCo, VisitDenmarks Turistundersøgelse, Turismens Økonomiske Betydning i Danmark, Green Key og Eurostat.

Det tilsigtes, at alle indikatorer kan anvendes på både nationalt, regionalt og lokalt niveau. Der arbejdes også på indsamling af historiske tal samt at opgøre tallene efter rejseformål (ferie og forretning). Udviklingen af ETC-indikatorerne pågår dog fortsat, herunder drøftes opgørelsesmetoden for CO₂-udledning, idet der arbejdes på at gøre indikatoren for CO₂-udledning mere retvisende. Datagrundlaget for de øvrige indikatorer vurderes i vid udstrækning at være til stede for dansk turisme. Dog arbejdes der i Danmark på etablering af en landsdækkende undersøgelse til afdækning af den lokale opbakning til turismen.

3.3 Aktuelle analyser om bæredygtighed i dansk turisme

Der er i løbet af 2020 gennemført en række analyser, der på forskellig vis belyser den bæredygtige turisme. Som led i sin årlige image- og potentieanalyse foretog VisitDenmark kort inden coronanedlukningen i 2020 en international måling med fokus på bæredygtighed blandt godt 6.000 borgere i Tyskland, Norge, Sverige og Nederlandene og godt 4.000 borgere i London, Milano, Rom og Paris. Dansk Kyst- og Naturturisme gennemførte i samarbejde med VisitDenmark i maj 2020 en tilsvarende analyse på det danske marked.

Formålet med analyserne er at afdække, hvad turisterne forbinder med bæredygtig turisme, hvilke forventninger de har til deres egen fremtidige rejseadfærd, deres holdning til bæredygtig rejseadfærd på destinationen samt Danmarks image som bæredygtigt rejsemål på udvalgte parametre.⁷ Undersøgelserne tager således udgangspunkt i holdninger og forventninger, som kan adskille sig fra faktiske handlinger. Mange kan eksempelvis have konkrete, værdibaserede intentioner, som for eksempel en indsats for bæredygtighed, men reelt aldrig få handlet på det.

Endelig har Wonderful Copenhagen som en del af analyseprojektet 10X Copenhagen gennemført en analyse af københavnernes holdninger til turisme. Analysen er blevet opdateret i februar 2020 og er baseret på interview med omkring 1.500 københavnere.

Udvalgte resultater fra analyserne præsenteres nedenfor.

Internationale turisters syn på bæredygtighed

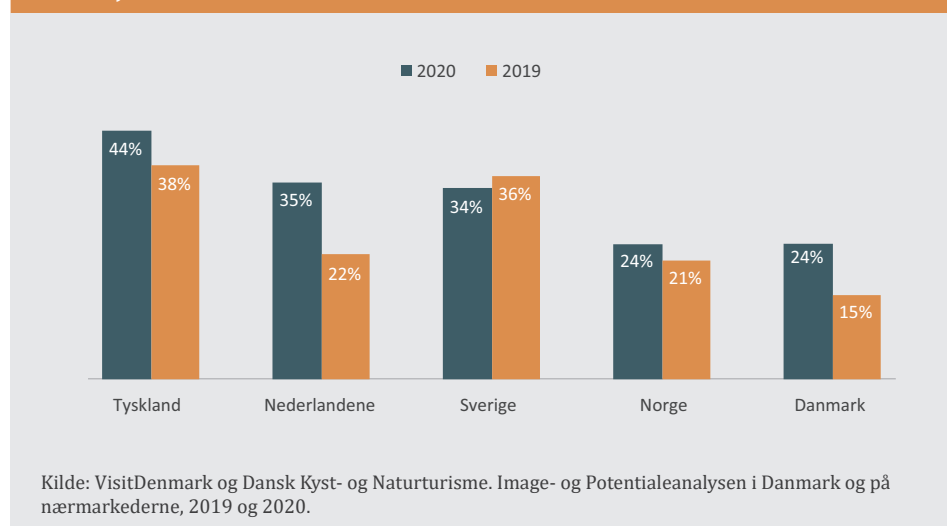
VisitDenmarks undersøgelse viser, at de internationale turister især relaterer bæredygtig turisme til miljødimensionen i form af klimaudfordringer og CO₂-udslip. På tværs af lande og storbyer fremhæves det, at bæredygtig turisme primært består i at undgå CO₂-belastende transportformer til destinationerne og i at dyrke mere bæredygtige aktiviteter på destinationen (for eksempel vandring og cykling). Der er samtidig en del turister, som associerer bæredygtighed med økologiske fødevarer og et lokalt fokus på naturbeskyttelse, genanvendelse og affaldssortering.

⁷ De internationale rapporter kan findes via dette link: <https://www.visitdenmark.dk/corporate/videncenter/baeredygtighed-og-naermarkeder> og <https://www.visitdenmark.dk/corporate/videncenter/baeredygtighed-og-storbyerne>. Den danske analyse kan findes her: <https://www.visitdenmark.dk/corporate/videncenter/dansk-image-og-potentieanalyse>

Analyserne viser samtidig, at bæredygtighed kun i mindre grad har været et udslagsgivende rejsemotiv ved den seneste rejse sammenholdt med andre konkrete rejsemotiver. En mindre gruppe svarer således, at parameteret "grønne løsninger og bæredygtighed" var afgørende for valget af deres seneste feriedestination i udlandet. Parametre som "afslapning og rekreation", "værdi for pengene" og "gæstfrihed og tryghed" er i højere grad udslagsgivende for turisternes seneste valg af feriedestination i udlandet.

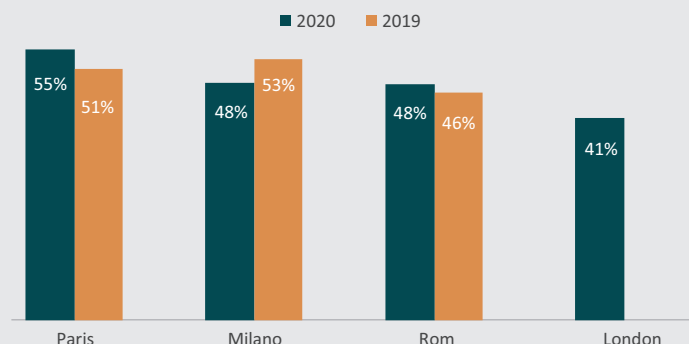
Hvad angår fremtidige rejsevalg, forventer en større gruppe turister i Danmark, nærmarkederne og de europæiske storbyer, at miljøvenlige og bæredygtige hensyn vil få betydning for deres næste ferie sammenlignet med 2019. På nærmarkederne har denne gruppe størst tyngde i Tyskland efterfulgt af Nederlandene og Sverige (jf. figur 14). I både Danmark og Norge vil knap hvert fjerde prioritere bæredygtighed ved næste ferie. I storbyerne er det især i Paris, at befolkningen vil prioritere bæredygtighed i forbindelse med næste ferierejse (jf. figur 15).

Figur 14 Andel af befolkningen, der vil prioritere bæredygtighed ved valg af næste ferierejse

I Tyskland vil 44 pct. af borgerne prioritere bæredygtighed ved næste rejse. I absolutte tal svarer det til 36,5 mio. tyskere. I både Tyskland, Nederlandene og Danmark har der fra 2019 til 2020 været en signifikant vækst i andelen af turister, der vil prioritere bæredygtighed ved en kommende ferie, mens andelen har været stort set uændrede i Sverige og Norge.

Figur 15 Andel af befolkningen, der vil prioritere bæredygtighed ved valg af næste ferierejse

Anm.: I 2019 blev dataindsamlingen i Storbritannien gennemført i hele landet, mens fokus i 2020 udelukkende er på Greater London. Der er således ikke sammenlignelige data fra 2019.

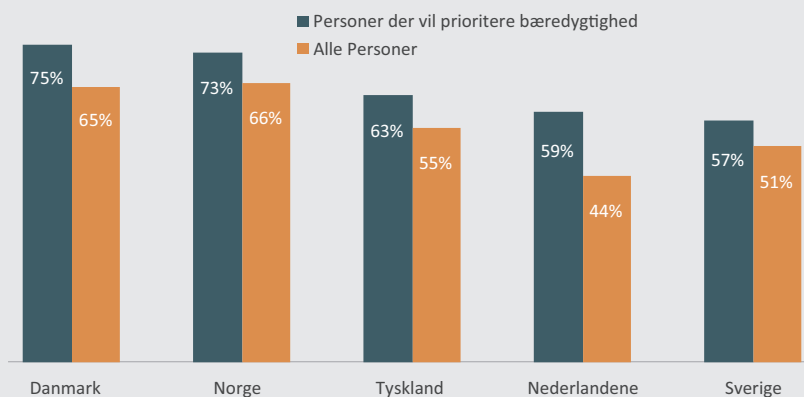
Kilde: VisitDenmark. Image- og Potentialeanalysen i udvalgte europæiske storbyer, 2019 og 2020.

Blandt borgerne i Paris vil flere end hver anden (55 pct.) prioritere bæredygtighed ved næste rejse. I Milano har der fra 2019 til 2020 været et signifikant fald i andelen af turister, der vil prioritere bæredygtighed ved en kommende ferie, mens andelen har været stort set uændret i Rom. I Paris er andelen steget signifikant fra 2019 til 2020. I 2019 blev dataindsamlingen i Storbritannien gennemført i hele landet, mens fokus i 2020 udelukkende var på Greater London. Der er således ikke sammenlignelige tal fra 2019.

Generelt er der blandt de udenlandske turister en overvægt af yngre og veluddannede blandt personer, der fremadrettet vil prioritere bæredygtighed. Denne gruppe har typisk et højere kendskab til Danmark som feriedestination og anser i højere grad end gennemsnittet landet som et attraktivt rejsemål for en fremtidig ferie.

Danmark vurderes generelt at være en bæredygtig destination – i særlig grad af de turister, der kender meget til landet og særligt af vores norske naboer. To ud af tre nordmænd anser Danmark for at være en attraktiv destination (jf. figur 16). Hos de nordmænd, der vil prioritere bæredygtighed ved en kommende ferie, er denne andel helt oppe på knap tre ud af fire (73 pct.).

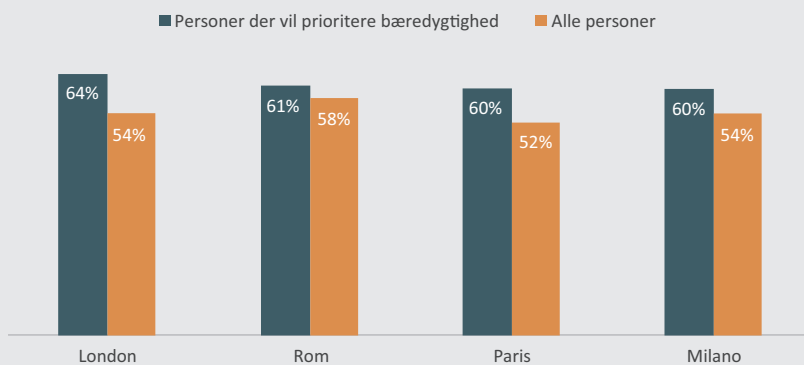
Figur 16 Andel af befolkningen, der anser Danmark for at være en attraktiv feriedestination

Kilde: VisitDenmark og Dansk Kyst- og Naturturisme. Image- og Potentialeanalysen i Danmark og på nærmarkederne i 2020.

Blandt befolkningerne i de fire europæiske storbyer anser 52 pct. eller flere Danmark for at være en attraktiv feriedestination. Ses udelukkende på dem, der vil prioritere bæredygtighed i forbindelse med næste ferievalg, stiger andelen til 60 pct. eller flere (jf. figur 17).

Figur 17 Andel af befolkningen, der anser Danmark for at være en attraktiv feriedestination

Kilde: VisitDenmark. Image- og Potentialeanalysen i udvalgte europæiske storbyer, 2019 og 2020.

Danmark bliver generelt vurderet højt i forhold til "en imødekommende befolkning" og "gode muligheder for at cykle" og scorer i lighed med Sverige og Norge højt på "høj livskvalitet og gode levevilkår", "en følelse af sikkerhed/tryghed" og "en ren destination". De nordiske lande bliver generelt vurderet højt på en række parametre vedrørende bæredygtighed.

Læs mere i publikationerne om bæredygtig turisme og turismen fra nærmarkederne og storbyerne på <https://www.visitdenmark.dk/corporate/videncenter/baeredygtighed-og-naermarkeder> og <https://www.visitdenmark.dk/corporate/videncenter/baeredygtighed-og-storbyerne>.

Danske turisters syn på bæredygtighed

Undersøgelsen af de danske turisters syn på bæredygtighed fra foråret 2020 viser, at danske turister i lighed med de udenlandske associerer bæredygtig turisme med at undgå flyrejser og vælge miljøvenlige transportformer til destinationen med fokus på at minimere CO2-udledningen. På destinationen forbindes bæredygtighed med økologi, affaldssortering og cykelture.

Når danskerne besøger udenlandske destinationer, føler syv ud af 10 et ansvar for at beskytte miljøet i det land, de besøger. Samtidig mener to tredjedele, at det er vigtigt, at de penge, der bruges på ferien, gavner lokalsamfundet. 26 pct. af danskerne overvejer at rejse mindre til udlandet af hensyn til miljøet. I 2019 lå den tilsvarende andel på 17 pct.

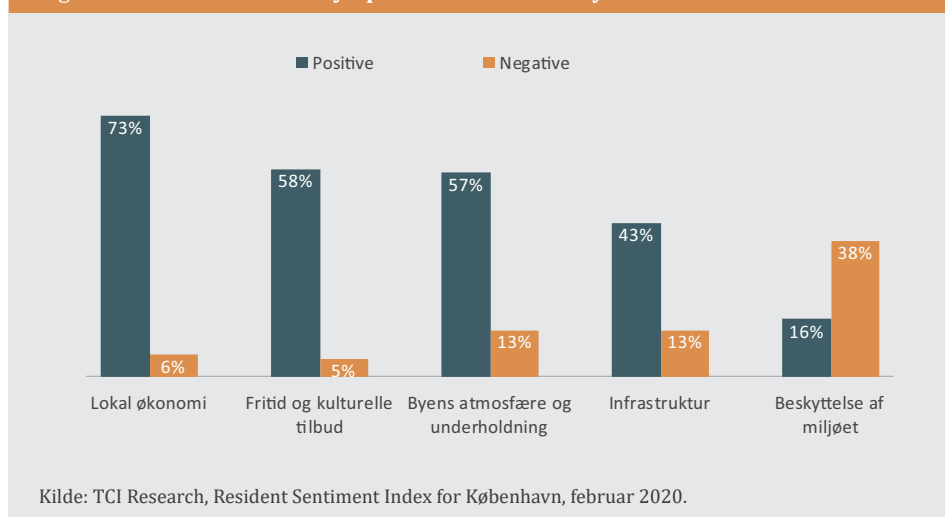
Læs mere i publikationen Dansk Image- og Potentialeanalyse 2020 på <https://www.kystognaturturisme.dk/dansk-kyst-og-naturturisme/nyheder/hver-fjerde-dan-sker-vaelger-ferie-efter-miljoevenlige-hensyn>

Københavnernes er generelt tilfredse med turismen i byen

Hvad angår københavnernes holdninger til turismen, bakkede syv ud af 10 lokale borgere før COVID-19 op om, at København fortsat skal promoveres for at tiltrække flere turister.

Den store opbakning til turismen kan forklares med, at 73 pct. af de lokale anerkender, at turismen har en positiv effekt på den lokale økonomi, og 58 pct. anser turismen for at have en positiv effekt på byens kultur- og fritidsudbud. Samtidig angiver 77 pct. af københavnernes, at de er stolte over, at rejsende besøger København. 64 pct. af de lokale angiver, at de aldrig oplever problemer relateret til turisme, mens omtrent en tredjedel af de lokale oplever problemer på visse tidspunkter af året eller hele året. Det gælder især beboere i Indre By.

Figur 18 Københavnerne syn på turismens fodaftryk

De lokale borgere, som oplever problemer hele året eller på visse tidspunkter af året, angiver pladsproblemer som det største problem efterfulgt af problemer med trafik, affald og støj. Omkring hver femte københavnere oplever bekymringer i forhold til omkostningsniveauet i byen som følge af turismen, mens 38 pct. af københavnernes anser turismen for at have en negativ indflydelse på miljøet.

Endelig viser analysen, at miljø står højt på de lokales dagsorden for turismeudvikling sammen med et ønske om i højere grad at uddanne turisterne i den danske cykelkultur.

Læs mere i publikationen Resident Sentiment Index på <https://10xcopenhagen.com/>

Aktuelle projekter om udvikling af indikatorer for bæredygtig turisme

Etablering af et bæredygtigt turismeregnskab

Nordregio, Center for Landdistriktsforskning og Center for Regional - og Turismeforskning arbejder sammen med VisitDenmark, Danske Destinationer, Dansk Kyst- og Naturturisme og turismeorganisationer om at sikre værktøjerne, der succesfuldt kan sammenkoble turismestrategier og en bæredygtig udvikling af landdistrikterne.

I projektet arbejdes på at udvide det eksisterende nationale turismeregnskab således, at det fremover foruden de eksisterende omsætningstal også vil rumme sociale, økonomiske og miljømæssige effekttal, der kan fungere både på nationalt aggregeret niveau og lokalt destinationsniveau.

Analyse af nye bæredygtighedsindikatorer

Wonderful Copenhagen har i projektet Turismens fodaftryk foretaget en åben afdækning af kvalificerede indikatorer, der kan måle den positive og negative effekt af turismen i København. Analysen⁸ tager udgangspunkt i den tredobbelte bundlinje med både den økonomiske, miljømæssige og sociale dimension.

8 Analysen indgår i arbejdet vedrørende det nationale bæredygtigheds turismeregnskab.

Foto: Viggo Lundberg

4. Status for destinationsdannelsen

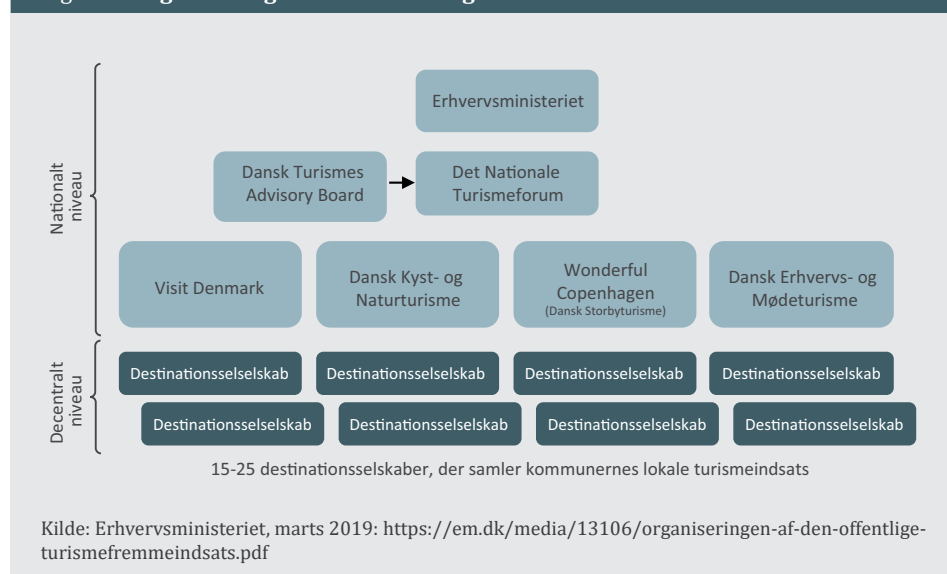
4 Status for destinationsdannelsen

Kapitlets afspejling af COVID-19

Dette kapitel følger i videst muligt omfang strukturen fra tidligere års Statusanalyser med henblik på at sikre sammenlignelighed og registrering af den historiske udvikling. Kapitlet giver en baggrundsmæssig og deskriptiv status for destinationsdannelsen med udgangen af 2020. Der er ikke lavet en analyse af COVID-19's konsekvenser for destinationsdannelsen eller udviklingen i de enkelte destinationer. Udviklingen i de enkelte destinationer vil manifestere sig i næste års udgave af Statusanalysen 2021. For et indblik i nedgangen i dansk turisme som følge af COVID-19 henvises til kapitel 2.

Der er to overordnede niveauer i den offentlige turismefremmeindsats i Danmark: et decentralt og et nationalt niveau (jf. figur 19).

Figur 19 Organiseringen af den offentlige turismefremmeindsats

Det decentrale niveau har en stærk kommunal forankring, og indsatsen skal frem mod udgangen af 2020 konsolideres i destinationsselskaber. I afsnittet neden for skitseres de destinationsselskaber, der indtil videre er etableret, og hvordan de fordeler sig geografisk.

4.1 De 19 destinationsselskaber

Der er med udgangen af 2020 sket en konsolidering af den decentrale turismefremmeindsats i 19 tværkommunale destinationsselskaber. Langt størstedelen af Danmarks kommuner (pr. 1. januar 2021 90 ud af 98) er med i et destinationsselskab, mens 8 kommuner står uden for et destinationsselskab. Etableringen af 15-25 destinationsselskaber, som aftalt mellem staten og KL i forbindelse med aftalen om kommunernes økonomi for 2019, er således nået inden udgangen af 2020, som forudsat i aftalen.

Samlet set har den nye organisering af den offentlige turismefremmeindsats i først 2015 og efterfølgende i 2019 væsentligt reduceret antallet af aktører i den offentlige turismefremmeindsats. Det har blandt andet gjort det lettere for turismeerhvervet at identificere, hvilke offentlige aktører, de kan samarbejde med. Herudover har organiseringen i færre men større destinationsselskaber samlet ressourcer og herigennem muliggjort en styrkelse af den decentrale turismefremmeindsats.

Da mange af destinationsselskaberne er nyetablerede, vil den fulde effekt af de gennemførte ændringer først kunne ses i løbet af de kommende år, ligesom der kan ske ændringer i destinationsselskabernes sammensætning. Allerede nu er der dog eksempler på, at den nye organisering understøtter et tættere samarbejde mellem destinationsselskaber og fx, turismeudviklingsselskaber og VisitDenmark. Det gælder bl.a. i regi af initiativer til at genoprette dansk turisme under COVID-19 krisen.

Figur 20 neden for viser, hvordan de 19 destinationsselskaber aktuelt dækker Danmark.

Figur 20 De 19 destinationsselskaber i Danmark

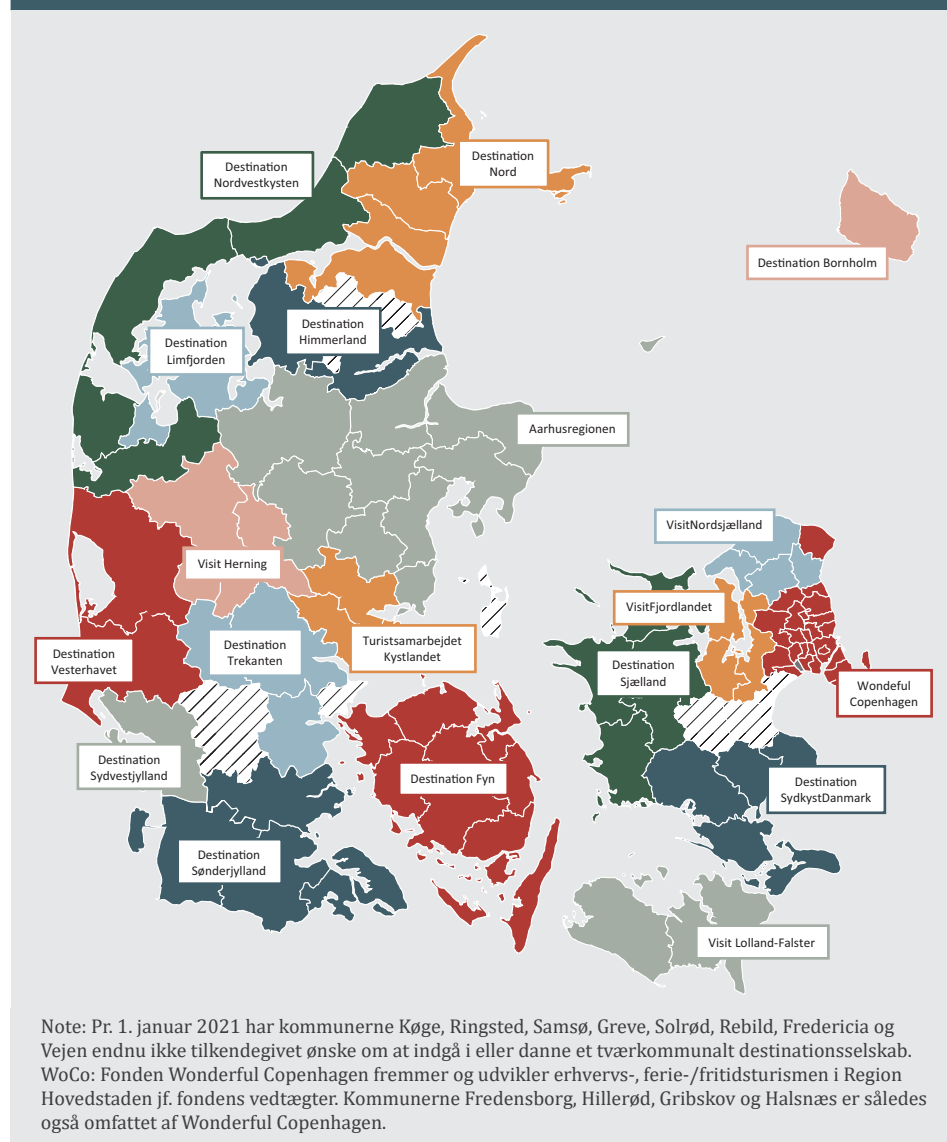

Foto: Robin Skjoldborg

5. Dansk turismes markeds- position og konkurrenceevne

5 Dansk turismes markedsposition og konkurrenceevne

Kapitlets afspejling af COVID-19

Dette kapitel følger i videst muligt omfang strukturen fra tidligere års Statusanalyser med henblik på at sikre sammenlignelighed og registreringen af den historiske udvikling. Kapitlet betragter data til og med 2019 og tager således ikke højde for udviklingen i 2020. For et indblik i nedgangen i dansk turisme som følge af COVID-19 henvises til kapitel 2.

Opsummering

Dansk turismes markedsposition

- Antallet af udenlandske turistovernatninger er fra 2018 til 2019 steget i både Danmark og de lande, som Danmark umiddelbart konkurrerer med.
- Danmarks markedsposition i det nordeuropæiske konkurrentfelt er styrket i forhold til 2018.
- Danmark har i 2019 den næst højeste vækstrate i antallet af europæiske overnatninger i konkurrentfeltet kun overgået af Nederlandene.

Dansk turismes konkurrenceevne

- **Tilgængelighed:** Danmark har en god flytilgængelighed og ligger markant over det nordeuropæiske gennemsnit vedrørende udenlandske flypassagerer pr. indbygger.
- **Pris:** Danmark og Norge har de højeste prisniveauer i det nordeuropæiske konkurrentfelt.
- **Konkurrencedygtigt turismeerhverv:** Momssatserne i Danmark er generelt høje i forhold til det nordeuropæiske gennemsnit. De danske elpriser for turismevirksomheder ligger i midten af feltet sammenholdt med de nordeuropæiske konkurrenter. Danmark har i perioden 2008 til 2016 oplevet et fald i produktiviteten, der er marginalt større end i de øvrige lande i det nordeuropæiske konkurrentfelt. Løn niveauet i turismeerhvervet er højere i Danmark end gennemsnittet for Nord-europa.

Dansk turismes markedsposition og konkurrenceevne i det nordeuropæiske konkurrentfelt er i tidligere års udgave af statusanalysen blevet afdækket ved at se på Danmarks performance på en række områder. Disse områder omfatter blandt andet de udenlandske turisternes tilfredshed med forhold som for eksempel kvaliteten af spise- og overnatningssteder, infrastruktur, transportomkostninger og forhold mellem pris og kvalitet.

De tilfredshedsdata, der tidligere år har været en del af afdækningen af Danmarks position i det nordeuropæiske konkurrentfelt, stammer fra TCI Research (Travelsat Competitive Index). Som en konsekvens af COVID-19 afbrød TCI Research i starten af 2020 sin dataindsamling til deres årlige tilfredshedsundersøgelse. Det betyder, at Danmarks konkurrencesituation i dette års udgave af Statusanalysen afdækkes uden data for turisternes tilfredshed med en række parametre.

Det skal endvidere bemærkes, at dette og de følgende tre kapitler, som nævnt i indledningen, udelukkende betragter data til og med 2019. Kapitlerne følger i videst muligt omfang strukturen fra de tidligere års Statusanalyser for dermed at sikre sammenlignelighed og registreringen af den historiske udvikling uafhængigt af COVID-19.

Konkurrencen om turisternes opmærksomhed og besøg foregår globalt og er intens. Hvis Danmark skal gøre sig bemærket i konkurrencen om turisterne og fastholde en lukrativ markedsposition, er det vigtigt at kende til og være bevidst om landets styrker og svagheder sammenlignet med konkurrentlandene i Norden og Nordeuropa.

I forhold til turisternes opmærksomhed og forbrug er Danmark som udgangspunkt i konkurrence med både europæiske naboer og oversøiske destinationer. Forudsætningerne og vilkårene for dansk turisme er imidlertid markant anderledes end for eksempel Sydafrika, Thailand, Australien, Grækenland og Brasilien i forhold til både klima, naturoplevelser, attraktioner og kultur. Mulighederne for at ændre på dette gennem en turismepolitisk indsats er meget begrænsede.

Det Nationale Turismeforum har derfor besluttet at fokusere på et nordeuropæisk konkurrentfelt bestående af følgende lande: Danmark, Norge, Sverige, Finland, Tyskland, Storbritannien, Irland og Nederlandene (NE8). Disse lande er koldtvandsdestinationer og anses for at være dem, som Danmark er i direkte konkurrence med. Landene er valgt, da de trods nogle forskelligheder har mange fællestræk og tilbyder en række af de samme produkter og oplevelser. Det gør, at man meningsfyldt kan sammenligne markedsposition og konkurrenceevne med henblik på at afdække, hvor Danmark gør sig positivt bemærket, og hvor der er potentiale og muligheder for forbedringer.

I dette kapitel fokuseres kun på udenlandske turister, da det giver det mest reelle billede af dansk turismes markedsposition og konkurrenceevne i forhold til det internationale konkurrentfelt. Den indenlandske turisme spiller imidlertid også en central rolle for Danmark, og knap halvdelen af alle turistovernatninger i Danmark i 2019 er foretaget af danske turister. Betydningen af den indenlandske turisme belyses i de efterfølgende kapitler.

5.1 Dansk turismes markedsposition

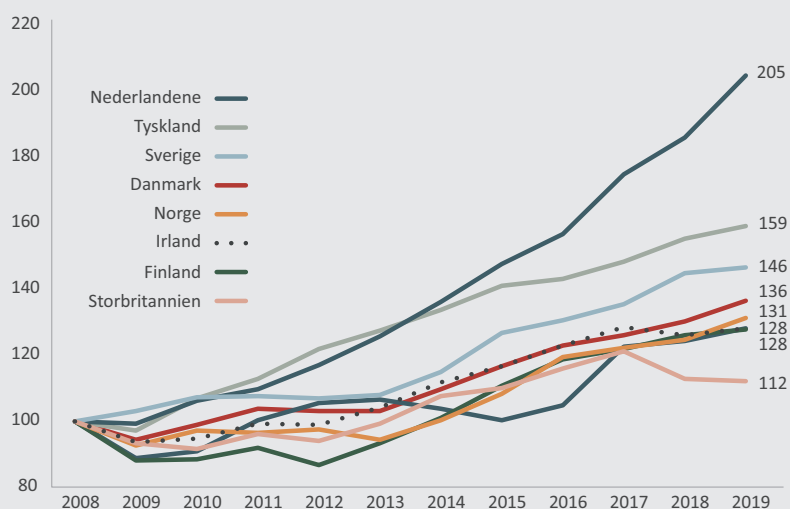
Figur 21 viser udviklingen fra 2008 til 2019 i antallet af udenlandske overnatninger i Danmark sammenlignet med det nordeuropæiske konkurrentfelt. Som det fremgår, oplever særligt Nederlandene markant vækst, mens også antallet af udenlandske overnatninger i Danmark i 2019 ligger markant (36 pct.) højere end i 2008. De øvrige nordeuropæiske lande oplever også fremgang, og ligger alle i 2019 på et højere niveau end i 2008.

Udviklingen i Danmark ligger lidt over gennemsnittet i det nordeuropæiske konkurrentfelt. Nederlandene har haft en vækst i antallet af udenlandske overnatninger på 105 pct. fra 2008 til 2019. Tyskland (+59 pct.) og Sverige (+46 pct.) har også oplevet højere vækst end Danmark i den betragtede periode.

Ses udelukkende på udviklingen i Danmarks markedsposition i det nordeuropæiske konkurrentfelt fra 2018 til 2019, går Danmark ligeledes frem. Antallet af udenlandske overnatninger i Danmark stiger med 4,7 pct. sammenlignet med en stigning på 1,5 pct. i det nordeuropæiske konkurrentfelt. Den svage udvikling i Nordeuropa skal

ses i lyset af en tilbagegang i Storbritannien. Det nordeuropæiske konkurrentfelt går frem med 3,8 pct., når man ser bort fra Storbritannien. Danmark ligger højt i konkurrentfeltet målt på den relative vækst i antallet af udenlandske overnatninger. Nederlandene (+10,1 pct.) og Norge (+5,6 pct.) har de højeste vækstrater. Herefter følger Danmark (+4,7 pct.), Finland (+3,1 pct.), Tyskland (+2,6 pct.), Irland (+1,4 pct.) og Sverige (+1,1 pct.). I Storbritannien falder antallet af udenlandske overnatninger med 0,6 pct.

Figur 21 Udenlandske turisters overnatninger i Danmarks nordeuropæiske konkurrentfelt. Indeks 2008 = 100

Kilde: Tourism Economics (Nederlandene, Storbritannien og Irland), nationale statistikbanker (Danmark, Norge, Sverige, Finland og Tyskland).

Sammenlignet med det nordeuropæiske konkurrentfelt er dansk turismes markedsposition meget forskellig afhængig af, om der fokuseres på overnatninger foretaget af europæiske turister eller overnatninger fra internationale turister fra ikke-europæiske lande.

Fremgangen i antallet af udenlandske overnatninger i Danmark på 4,7 pct. fra 2018 til 2019 skyldes 4,8 pct. flere europæiske overnatninger og 3,5 pct. flere overnatninger fra resten af verden. Til sammenligning er væksten i alle udenlandske overnatninger på 1,5 pct. for det nordeuropæiske konkurrentfelt. Bag denne udvikling ligger en stigning på 4,1 pct. i de europæiske overnatninger og et fald på 2,5 pct. fra resten af verden. Udviklingen fra 2018 til 2019 i det nordeuropæiske konkurrentfelt er påvirket af en tilbagegang i antallet af ikke-europæiske overnatninger i Storbritannien. Ser man bort fra Storbritannien, tegner der sig et stærkere billede af væksten i Nordeuropa. Udviklingen fremgår af tabel 8.

Af tabellen ses det, at Danmark har vundet markedsandele i forhold til konkurrentfeltet målt på antallet af europæiske overnatninger fra 2018 til 2019. Danmark har den næsthøjeste vækstrate i antal overnatninger fra 2018 til 2019 kun overgået Nederlandene. Danmark vinder også markedsandele på de ikke-europæiske overnatninger, hvor kun Nederlandene og Norge har højere vækstrater.

Tabel 8. **Udvikling i udenlandske overnatninger fra 2018 til 2019**

	Europæiske overnatninger	Ikke-europæiske overnatninger	Udenlandske overnatninger i alt
Nederlandene	+10,0 %	+10,4 %	+10,1 %
Norge	+4,2 %	+9,9 %	+5,6 %
Danmark	+4,8 %	+3,5 %	+4,7 %
Finland	+3,1 %	+3,1 %	+3,1 %
Tyskland	+4,0 %	-1,5 %	+2,6 %
Irland	+0,8 %	+2,3 %	+1,4 %
Sverige	+4,6 %	-9,1 %	+1,1 %
Storbritannien	+3,4 %	-4,4 %	-0,6 %
Nordeuropæiske konkurrentfelt	+4,1 %	-2,5 %	+1,5 %
<i>Nordeuropa ekskl. Storbritannien</i>	<i>+4,6 %</i>	<i>+1,5 %</i>	<i>+3,8 %</i>

Kilde: Tourism Economics (Nederlandene, Storbritannien og Irland), nationale statistikbanker (Danmark, Norge, Sverige, Finland og Tyskland).

Hvis man ser på antallet af europæiske turistovernatninger, er der i 2019 i gennemsnit 1,8 europæiske overnatninger pr. indbygger i Nordeuropa, mens der i Danmark er 4,5 europæiske overnatninger pr. indbygger (jf. figur 22). Danmark har væsentligt flere europæiske overnatninger pr. indbygger end alle andre lande i konkurrentfeltet med undtagelse af Irland. Dette viser, at Danmark har en stærk markedsposition og evner at tiltrække mange europæiske turister i forhold til landets befolkningstal. Som den største udenlandske turistgruppe står de tyske turister for 58 pct. af samtlige udenlandske overnatninger i Danmark.

Ses på vækstraterne i europæiske overnatninger siden 2008, ligger Danmark med en vækst på 2,4 pct. om året højere end gennemsnittet for Nordeuropa på 1,7 pct. Kun Nederlandene og Tyskland har oplevet højere vækst end Danmark set over hele perioden. Den danske vækst har i høj grad været trukket af udviklingen på det tyske marked. Antallet af tyske overnatninger i Danmark er steget med knap 4,0 mio., svarende til 31 pct., siden 2008.

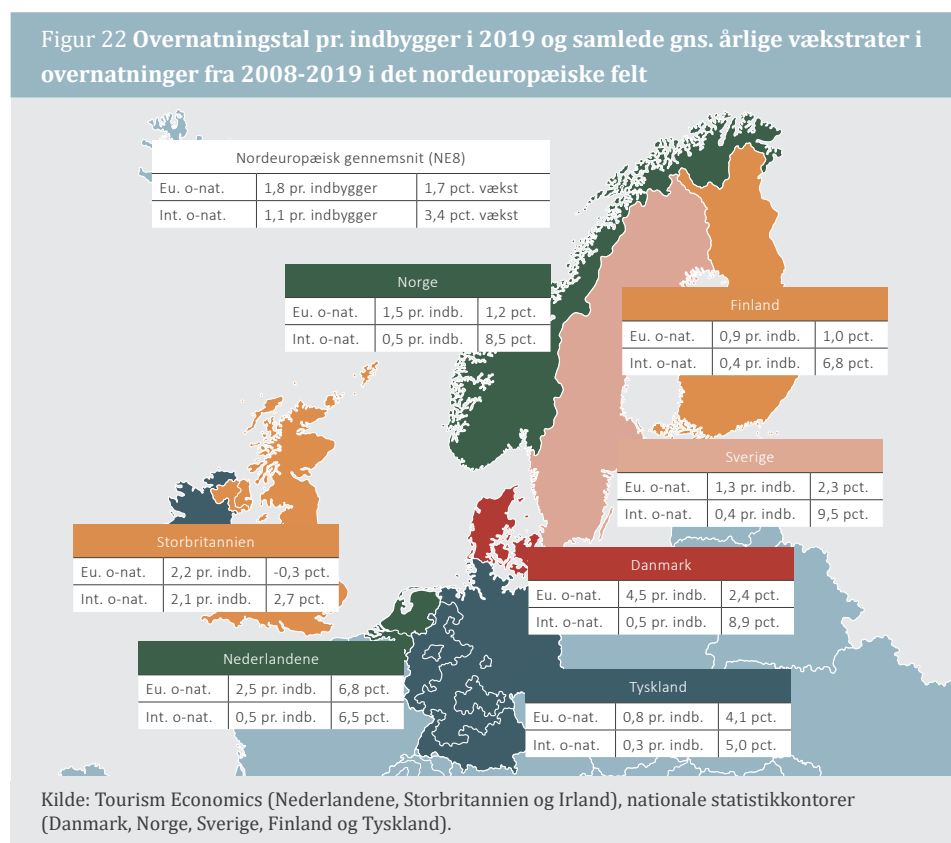
Når det gælder ikke-europæiske overnatninger, har Danmark færre overnatninger pr. indbygger end en række af vores konkurrenter i Nordeuropa. I 2019 er der i Danmark 0,5 ikke-europæiske overnatninger pr. indbygger, hvilket er under det nordeuropæiske gennemsnit på 1,1.

Når der ses på udviklingen i de ikke-europæiske overnatninger, er disse steget med 3,4 pct. i gennemsnit pr. år fra 2008 til 2019 for konkurrentfeltet, hvilket er dobbelt så meget som væksten i de europæiske overnatninger (+1,7 pct.). Danmark haft en markant højere vækstrate end gennemsnittet på 8,9 pct. i perioden. Kun Sverige har med 9,5 pct. oplevet en højere vækst. Det betyder, at Danmark har vundet markedsandele på det internationale marked, men fra et lavt udgangspunkt.

Samtidig ses der fra 2018 til 2019 en opbremsning i den høje vækst i de ikke-europæiske overnatninger til 1,5 pct. for hele konkurrencefeltet. Selvom Danmark

med en vækst på 3,5 pct. fra 2018 til 2019 fortsat ligger over konkurrencefeltet, er fremgangen betydeligt lavere end hidtil (+8,9 pct. pr. år i gennemsnit fra 2008 til 2019). Tyskland, Irland og Finland oplever også en opbremsning i antallet af ikke-europæiske overnatninger, mens Sverige og Storbritannien oplever fald i antallet af ikke-europæiske overnatninger. Kun Norge og Nederlandene har fra 2018 til 2019 en vækst, der ligger over gennemsnittet for perioden 2008 til 2019.

Figur 22 viser overnatningstal pr. indbygger og vækstrater i det nordeuropæiske konkurrencefelt.

5.2 Dansk turismes konkurrenceevne

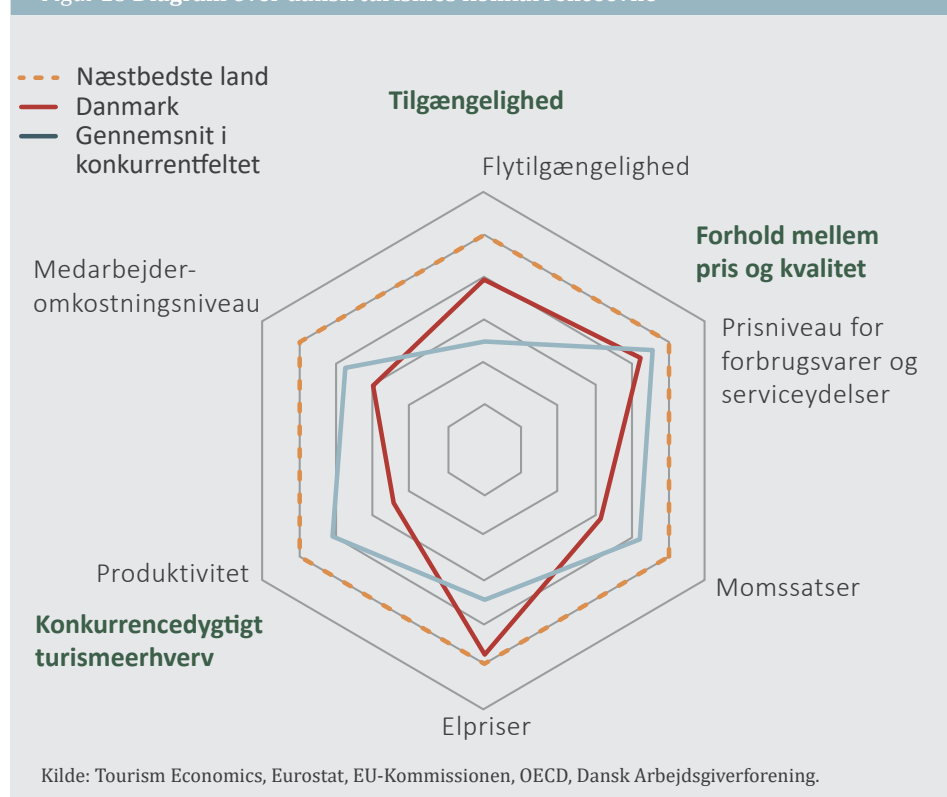
Danmarks konkurrenceevne afgør, hvorvidt Danmark kan få del i væksten i den internationale turisme. Figur 23 viser seks indikatorer, som har betydning for dansk turismes konkurrenceevne. Konkurrenceevneindikatorerne er inddelt i tre områder, som sammen tegner et billede af dansk turismes konkurrenceevne.

Diagrammet er konstrueret, så hver indikator viser Danmarks præstation sammenlignet med det næstbedst scorende land og gennemsnittet for alle otte lande. Det næstbedst scorende land tildeles indeksscoren 100, hvorefter de øvrige landes indeksscorer udregnes i forhold til den bedste score. For eksempel opnår det næstbedste nordeuropæiske land en score på 64,7 i forhold til virksomhedernes elpris inkl. afgifter i øre pr. kWh. Danmark opnår en score på 68,3, og gennemsnittet for de otte lande er 91,8. Når det næstbedste land sættes til indeks 100, får Danmark

indeksscore 95, og gennemsnittet tildeles en indeksscore på 70. Det næstbedste land er anvendt som top scorer i diagrammet, da nogle lande scorer markant højere på enkelte indikatorer på baggrund af særlige geografiske eller strukturelle forhold. Der er således ofte tale om outliers, hvor en sammenligning med andre lande ikke altid er meningsfuld.

I forbindelse med udvælgelsen af indikatorerne er lagt vægt på at give et nuanceret billede af konkurrencepositionen med udgangspunkt i de datakilder, som indgår i Statusanalysen 2020,⁹ og hvor det er muligt at finde sammenlignelige data for det nordeuropæiske konkurrencefelt.¹⁰ I forhold til konkurrenceevneindikatorerne ligger Danmark flere steder under gennemsnittet. Det indikerer, at der er brug for en styrket indsats, hvis der skal skabes højere vækstrater, og Danmark skal fastholde sin markedsposition.

Figur 23 Diagram over dansk turismes konkurrenceevne

Tilgængelighed

Danmark har en relativ høj flytilgængelig sammenlignet med vores europæiske konkurrencefelt. Der er i gennemsnit 6,0 udenlandske flypassagerer pr. dansker. Det er markant over niveauet på 3,8 passagerer pr. indbygger i gennemsnit i det nordeuropæiske konkurrencefelt.

⁹ Følgende indikatorer er ikke med i spindelvævet i årets analyse: samlet tilfredshed med ferieoplevelsen, tilfredshed med kvaliteten af overnatnings- og spisesteder, tilfredshed med infrastruktur, turisternes oplevelse af forhold mellem pris og kvalitet. Data indsamles normalt af TCI, som stoppede sin dataindsamling primo 2020 pga. COVID-19-udbruddet.

¹⁰ Data stammer fra blandt andet Eurostat, OECD, Dansk Arbejdsgiverforening og EU-Kommissionen. Pga. begrænsninger i datamaterialet anvendes hotel- og restaurationsbranchen som substitut for turismebranchen i sammenligningerne af produktivitet og lønniveau.

Prisniveau

Prisniveauet i Norge og Danmark er generelt højere end i de øvrige nordeuropæiske lande. I 2019 har Danmark sammen med Norge de højeste prisniveauer for forbrugsvarer og serviceydelser i det nordeuropæiske konkurrentfelt.

Konkurrencedygtigt turismeerhverv

Momssatserne i Danmark er generelt høje sammenlignet med det nordeuropæiske gennemsnit.¹¹ Indikatoren for momssatser tager dog ikke højde for, at privat feriehusudlejning som udgangspunkt er moms fritaget i Danmark, samt at der er 100 pct. momsfradrag på hotelophold for så vidt angår erhvervsrejser.¹²

Sammenholdt med de nordeuropæiske konkurrenter ligger elpriserne for danske turismevirksomheder i midten af feltet med lavere elpriser end i Tyskland, Irland, Storbritannien og Nederlandene, men højere end i Sverige, Finland og Norge. Det hører med til det samlede billede af elpriserne i Danmark, at der betales forskellige elafgifter for erhverv og private samt for el anvendt til forskellige formål.¹³ I løbet af de seneste år har flere politiske aftaler haft fokus på at foretage en sanering af elafgifterne, der særligt inden for turismeerhvervet vil blive betydeligt reduceret frem mod 2025.

Inden for turismeområdet er produktiviteten stort set stagneret det seneste årti. Dertil har Danmark et højere lønniveau i turismeerhvervet end det nordeuropæiske gennemsnit.¹⁴ Danmark ligger under niveauet i Norge, når det kommer til lønomkostninger, mens særligt Irland og Storbritannien har lavere lønniveauer.

11 Under COVID-19 har lande i Danmarks konkurrentfelt, herunder Norge, Irland, Storbritannien og Tyskland indført midlertidige momsreduktioner, som instrument til at afbøde konsekvenserne af coronakrisen. Såfremt momsreduktionerne i konkurrentfeltet videreføres, kan dette resultere i en varig svækkelse af dansk turismes konkurrenceevne i konkurrentfeltet.

12 Jf. afsnit 10.2.

13 Jf. afsnit 10.3.

14 Jf. afsnit 10.6.

Gennemgang af konkurrenceevneindikatorer

Konkurrenceevneindikatorer		
Flytilgængelighed	Passagerantal pr. indbygger i 2019 (Eurostat og Tourism Economics)	I 2019 har Danmark 6,0 udenlandske flypassagerer pr. indbygger. I Nordeuropa er gennemsnittet 3,8 udenlandske flypassagerer pr. indbygger. Flytilgængeligheden til og fra Danmark er således god. Københavns Lufthavn har flere passagerer end omlandet tilskriver, og det er nemt at komme til Danmark fra mange internationale destinationer.
Forhold mellem pris og kvalitet	Prisniveau for forbrugsvarer og serviceydelser i 2019 (Eurostat)	Danmarks prisniveau er i 2019 på indeks 141. Gennemsnittet i Nordeuropa ligger på indeks 127. I forhold til det generelle prisniveau for forbrugsvarer og serviceydelser i 2019 er Danmark og Norge de dyreste lande i det nordeuropæiske konkurrentfelt.
Konkurrence-dygtigt turisme-erhverv	Momssatser for 2020 (EU-Kommissionen) Inkluderer tre satser: 1) Alm. moms (vægtet 50 pct.) 2) Restaurantmoms (vægtet 25 pct.) 3) Hotelmoms (vægtet 25 pct.)	Danmarks momssats ligger i 2020 på 25 pct., når man sammenholder almindelig moms, restaurantmoms og hotelmoms ud fra vægtningen i kolonnen til venstre. Det vægtede gennemsnit i Nordeuropa er 18,8 pct. Danmark har altså højere momssatser end det nordeuropæiske gennemsnit. Det bidrager til at gøre det danske prisniveau højere end konkurrentlandenes. Indikatoren tager ikke højde for, at privat feriehusudlejning som udgangspunkt er momsfrataget i Danmark, og at der er 100 pct. momsfradrag på hotelophold for erhvervsrejser.
	Elpriser for turismevirksomheder med et forbrug på 20-500 MWh, 2019 (Eurostat)	Elprisen i Danmark er i 2019 på 0,68 DKK pr. kWh og dermed lavere end det nordeuropæiske gennemsnit på 0,92 DKK pr. kWh. Indikatoren tager ikke højde for, at der betales forskellige elafgifter for el anvendt til forskellige formål, samt at private feriehusudlejere, der sælger el til private gæster, betaler en højere elafgift.
	Gennemsnitlig produktivtetsvækst i hotel- og restaurationsbranchen fra 2009 til 2018 (OECD)	Produktivitetsvæksten i Danmark lå fra 2009 til 2019 i gennemsnit på 1,6 pct., mens det nordeuropæiske gennemsnit var 2,6 pct. Dermed har udviklingen i den danske produktivitet været under gennemsnittet.
	Lønniveau for overnatnings-faciliteter og restaurations-virksomhed (samlede medarbejderomkostninger i DKK pr. præsteret time) i 2019 (Dansk Arbejdsgiverforening)	De samlede medarbejderomkostninger pr. præsteret time var i Danmark 215 kr. i 2019. Gennemsnittet i Nordeuropa var 168 kr. pr. præsteret time. Det er således forholdsvis dyrere for danske virksomheder at have medarbejdere ansat.

De seks konkurrenceevneindikatorer under de tre områder vil blive behandlet mere indgående i analysens kapitel 10: Konkurrencedygtigt turismeerhverv.

6. Status for turismeforbruget i Danmark

6 Status for turismeforbruget i Danmark

Kapitlets afspejling af COVID-19

Dette kapitel følger i videst muligt omfang strukturen fra tidligere års Statusanalyser med henblik på at sikre sammenlignelighed og registreringen af den historiske udvikling. Kapitlet betragter data til og med 2018 og tager således ikke højde for udviklingen i 2020. For et indblik i nedgangen i dansk turisme, herunder turismeforbruget som følge af COVID-19 henvises til kapitel 2.

I kapitlet ses på turismeforbruget i Danmark i 2018. Der ses blandt andet på, hvordan forbruget fordeler sig kommunalt og på destinationer. Data omfatter såvel udenlandske som danske turister og både turister, der overnatter på kommercielle overnatningssteder (for eksempel på hotel eller i lejet feriehus) og turister, der overnatter på ikke-kommercielle overnatningssteder (for eksempel i eget feriehus eller hos familie og venner) samt endagsbesøgende.¹⁵ Opgørelsen af turismens økonomiske betydning i Danmark følger den internationalt anerkendte definition af turisme: Turister er en delmængde af rejsende, for hvem rejsen foregår uden for personens sædvanlige miljø, i mindre end et år og med andet formål end at være ansat på den besøgte lokalitet.

I Danmark opdeles turismen i tre forskellige forretningsområder:

- Storbyturisme: ferieturisme i København,¹⁶ Aarhus, Odense og Aalborg
- Kyst- og naturturisme (ofte blot kaldet kystturisme): ferieturisme uden for de fire storbyer
- Erhvervs- og mødeturisme: turisme i forbindelse med erhvervsrelaterede ophold, herunder møder og kongresser i hele landet

Opsummering

Turismeforbruget i Danmark

- De udenlandske og danske turister brugte samlet set 132,5 mia. kr. i Danmark i 2018. Heraf stammer 5,7 mia. fra turister, der booker overnatning via deleøkonomiske platforme.
- Turismeforbruget i 2018 ligger 32,7 mia. kr. højere end i 2014. Set i forhold til pejlemærket i den nationale strategi for dansk turisme om et turismeforbrug på 140 mia. kr. i 2025, mangler der hermed 7,5 mia. kr. for at nå pejlemærket.
- Kyst- og naturturisme: Knap halvdelen (48 pct.) af det totale turismeforbrug i Danmark stammer fra kyst- og naturturismen. I alt 63,2 mia. kr. kan således henføres til kyst- og naturturisters forbrug i Danmark. 69 pct. af forbruget bliver lagt vest for Storebælt.

¹⁵ Kapitlet bygger på resultater fra rapporten Turismens økonomiske betydning 2018, udgivet i 2020. Rapporten udarbejdes i samarbejde mellem VisitDenmark og Center for Regional- og Turismeforskning (CRT). Opgørelsen indeholder ikke danske turisters forbrug ved ferie i udlandet og udenlandske turisters forbrug på vej til Danmark, herunder for eksempel internationale flybilletter.

¹⁶ Storbyturisme dækker ferieophold i København (4 bykommuner og 13 omegnskommuner, som tilsammen udgør landdelene København by og omegn), Aarhus Kommune, Aalborg Kommune og Odense Kommune.

- Storbyturisme: Samlet set blev der brugt 34,2 mia. kr. inden for storbyturismen i 2018, svarende til 26 pct. af det samlede turismeforbrug. 80 pct. bliver brugt i København, mens de resterende 20 pct. fordeler sig mellem de tre øvrige storbyer.
- Erhvervs- og mødeturisme: I alt 35,1 mia. kr., svarende til 26 pct. af den totale turismeomsætning, kan henføres til erhvervs- og mødeturismen i Danmark. Heraf bliver 42 pct. brugt i København.
- I 2018 var turismeforbruget 32,7 mia. kr. højere end i 2014. Set i forhold til pejlemærket fra den nationale strategi for dansk turisme på 45 mia. kr. mere i omsætning i 2025 end i 2014 mangler der 7,5 mia. kr.
- Turismeforbruget lå inden COVID-19 pænt over den lineære fremskrivning fra 2014 til pejlemærket for 2025. Forbruget i 2020 forventes at ligge markant under niveauet, hvorved der igen er et stykke vej til at nå pejlemærket på de 140 mia. kr. i 2025.
- Destinationerne: Wonderful Copenhagen er den destination, hvor turisterne bruger flest penge inden for storbyturisme samt erhvervs- og mødeturisme. Inden for kyst- og naturturisme er Destination Nordvestkysten den største destination tæt forfulgt af Destination Vesterhavet, der er den destination, der er mest afhængig af de udenlandske turisters forbrug.
- Kommunerne: I 10 kommuner i Danmark tegner turismen sig for 6,9 pct. eller mere af den samlede produktion af varer og tjenester. På Fanø er andelen højest, nemlig på 32,8 pct.

Beskæftigelse og eksport

- I 2018 skaber turismeforbruget i Danmark knap 169.000 arbejdspladser fordelt i hele Danmark og inden for mange forskellige brancher.
- Det samlede udenlandske turismeforbrug på 57,7 mia. kr. i 2018 svarer til 4,6 pct. af den samlede eksport i Danmark.

6.1 Turismeforbruget i Danmark i 2018

Turismens økonomiske betydning opgøres i et turismesatellitregnskab. Turismesatellitregnskabet følger turisternes forbrug i Danmark og kobler forbruget til nationalregnskabet. Metoden følger internationale retningslinjer for turismesatellitregnskaber. Således opgøres omsætningen med udgangspunkt i efterspørgselsiden, det vil sige køberne af produktet. Turismens økonomiske betydning er en strukturreport, hvor datakilderne løbende opdateres (eksempelvis opdateres tal for døgnforbrug typisk hvert tredje år), og hvor metoden løbende udvikles (for eksempel blev det fra 2017 muligt at medregne forbrug fra deleøkonomiske overnatningsformer). Turismeforbrugstallene egner sig dermed ikke som konjunkturværktøj til sammenligning årene imellem.

I 2018 er turismeforbruget i Danmark på i alt 132,5 mia. kr. Heraf stammer 56 pct. (74,8 mia. kr.) fra danske turisters forbrug, mens de resterende 44 pct. (57,7 mia. kr.) kan henføres til udenlandske turisters forbrug i Danmark (jf. figur 24). 68 pct. af de danske turisters forbrug sker i forbindelse med ferieophold, og de 32 pct. kan tilskrives erhvervs- og mødeturisterne. Når det gælder forbruget blandt udenlandske turister, stammer hele 81 pct. fra turister på ferie i Danmark.¹⁷

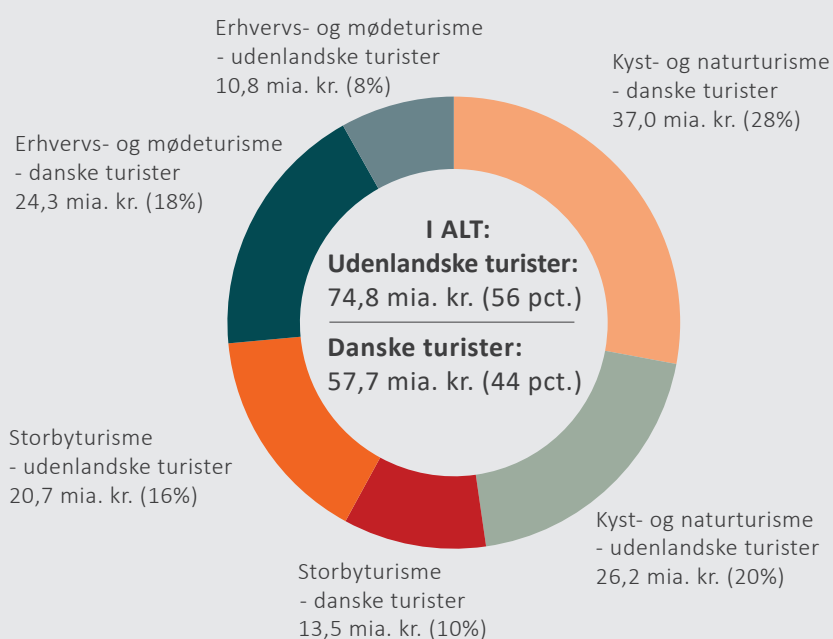
¹⁷ VisitDenmark har ikke oplysninger om udenlandske endagsforretningsrejsende (det vil sige uden overnatning) og under vurderer derfor muligvis den udenlandske omsætning.

Forbruget fra såvel udenlandske som danske turister har stor samfundsøkonomisk betydning for Danmark. Udenlandske turister skaber som udgangspunkt et merforbrug i Danmark, da turisterne alternativt ville have brugt pengene hjemme eller på en anden feriedestination. Det samme gælder for de danskere, der vælger hjemlandet som feriedestination frem for udlandet. For en række danske turister er der imidlertid tale om et forbrug eller en økonomisk aktivitet, som flyttes fra et sted i landet til et andet. Man kan dermed ikke på basis af fordelingen af forbruget mellem udenlandske og danske turister konkludere, at danske turister ud fra en samfundsøkonomisk vurdering er vigtigere end udenlandske. Både danske og udenlandske turisternes forbrug spiller en væsentlig rolle for Danmark såvel nationalt som lokalt.

Figur 24 viser turismeomkostningen i Danmark fordelt på forretningsområder og på danske og udenlandske turister. Kyst- og naturturismen i Danmark er med en omsætning på 63,2 mia. kr. det største forretningsområde.

I alt 41 pct. af omsætningen inden for kyst- og naturturismen stammer fra udenlandske turisternes forbrug. Tilsvarende kan 60 pct. af omsætning inden for storbyturismen i Danmark og 31 pct. af omsætningen inden for erhvervs- og mødeturismen henføres til de udenlandske turister i Danmark.

Figur 24 Turismeomkostningen i Danmark fordelt på forretningsområder, 2018

Kilde: VisitDenmark og Center for Regional- og Turismeforskning.

6.1.1 Pejlemærke for turismeomsætningen i 2025

I den nationale strategi for dansk turisme er et af de tre pejlemærker, at turismeomsætningen i 2025 skal nå 140 mia. kr. i forhold til 100 mia. kr. i turismeomsætning i 2014. Når turismeforbruget i 2018 sammenholdes med en lineær fremskrivning fra 2014 til pejlemærket for 2025, ligger turismeomsætningen markant over niveauet. Samlet set var turismeomsætningen i 2018 kun 7,5 mia. kr. fra at nå pejlemærket for 2025, og pejlemærket var således godt på vej til at blive indfriet. COVID-19 har dog ændret situationen betydeligt. Turismeforbruget for 2020 forventes at ligge markant under niveau, og der er dermed igen et stykke vej til pejlemærket.

Det bemærkes, at Det Nationale Turismeforum er i gang med at udarbejde en national strategi for bæredygtig vækst i dansk turisme, hvor der blandt andet skal foreslås nye pejlemærker for bæredygtig vækst.

6.1.2 Turismeforbruget i destinationer og på forretningsområder

Wonderful Copenhagen har i 2018 det højeste absolutte turismeforbrug blandt de danske destinationer og tegner sig for over en tredjedel af den samlede turismeomsætning i Danmark. Herefter følger Aarhusregionen og Destination Nordvestkysten med henholdsvis 8,8 pct. og 6,3 pct.

Hvad angår turismens relative betydning lokalt, er Destination Bornholm den destination, hvor turismen udgør den største andel af destinationens samlede økonomi (9,1 pct.) efterfulgt af Destination Vesterhavet (5,5 pct.). Turismen udgør den laveste andel i VisitHerning (1,2 pct.) og Aarhusregionen (1,6 pct.).

Ses udelukkende på turismeforbruget inden for kyst- og naturturismen, er Destination Nordvestkysten og Destination Vesterhavet klart de største destinationer. Ferieturisterne bruger henholdsvis 7,8 mia. kr. og 7,2 mia. kr. i de to destinationer. Overordnet bliver 69 pct. af forbruget inden for kyst- og naturturismen lagt vest for Storebælt.

Hovedparten (59 pct.) af forbruget inden for kyst- og naturturismen stammer fra danske turister. Danskernes forbrug dominerer inden for 17 af de 19 destinationselskaber. I Destination Limfjorden tegner danskerne sig for den højeste andel (81 pct.). Det skyldes blandt andet overnatninger i eget feriehus. Destination Vesterhavet er omvendt den destination, der er mest afhængig af udenlandske turister. Hele 66 pct. af forbruget i destinationen stammer fra udenlandske – særligt tyske - turister.

Tabel 9 Turismeomsætningen fordelt på destinationsselskaber og forretningsområder, 2018

	Turismeomsætning, mia. kr.				Pct. af samlet økonomi
	Kystferie	Storbyferie	Erhverv	I alt	Pct.
Wonderful Copenhagen	2,5	27,5	16,3	46,3	35,0
Aarhusregionen	4,7	2,8	4,1	11,6	8,8
Destination Nordvestkysten	7,8	-	0,5	8,3	6,3
Destination Fyn	4,0	1,2	2,6	7,9	5,9
Destination Nord	3,2	2,6	1,8	7,5	5,7
Destination Vesterhavet	7,2	-	0,3	7,5	5,6
Destination Trekanten	3,6	-	2,4	6,0	4,5
Destination Sønderjylland	4,9	-	0,6	5,5	4,2
Destination Sjælland	3,6	-	0,9	4,5	3,4
VisitNordsjælland	3,4	-	0,5	3,9	3,0
VisitFjordlandet	2,2	-	0,6	2,8	2,1
Destination Bornholm	2,5	-	0,2	2,7	2,0
VisitLolland-Falster	2,3	-	0,3	2,5	1,9
Destination SydvestDanmark	2,1	-	0,3	2,4	1,8
Destination Sydvestjylland	1,5	-	0,7	2,2	1,7
Turistsamarbejdet Kystlandet	1,5	-	0,7	2,2	1,7
VisitHerning	1,0	-	0,9	1,9	1,4
Destination Himmerland	1,7	-	0,1	1,8	1,4
Destination Limfjorden	1,3	-	0,2	1,4	1,1
Hele landet	63,2	34,2	35,1	132,5	100,0

Kilde: VisitDenmark og Center for Regional- og Turisemeforskning.

I alt 46 pct. af turismeforbruget på 35,1 mia. kr. inden for erhvervs- og mødeturismen bliver brugt i Wonderful Copenhagen efterfulgt af Aarhusregionen (12 pct.) og Destination Fyn (7 pct.). Over halvdelen af den samlede omsætning (57 pct.) fra erhvervs- og mødeturismen, stammer fra erhvervsturister, der overnatter på hotel, mens den resterende del kan henføres til erhvervsrejser uden overnatning.

Inden for erhvervs- og mødeturismen kan 69 pct. af forbruget henføres til danske turister, mens de resterende 31 pct. stammer fra udenlandske turister. To tredjedele af det udenlandske forbrug bliver lagt i Wonderful Copenhagen.¹⁸

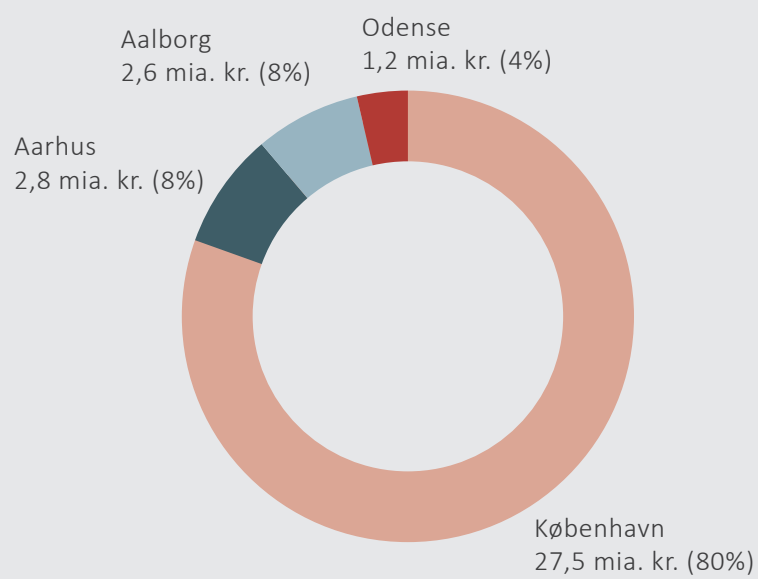
København og omegn dominerer inden for den danske storbyturisme. Fire femtedele af det totale storbyturismeforbrug på 34,2 mia. kr. kan henføres til turister i hovedstaden.

Samlet set står danske storbyturister for 40 pct. af forbruget. Knap to tredjedele (65 pct.) af turismeforbruget i København stammer fra udenlandske rejsende. De danske turisternes forbrug fylder mest i de øvrige tre storbyer.

Der kan læses mere om VisitDenmarks tre forretningsområder på <https://www.visitdenmark.dk/corporate/videncenter/forretningsomraader/forretningsomraader>

¹⁸ VisitDenmark har ikke oplysninger om udenlandske endagsforretningsrejsende (det vil sige uden overnatning) og under-vurderer derfor muligvis den udenlandske omsætning.

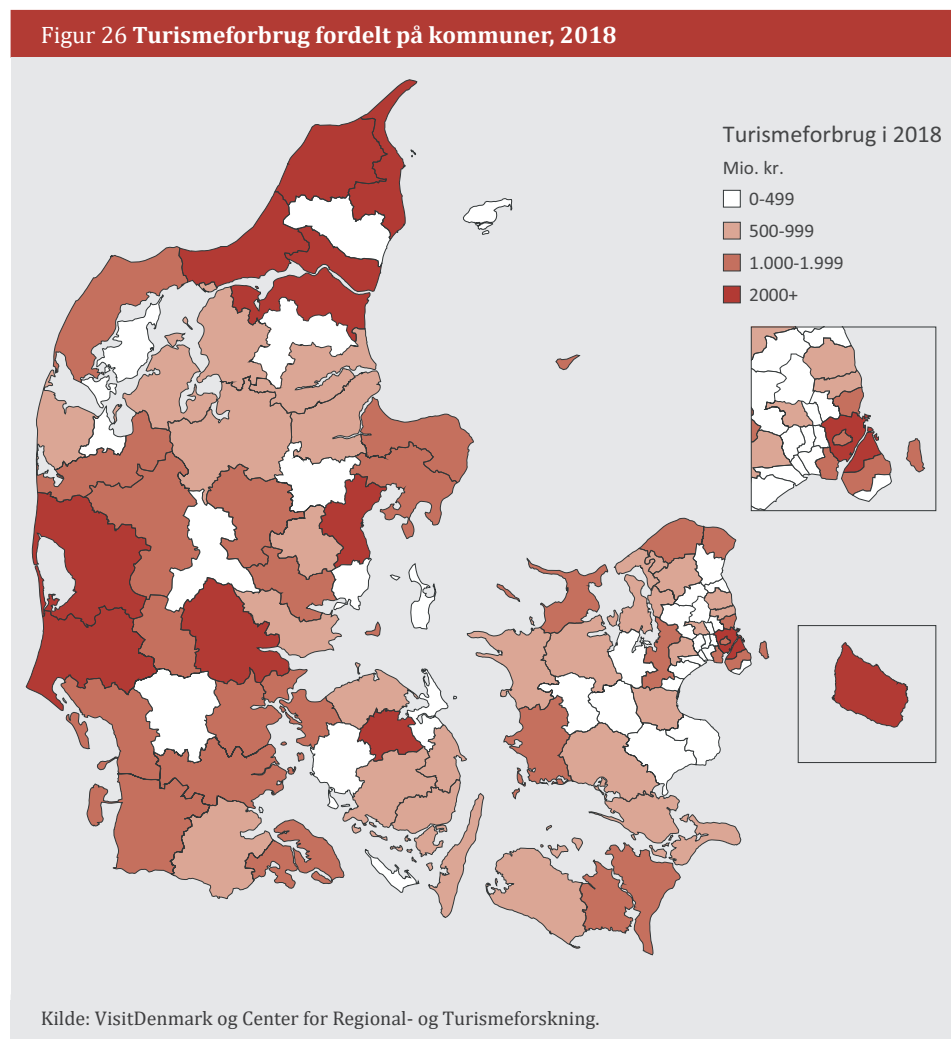
Figur 25 Storbyturismens omsætning fordelt på byer, 2018

Kilde: VisitDenmark og Center for Regional- og Turismeforskning.

6.1.3 Turismeforbruget i kommunerne

Figur 26 viser, hvordan turismeforbruget i Danmark i 2018 fordeler sig på kommuner.

Tabel 10 viser de ti største turistkommuner i Danmark opgjort på parametrene: (1) turismeforbrugets størrelse og (2) turismeforbrugets andel af det samlede udbud af varer og tjenester i den pågældende kommune.

De ti største turismekommuner i Danmark tegner sig for knap halvdelen (48 pct.) af det samlede turismeforbrug i Danmark i 2018. Kommunerne København, Aarhus, Varde, Aalborg og Ringkøbing-Skjern er de fem største danske kommuner målt på turismeforbrug i 2018.

De kommuner, som omfatter nogle af Danmarks største byer, er i toppen af listen over de største danske turismekommuner målt på turismeforbrug. Årsagen er blandt andet mange højtforbrugende hotelgæster på ferie- og forretningsrejser samt endagsbesøgende. Også nogle af de største kyst- og naturdestinationer, som for eksempel Varde og Ringkøbing-Skjern Kommune, er at finde i top 10.¹⁹

¹⁹ Det kommunale turismeforbrug er generel forbundet med usikkerhed, navnlig fordi de bagvedliggende turistmængder (overnatninger og endagsbesøg) i nogen grad er estimerede og på grund af antagelsen om, at alt turistens forbrug bliver lagt i overnatningskommunen. Herudover er data fra nationalregnskabet på produktniveau sjældent geografisk opdelt. Derfor fordeler CRT og Danmarks Statistik bl.a. omsætningen på kommuner vha. estimeringsmetoder. En af metoderne er at anvende lønsummen på arbejdsstederne til at fordele en branches omsætning.

Kommunerne Varde, Jammerbugt og Bornholm optræder i top 10 på begge parametre. Fanø Kommune er med en andel på 32,8 pct. den kommune, hvor turismen fylder relativt mest af det samlede udbud af varer og tjenester. Generelt er der flere ø-kommuner blandt de kommuner, hvor turismeandelen af den samlede omsætning er størst. I samtlige ti kommuner ligger turismeandelen væsentligt over landsgennemsnittet på 2,3 pct.

Tabel 10 Samlet turismeforbrug og turismeandele på kommuner, top 10, 2018 samt placering i forhold til 2017

Top 10 kommuner			Turismeforbrug	Top 10 kommuner			Turismeandel af samlet økonomi
			Mio. kr.				Pct.
1	-	København	33.418	1	-	Fanø	32,8 %
2	-	Aarhus	5.549	2	-	Læsø	13,5 %
3	(+1)	Varde	3.926	3	(+1)	Jammerbugt	10,2 %
4	(-1)	Aalborg	3.926	4	(-1)	Varde	9,8 %
5	-	Ringkøbing-Skjern	3.547	5	(+2)	Samsø	9,4 %
6	-	Frederikshavn	3.083	6	(-1)	Bornholm	9,1 %
7	-	Jammerbugt	2.691	7	(-1)	Gribskov	8,4 %
8	-	Bornholm	2.667	8	-	Langeland	7,1 %
9	-	Hjørring	2.589	9	(+2)	Ærø	6,9 %
10	-	Vejle	2.280	10	(-1)	Odsherred	6,9 %

Kilde: VisitDenmark og Center for Regional- og Turismeforskning.

6.2 Turismeskabt eksport, værditilvækst og beskæftigelse

I 2018 svarer udenlandske turisters forbrug i Danmark til 4,6 pct. af den samlede danske eksport. Turismeforbruget bidrager til en række samfundsøkonomiske effekter i form af både værditilvækst, beskæftigelse og skatteindtægter.

Værditilvæksten beskriver den samlede økonomiske værdi af produktionen i en branche fratrasket forbruget i produktionen. Den samlede årlige værditilvækst i den danske økonomi er bruttonationalproduktet (BNP) ekskl. produktskatter og -subsider.

Turismeerhvervet i Danmark skabte i 2018 en samlet værditilvækst på knap 81,4 mia. kr. inklusiv afledte effekter. Det svarer til 4,2 pct. af den samlede værditilvækst i Danmark.

Turismens andel er med 78 pct. af den samlede værditilvækst relativt størst inden for overnatningsbranchen, men turismen bidrager også betragteligt inden for blandt andet rejseservice og restauranter. Det er desuden værd at bemærke, at over 60 pct. af den samlede turismeskabte værditilvækst skabes uden for de typiske turismeerhverv.²⁰ Med andre ord skaber turismen værdi i store dele af samfundet og inden for mange forskellige brancher.

²⁰ Turismeerhvervene defineres som overnatningssteder, restauranter, transportvirksomheder, kultur og forlystelser m.m.

Sammenligner man forretningsområdernes værdiskabelse (jf. tabel 11), skaber erhvervs- og mødeturismen relativt meget værditilvækst inden for overnatningsstederne i forhold til kyst- og naturturismen, hvor der er mange ikke-kommercielle overnatninger i for eksempel eget eller lånt sommerhus. Herudover skaber erhvervs- og mødeturismen meget værdi inden for transportvirksomheder - især lufttransport i form af indenrigsflyvninger. I kyst- og naturturismen og storbyturismen skabes i højere grad værditilvækst i detailbranchen, på restauranter og værtshuse samt i andre brancher.

Samlet set skaber kyst- og naturturismen 43 pct. af den samlede turismeafledte værditilvækst, erhvervs- og mødeturismen skaber 33 pct., mens storbyturismen skaber 24 pct.

Tabel 11 Turismeskabt værditilvækst fordelt på erhverv og forretningsområde, 2018

	Kystferie	Storbyferie	Erhverv	Hele landet	
	Turismeskabt værditilvækst, mio. kr.				Pct.
Turismeerhverv	8.149	6.150	15.989	30.288	37 %
Overnatningssteder	1.412	1.330	4.033	6.775	8 %
Restauranter og værtshuse	3.905	2.751	3.590	10.245	13 %
Transportvirksomheder	582	664	6.220	7.466	9 %
Rejseservice	133	252	1.817	2.202	3 %
Kultur, forlystelser og sport	2.118	1.153	329	3.600	4 %
Detailhandel*	8.250	3.815	1.893	13.958	17 %
Andre brancher**	18.424	9.465	9.264	37.153	46 %
Ejendomsmæglere, bolig og husleje	5.845	2.516	1.111	9.472	12 %
Erhvervsservice	2.885	1.720	2.350	6.956	9 %
Øvrige	9.694	5.229	5.803	20.725	25 %
I alt	34.823	19.430	27.146	81.399	100 %

Noter: Inklusiv direkte, indirekte og inducerede effekter.

*Detailhandel omfatter turismeskabt værditilvækst i detailhandel, engroshandel, fødevarer, drikkevarer og tobak, fremstillingsindustri, råolie, naturgas og olieindustri.

**Andre brancher er brancher, hvor turismen ikke tegner sig for størstedelen af omsætningen. "Ejendomsmægler, bolig og husleje" omfatter blandt andet udlejning af feriehus, mens "Erhvervsservice" blandt andet "producerer" biludlejning. "Øvrige" dækker blandt andet "Offentlig service", "Andre personlige serviceydelser", "Finans og forsikring" og "Udgivelse, tv/radio og it".

Kilde: VisitDenmark og Center for Regional- og Turismeforskning.

Turismeforbruget skabte knap 169.000 arbejdspladser i Danmark i 2018 (jf. tabel 12). Det svarer til 5,7 pct. af det totale antal årsværk. Turismen betyder således relativt mere for beskæftigelse og jobskabelse end for værditilvækst, hvilket afspejler, at turisme er et erhverv med lav arbejdsproduktivitet (se afsnit 10.5).

Samlet set skaber kyst- og naturturismen 43 pct. af den samlede turismeafledte beskæftigelse, erhvervs- og mødeturismen skaber 35 pct., mens storbyturismen skaber 22 pct.

Tabel 12 Turismeskabt beskæftigelse fordelt på erhverv og forretningsområde, 2018

	Kystferie	Storbyferie	Erhverv	Hele landet	
	Turismeskabt beskæftigelse, årsværk				Pct.
Turismeerhverv	30.448	18.498	44.492	93.438	55 %
Overnatningssteder	4.396	3.108	11.054	18.558	11 %
Restauranter og værtshuse	19.851	11.534	16.604	47.989	28 %
Transportvirksomheder	1.345	1.135	12.761	15.241	9 %
Rejseservice	219	445	3.363	4.027	2 %
Kultur, forlystelser og sport	4.636	2.277	710	7.623	5 %
Detailhandel*	19.921	8.750	3.871	32.541	19 %
Andre brancher**	21.830	10.751	10.367	42.948	25 %
Ejendomsrådgivere, bolig og husleje	756	433	219	1.408	1 %
Erhvervsservice	5.349	2.557	3.768	11.674	7 %
Øvrige	15.726	7.761	6.380	29.867	18 %
I alt	72.199	37.999	58.730	168.928	100 %

Noter: * Detailhandel omfatter turismeskabte job i brancherne detailhandel, engroshandel, fødevarer, drikkevarer og tobak, fremstillingsindustri, råolie, naturgas og olieindustri.

** Andre brancher omfatter brancher, hvor turismen ikke tegner sig for størstedelen af omsætningen. "Ejendomsrådgivere, bolig og husleje" omfatter blandt andet udlejning af feriehus, mens "Erhvervsservice" blandt andet "producenter" biludlejning. "Øvrige" dækker blandt andet "Offentlig service", "Andre personlige serviceydelser", "Finans og forsikring" og "Udgivelse, tv/radio og it".

Kilde: VisitDenmark og Center for Regional- og Turismeforskning. Inklusiv direkte, indirekte og inducerede effekter.

Wonderful Copenhagen har den højeste turismeskabte beskæftigelse og tegnede sig i 2018 for 32,2 pct. af den samlede beskæftigelseseffekt i Danmark (jf. tabel 13). Herefter følger Aarhusregionen, Destination Fyn og Destination Nordvestkysten med henholdsvis 9,1 pct., 6,7 pct. og 6,2 pct. Turismen skaber tusindvis af job i alle destinationsselskaberne i Danmark.

I forhold til destinationsselskabernes samlede beskæftigelse fylder den turismeskabte beskæftigelse mest i Destination Bornholm (17,7 pct.) og Destination Vesterhavet (16,3 pct.). Turismeandelen af beskæftigelsen fylder relativt mindst i Aarhusregionen (3,7 pct.) og VisitHerning (3,9 pct.).

Tabel 13 **Turismeskabt beskæftigelse fordelt på destinationsselskaber, 2018**

Destinationsselskab	Turismeskabt beskæftigelse	fordeling	Andel af samlet beskæftigelse i destinationen
	Fuldtidsjob	Pct.	Pct.
Wonderful Copenhagen	54.472	32,2 %	5,5 %
Aarhusregionen	15.397	9,1 %	3,7 %
Destination Fyn	11.263	6,7 %	5,0 %
Destination Nordvestkysten	10.391	6,2 %	9,4 %
Destination Nord	9.633	5,7 %	6,1 %
Destination Vesterhavet	8.682	5,1 %	16,3 %
Destination Trekanten	7.410	4,4 %	5,6 %
Destination Sønderjylland	6.969	4,1 %	6,4 %
Destination Sjælland	6.265	3,7 %	6,1 %
VisitNordsjælland	4.865	2,9 %	7,4 %
VisitFjordlandet	3.888	2,3 %	5,8 %
Destination SydkystDanmark	3.631	2,1 %	5,7 %
VisitLolland-Falster	3.325	2,0 %	8,3 %
Turistsamarbejdet Kystlandet	3.186	1,9 %	4,4 %
Destination Bornholm	3.008	1,8 %	17,7 %
Destination Sydvestjylland	2.898	1,7 %	4,9 %
VisitHerning	2.765	1,6 %	3,9 %
Destination Himmerland	2.502	1,5 %	6,5 %
Destination Limfjorden	2.232	1,3 %	5,8 %
Hele landet	168.927	100 %	5,7 %

Note: Beskæftigelse inklusiv direkte, indirekte og inducerede effekter.

Kilde: VisitDenmark, Center for Regional- og Turismeforskning, Danmarks Statistik.

Tabel 14 viser turismens effekt på beskæftigelsen i 2018 fordelt på uddannelsesniveau og branche. Her fremgår det, at turismen især skaber arbejde til personer, der ikke har en videregående uddannelse. Andelen af ufaglærte er især høj inden for restaurationsbranchen og detailhandelen.

Samlet set tegner faglærte og ufaglærte sig for hver 29 pct. af den turismeskabte beskæftigelse efterfulgt af personer med studentereksamen som højeste afsluttede uddannelse (17 pct.).

Tabel 14 **Turismeskabt beskæftigelse fordelt efter branche og højeste afsluttede uddannelse, 2018 (pct.)**

	Ufag- lært	Stud.- eksa- men	Fag- lært	Kort videre- gående	Mlm. videre- gående	Lang videre- gående	AMU – arbejds- marked udd. og uoplyst	I alt
Pct. af branche								
Turismeerhverv	32	21	25	7	7	5	3	100
Overnatningssteder	29	19	32	6	7	4	3	100
Restauranter og værtshuse	39	25	20	5	5	3	4	100
Transport	19	14	39	7	14	5	1	100
Rejseservice	8	20	32	12	12	14	2	100
Kultur, forlystelser og sport	29	18	20	11	9	12	1	100
Detailhandel	36	14	35	6	4	4	1	100
Andre brancher	18	10	32	10	14	14	1	100
I alt	29	17	29	7	8	7	2	100

Note: Beskæftigelse er inklusiv direkte, indirekte og inducerede effekter.

Beskæftigelsen er opgjort som antal beskæftigede personer i november 2018. Kun personer bosat i Danmark indgår.

Kilde: VisitDenmark og Center for Regional- og Turismeforskning.

Inklusiv afledte effekter skaber turismeforbruget 46,8 mia. kr. i skatteprovenu i 2018. Dette svarer til 5,4 pct. af de samlede skatter og afgifter i Danmark. I alt 12,3 mia. kr., svarende til 26 pct. af det turismeskabte skatteprovenu, stammer fra personskatter, mens de resterende godt 34,4 mia. kr. kan tilskrives vareskatter og moms.

Foto: Anne-Sophie Rosenvinge

7. Udvikling og vækst i dansk turisme

7 Udvikling og vækst i dansk turisme

Kapitlets afspejling af COVID-19

Dette kapitel følger i videst muligt omfang strukturen fra tidligere års Statusanalyser med henblik på at sikre sammenlignelighed og registreringen af den historiske udvikling. Kapitlet betragter data til og med 2019 og tager således ikke højde udviklingen i 2020. For et indblik i nedgangen i dansk turisme som følge af COVID-19 henvises til kapitel 2.

I dette kapitel beskrives turismens udvikling i Danmark til og med 2019 målt på turisternes overnatninger, antallet af afholdte møder i Danmark samt turisternes besøg på danske attraktioner. Turisternes overnatninger er opgjort på forskellig vis:

- Det samlede antal registrerede overnatninger i Danmark.
- Overnatninger fordelt på de tre forretningsområder i dansk turisme: storbyturisme, kyst- og naturturisme samt erhvervs- og mødeturisme.
- Geografisk fordeling af overnatningerne (kommuner og destinationsselskaber).
- Udvikling på tværs af overnatningsformer.
- Overnatninger fordelt efter turisternes nationalitet.

Kapitlet sammenholder den danske markedsandel af 2019's internationale turisme med konkurrenterne i henholdsvis Norden, Nordeuropa og Europa.

Opsummering

Antal overnatninger i Danmark

- Der er foretaget i alt 56,1 mio. overnatninger i Danmark i 2019. Det er 4,1 pct. flere end i 2018.
- Antallet af registrerede overnatninger er steget med 11,4 mio. fra 2008 til 2019, svarende til en vækst på 25,5 pct.
- Antallet af overnatninger ligger i 2019 over niveauet for pejlemærket fra den nationale strategi for dansk turisme. En opfyldelse af pejlemærket forudsætter, at antallet af overnatninger vokser med en tredjedel fra 2015 til 2025. Det svarer til 17,0 mio. flere overnatninger i 2025 end i 2015.
- Kyst- og naturturismen samt storbyturismen udvikler sig lidt bedre end forudsat i pejlemærket, mens erhvervs- og mødeturismen udvikler sig lidt dårligere.

Antal overnatninger fordelt på forretningsområder

- Kyst- og naturturismen er med 71 pct. af alle overnatninger i 2019 det største forretningsområde i dansk turisme. Antallet af overnatninger inden for kyst- og naturturismen er steget med 15 pct. fra 2008 til 2019.
- Storbyturismen har vækstet med 119 pct. overnatninger fra 2008 til 2019.

- Erhvervs- og mødeturismen er steget med 22 pct. overnatninger fra 2008 til 2019.

Udenlandske turisters overnatninger

- Fra 2018 til 2019 er der registreret en positiv udvikling i antallet af overnatninger fra både Tyskland, Storbritannien og Nederlandene – tre af Danmarks prioriterede markeder. Antallet af overnatninger fra det norske marked er uændret i 2019 sammenlignet med 2018, mens der er tilbagegang i antallet af svenske turisters overnatninger i Danmark fra 2018 til 2019.
- Fra 2008 til 2019 er antallet af kinesiske, franske, amerikanske og italienske overnatninger steget med henholdsvis 395 pct., 166 pct., 141 pct. og 109 pct. Trods de høje vækstrater udgør disse vækstmarkeder fortsat en lille del af de udenlandske overnatninger i Danmark.
- Danmark tegner sig for 45 pct. af alle udenlandske overnatninger i Norge, Sverige og Finland og Danmark samlet set. Andelen stiger lidt fra 2018 til 2019.
- Med 28,9 mio. registrerede udenlandske overnatninger i 2019 har Danmark lidt flere udenlandske overnatninger end Norge og Sverige tilsammen (28,2 mio.).

Turister i Airbnb-lejede boliger

- Antallet af turister, der booker overnatning via Airbnb, er steget med 9 pct. fra 2018 til 2019.
- 28 pct. af Airbnb-gæsterne er danskere. Tyskland er det største udenlandske marked.
- De fleste Airbnb-gæster overnatter i København.
- I 2019 overnattede en større andel uden for København og de tre storbyer end i 2018.

Internationale møder og kongresser afholdt i Danmark

- Danmark rangerer i 2019 som nr. 13 på listen over europæiske lande, hvor der afholdes flest møder. Det er samme placering som i 2017 og 2018.

Besøg på de danske attraktioner

- Antallet af udenlandske og danske besøg på de 50 mest besøgte danske attraktioner er fra 2018 til 2019 steget med 3,1 pct. til 27,3 mio. gæster.

7.1 Pejlemærket for overnatninger i den nationale strategi for dansk turisme

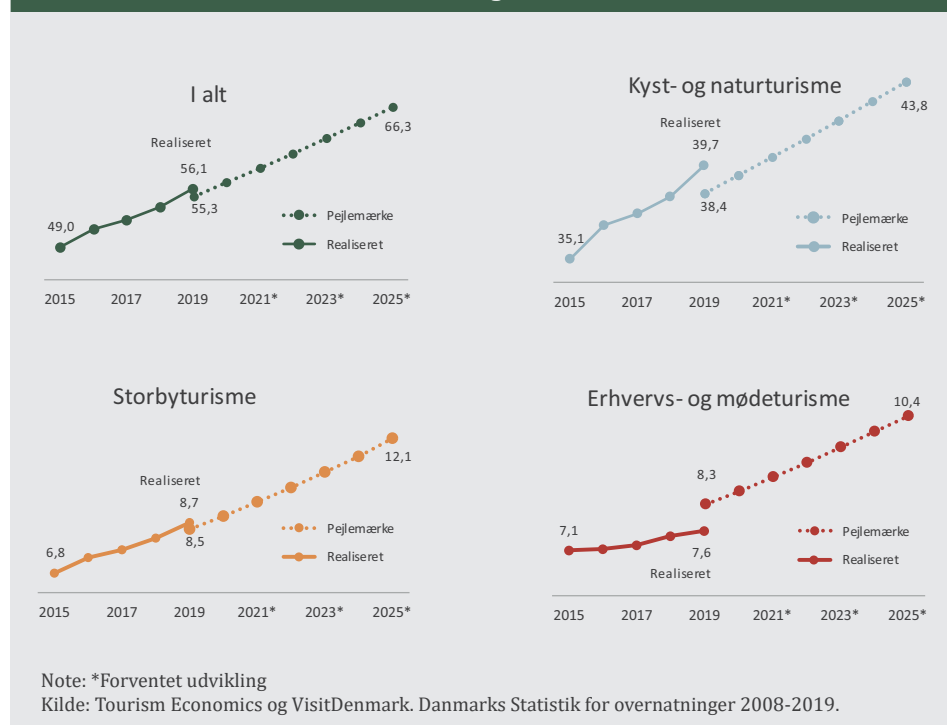
Af den nationale strategi for dansk turisme fra 2016 fremgår som pejlemærke, at dansk turisme i perioden 2015 til 2025 skal opnå en vækst på en tredjedel i antallet af turismeovernatninger, svarende til 17 mio. flere overnatninger. For at nå pejlemærket kræver det en gennemsnitlig årlig vækst i antallet af overnatninger på 3,0 pct.

VisitDenmark har sammen med turismeudviklingsselskaberne (Dansk Kyst- og Naturturisme, Wonderful Copenhagen og MeetDenmark) nedbrudt pejlemærket på de tre forretningsområder i dansk turisme. Nedbrydningen skete med afsæt i den daværende prognose for dansk turisme, som blev udarbejdet i 2016 i forbindelse med den nationale strategi for dansk turisme.

- Kyst- og naturturisme: Der sigtes mod 8,6 mio. flere overnatninger i 2025 end i 2015, svarende til en gennemsnitlig årlig vækstrate på 2,2 pct.
- Storbyturisme: Der sigtes mod 5,3 mio. flere overnatninger i 2025 sammenlignet med 2015. Det svarer til en gennemsnitlig årlig vækstrate på 6,0 pct.
- Erhvervs- og mødeturisme: Der sigtes mod 3,3 mio. flere overnatninger i 2025 i forhold til 2015. Det svarer til en gennemsnitlig årlig vækstrate på 3,9 pct.

Dansk turisme stiger i 2019 samlet set over fremskrivningen frem mod pejlemærket i 2025. Niveaue for kyst- og naturturismen ligger med 39,7 mio. overnatninger 1,3 mio. over fremskrivningen. Storbyturisme ligger også lidt (0,2 mio.) over niveauet i fremskrivningen, mens erhvervs- og mødeturismen ligger 0,7 mio. under fremskrivningen.

Figur 27 Udvikling i overnatninger fra 2015 til 2019 sammenholdt med pejlemærker frem mod 2025, mio. overnatninger

Fra 2018 til 2019 stiger det samlede antal overnatninger med 4,1 pct., hvilket er højere end den gennemsnitlige årlige vækst på 3 pct., der forudsættes i pejlemærket. Der er fremgang inden for alle tre forretningsområder i 2019. Med en vækst på 4,0 pct. fra 2018 til 2019 stiger antallet af overnatninger inden for kyst- og naturturisme med mere end de 2,2 pct., der er forudsat i pejlemærket. Det samme gør sig gældende for storbyturismen, der går frem med 7,2 pct. i forhold til de 6,0 pct., der er forudsat i pejlemærket. Erhvervs- og mødeturismen går frem med 1,6 pct., hvilket er noget mindre end de 3,9 pct., der er forudsat.

Det bemærkes, at overnatningstallene dækker kommercielle overnatninger eksempelvis på hotel eller i lejet feriehus, mens kommercielle overnatninger via deleøkonomiske platforme som for eksempel Airbnb, Booking.com og HomeAway ikke indgår. De seneste års vækst i dette segment indgår derfor ikke i ovenstående tal. Overnatninger via deleøkonomiske platforme beskrives nærmere i afsnit 7.2.8.

Samlet set var antallet af turistovernatninger i 2019 kun 10,2 mio. overnatninger årligt fra at nå pejlemærket for 2025, og pejlemærket var således godt på vej til at blive indfriet. Ligesom det er tilfældet for pejlemærket for turismeforbrug, har COVID-19 dog ændret situationen betydeligt. Antallet af overnatninger i 2020 forventes at ligge markant under niveau, og der er igen et stykke vej op til pejlemærket.

7.2 Udviklingen i dansk turisme fra 2008 til 2019

Udviklingen i turisternes overnatninger i Danmark i perioden 2008 til 2019 registreres af Danmarks Statistik. Overnatningstallene dækker kommercielle overnatninger eksempelvis på hotel, i feriecenter eller i lejet feriehus, men ikke overnatninger, der foregår eksempelvis i eget feriehus eller hos familie og venner. Overnatninger via deleøkonomiske platforme indgår heller ikke.²¹ For at kunne sammenligne med statistikker fra andre lande, er 2008 valgt som basisår. Desuden var 2008 det første år, hvor de danske feriehusovernatningstal blev kommunalt fordelte.²²

Turisternes rejsemønstre og -muligheder er i 2019 markant anderledes end før 2008. Således er både udbud og efterspørgsel øget som følge af øget velstand og tilgængelighed via lavprislejerselskaber, nye digitale bookingplatforme, deleøkonomiske platforme, nye destinationer i og uden for Europa mv. Det betyder, at konkurrencesituation for dansk turisme er skærpet. Et eksempel på dette er faldet i antallet af tyske overnatninger i Danmark fra midten af halvfemserne og en årrække frem. I 1995 stod de tyske turister for 74 pct. af alle udenlandske overnatninger i Danmark. Det er en anden situation end i 2019, hvor tyskerne tegner sig for 58 pct. af samtlige udenlandske overnatninger i Danmark.

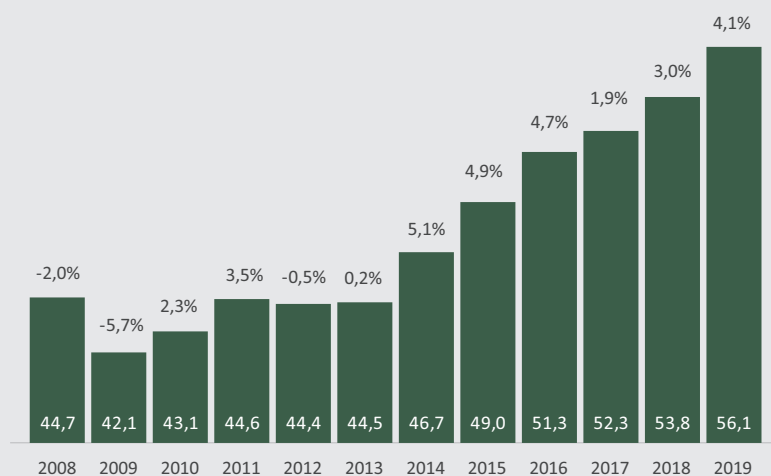
Tilsvarende har turisternes rejsemønstre og -muligheder igen ændret sig væsentligt fra 2019 til 2020 som følge af COVID-19. Hvordan og hvor længe coronakrisen fremadrettet vil påvirke turismen herunder tilgængelighed via flytransport, som er betydeligt indskrænket under COVID-19, vides endnu ikke.

Figur 28 viser antallet af registrerede overnatninger i Danmark fra 2008 til 2019. Dansk turisme har de seneste år gradvist genvundet momentum efter et betydeligt fald i antal overnatninger i 2008 og 2009. Faldet kunne i vid udstrækning tilskrives finanskrisen. Der er i 2019 registreret 56,1 mio. overnatninger i Danmark. Det er en stigning på 4,1 pct. i forhold til 2018 og svarer til 2,2 mio. flere overnatninger. 2019 er endnu et rekordår målt på antal registrerede overnatninger i Danmark.

21 Med henblik på at belyse denne del af markedet har VisitDenmark indgået en aftale med Airbnb om samarbejde og udveksling af data. Overnatninger i Airbnb-lejede bolig er beskrevet i kapitel 7.2.8.

22 Til opdeling af storbyturisme og kyst- og naturturisme.

**Figur 28 Udvikling i alle registrerede overnatninger i Danmark, 2008-2019
(ændring i pct. og mio.)**

Kilde: Danmarks Statistik (Tabel: TURIST).

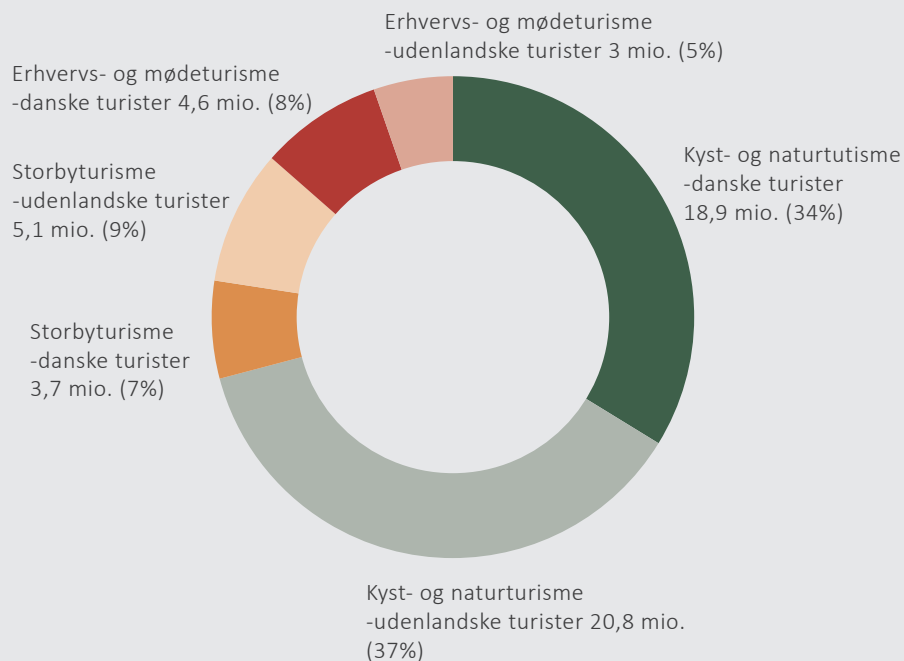
7.2.1 Overnatninger inden for de tre forretningsområder

Dansk turisme er organiseret i tre forretningsområder: (1) storbyturisme (ferie-turisme i København, Aarhus, Odense og Aalborg)²³, (2) kyst- og naturturisme (ferieturisme uden for de fire store byer) og (3) erhvervs- og mødeturisme (turisme i forbindelse med erhvervsrelaterede ophold, herunder møder og kongresser i hele landet). Som det fremgår af figur 29, er kyst- og naturturismen det største forretningsområde i dansk turisme målt på antal overnatninger. I alt 71 pct., svarende til 39,7 mio. af alle registrerede overnatninger i Danmark, foretages af turister på kyst- og naturferier. Dernæst følger storbyturismen med 8,7 mio. overnatninger (16 pct. af alle registrerede overnatninger), mens erhvervs- og mødeturismen tegner sig for 7,6 mio. overnatninger (14 pct.).

De udenlandske turister tegner sig for 58 pct. af overnatningerne inden for storbyturismen i Danmark. Der er også flere udenlandske overnatninger end danske inden for kyst- og naturturismen, hvor udenlandske overnatninger udgør for 52 pct. Inden for erhvervs- og mødeturismen udgør de udenlandske turisters overnatninger 39 pct. af samtlige overnatninger.

²³ Storbyturisme dækker ferieophold i Storkøbenhavn (fire bykommuner og 13 omegnskommuner, som tilsammen udgør landsdelene København by og omegn), Aarhus Kommune, Aalborg Kommune og Odense Kommune.

**Figur 29 Fordeling af alle registrerede overnatninger på forretningsområde, 2019
(mio. og pct.)**

Noter: Storbyturisme: ferieophold i København (fire bykommuner og 13 omegnskommuner, som tilsammen udgør landsdelene København by og omegn), Aarhus Kommune, Aalborg Kommune og Odense Kommune. Kyst- og naturturisme: Ferieturisme uden for de fire storbyer.

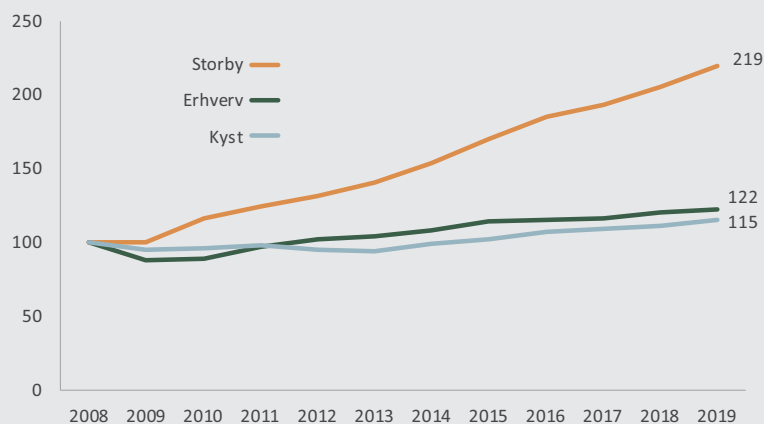
Erhvervs- og mødeturisme: Turisme i forbindelse med erhvervsrelaterede ophold, herunder møder og kongresser i hele landet.

NB: Danmarks Statistik registrerer ikke erhvervs- og mødeturisternes nationalitet. I figuren er nationalitetsfordelingen for erhvervs- og mødeturismen derfor beregnet under antagelsen om at den overordnede fordeling mellem ferie- og forretningsturisme er den samme for både danske og udenlandske overnatninger på hotel.

Kilde: Danmarks Statistik og VisitDenmarks beregninger.

I 2019 er antallet af overnatninger inden for alle tre forretningsområder højere end i 2008 (jf. figur 30). I perioden er antallet af overnatninger inden for storbyturismen vokset med 119 pct. (+4,8 mio.) Erhvervs- og mødeturismen er steget med 22 pct. (+1,4 mio.), mens antallet af overnatninger inden for kyst- og naturturismen er vokset med 15 pct. (+5,3 mio.). Antallet af overnatninger er steget inden for alle tre forretningsområder fra 2018 til 2019. Stigningen er på 7,2 pct. for storbyturismen, 4,0 pct. for kyst- og naturturismen og 1,6 pct. for erhvervs- og mødeturismen.

Figur 30 Udvikling i overnatninger pr. forretningsområde, 2008-2019. Indeks 2008 = 100

Kilde: Danmarks Statistik og VisitDenmarks beregninger.

Ses på udviklingen i hver af de fire storbyer, har København²⁴ den højeste vækst i antallet af ferieovernatninger på tværs af overnatningsformer på 155 pct. fra 2008 til 2019. Herefter følger Aarhus med en vækst på 93 pct. og Odense med 59 pct. Aalborg har en mindre fremgang på 4 pct. Udviklingen fra 2018 til 2019 viser en fremgang på 8 pct. i København, 7 pct. i Aarhus og 3 pct. i Aalborg. Antallet af overnatninger i Odense falder med 5 pct. fra 2018 til 2019.

Ses der udelukkende på udviklingen i antallet af ferieovernatninger på hotel i de fire storbyer, har alle byerne positive vækstrater fra 2008 til 2019. Aarhus topper med en vækst på 178 pct. efterfulgt af København med 152 pct., Odense med 91 pct. og Aalborg med en vækst på 39 pct. Udviklingen i antal ferieovernatninger på hotel fra 2018 til 2019 viser en vækst på 12 pct. i København, 14 pct. i Aarhus, 6 pct. i Odense og 15 pct. i Aalborg.

7.2.2 Internationale møder og kongresser i Danmark

Af de 7,6 mio. overnatninger, der er foretaget af erhvervs- og mødeturister i Danmark i 2019, kan nogle henføres til internationale møder og kongresser. International Congress and Convention Association (ICCA) udgiver hvert år en internationalt anerkendt rangliste over steder for afholdelse af internationale foreningsmøder. Danmark rangerer i 2019 som nr. 13 på listen over europæiske lande, hvor der afholdes flest møder (jf. tabel 15). Det er samme placering som i 2017 og 2018. Antallet af møder afholdt i Danmark er steget fra 192 i 2018 til 202 i 2019. Af de 202 større møder og kongresser, der er registreret i Danmark, er 125 afholdt i København. Det svarer til 62 pct.

²⁴ Storbyturismen i København er afgrænset som Storkøbenhavn (fire bykommuner og 13 omegnskommuner, som tilsammen udgør landsdelene København by og omegn).

Danmarks andel af kongresser afholdt i Europa er i 2019 på 2,9 pct. Udover overnatninger og turismeøkonomisk omsætning har erhvervs- og mødeturismen en række bredere afledte effekter af erhvervs- og samfundsmæssig betydning. Erhvervs- og mødeturismen er med til at tiltrække internationale forskere, specialister og beslutningstagere og kan på den måde være med til at styrke innovation og vækst via bl.a. videnoverførsel, styrkede internationale netværk og samarbejder, talenttiltrækning samt profilering af danske løsninger

Tabel 15 **Top 20 over europæiske lande med flest internationale foreningsmøder i 2019**

	Land	Antal møder	Placering ift. 2018
1	Tyskland	714	-
2	Frankrig	595	+1
3	Spanien	578	-1
4	Storbritannien	567	-
5	Italien	550	-
6	Nederlandene	356	-
7	Portugal	342	-
8	Sverige	237	-
9	Belgien	237	-
10	Østrig	231	-
11	Schweiz	221	+1
12	Polen	213	-1
13	Danmark	202	-
14	Grækenland	202	-
15	Tjekkiet	171	-
16	Finland	168	+2
17	Norge	151	-1
18	Irland	147	-1
19	Kroatien	123	+1
20	Rusland	117	+2

Kilde: ICCA Statistics Report 2018 og 2019, International Congress and Convention Association.

7.2.3 Overnatninger i de danske destinationer

De fem største destinationer i Danmark tegner sig samlet set for godt 60 pct. af overnatningerne i Danmark i 2019. Flest overnatninger ligger i Wonderful Copenhagen (20 pct.). Herefter følger Destination Vesterhavet (15 pct.), Destination Nordvestkysten (10 pct.), Aarhusregionen (8 pct.) og Destination Sønderjylland (7 pct.).

I figur 31 ses fordelingen af alle registrerede overnatninger i Danmark i 2019 på de 19 danske destinationsselskaber, der er etableret pr. 15. oktober 2020.

Figur 31 Alle registrerede overnatninger fordelt på destination, 2019

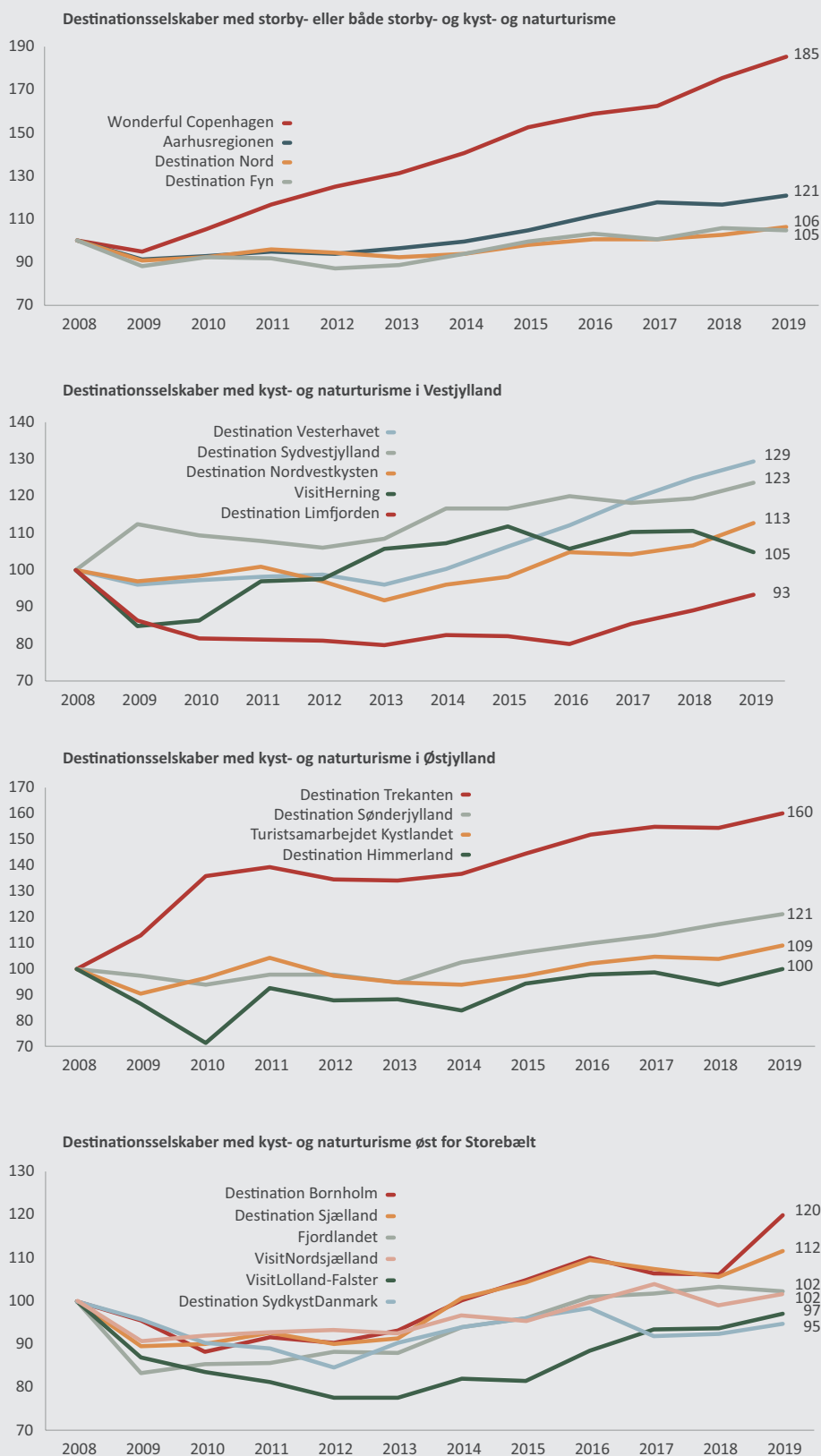

I 16 af de 19 destinationer er antallet af overnatninger steget fra 2018 til 2019. Destination Bornholm har haft den største relative vækst på 12,8 pct. efterfulgt af Destination Himmerland og Destination Sjælland med vækstrater på henholdsvis 6,6 pct. og 5,8 pct.

Figur 32 viser udviklingen i antallet af overnatninger fra 2008 til 2019 i de 19 destinationer. Destinationsselskaberne er inddelt i fire undergrupper: 1) Destinationer med storbyturisme eller både storby- og kyst- og naturturisme, og destinationer med kyst- og naturturisme i henholdsvis 2) Vestjylland, 3) Østjylland og 4) øst for Storebælt.

Hovedparten (16) af de 19 destinationer har positiv vækst i antallet af overnatninger fra 2008 til 2019. Wonderful Copenhagen har oplevet den største relative vækst på 85 pct. i antallet af overnatninger fra 2008 til 2019 efterfulgt af Destination Trekanten med 60 pct.

Figur 32 Registrerede overnatninger fordelt på destinationsselskaber, 2008-2019.
Indeks 2008 = 100

Anm.: Skalaen på y-aksen er forskellige i de fire figurer.
Kilde: Danmarks Statistik.

7.2.4 Overnatninger i de danske kommuner

Med 8,9 mio. overnatninger er Københavns Kommune den danske kommune, der har flest overnatninger (jf. tabel 16). Vestkystkommunerne Varde og Ringkøbing-Skjern ligger på de to efterfølgende pladser med henholdsvis 4,7 mio. og 4,0 mio. overnatninger. Dette kan blandt andet tilskrives turistbyer som Blåvand og Hvide Sande.

Hvis der ses på udviklingen i top 5 kommunerne, skiller Københavns Kommune sig ud med en vækst på 108 pct. i antallet af overnatninger fra 2008 til 2019. I Varde Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune og Tønder Kommune ligger overnatningstallet i 2019 henholdsvis 30 pct., 29 pct. og 30 pct. over 2008-niveauet.

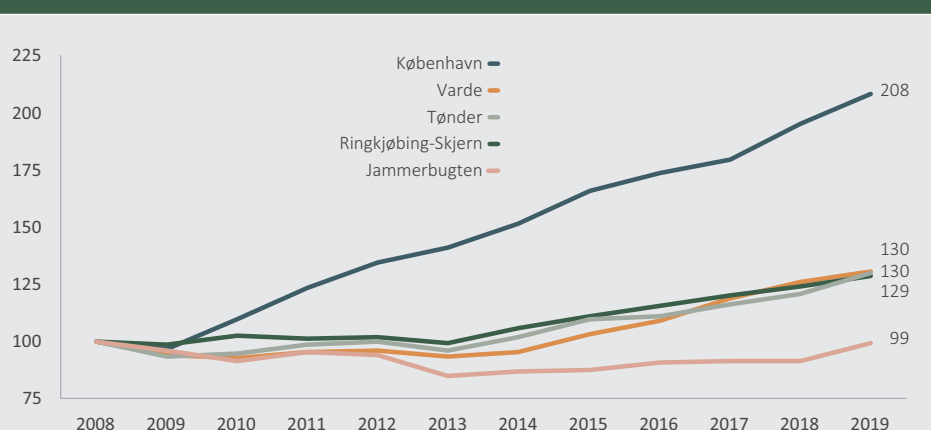
Tabel 16 **Top 10 over kommuner med flest overnatninger i 2019 og udvikling i forhold til 2018**

Nr. 2019	Kommune	Ialt		Danske turister		Udenlandske turister	
		Over-natninger	Udvikling 2018-2019	Over-natninger	Udvikling 2018-2019	Over-natninger	Udvikling 2018-2019
1 -	København	8.860.068	+6 %	3.099.637	+13 %	5.760.431	+3 %
2 -	Varde	4.672.624	+4 %	1.072.801	-1 %	3.599.824	+5 %
3 -	Ringkøbing-Skjern	4.014.318	+4 %	611.723	-1 %	3.402.595	+5 %
4 -	Tønder	1.809.816	+8 %	585.726	+7 %	1.224.089	+8 %
5 -	Jammerbugt	1.728.237	+8 %	907.565	+9 %	820.671	+7 %
6 +1	Bornholm	1.686.733	+7 %	985.908	+44 %	700.825	-22 %
7 -1	Hjørring	1.662.009	+11 %	704.316	-18 %	957.693	+51 %
8 -	Frederikshavn	1.459.168	+4 %	784.550	+3 %	674.618	+2 %
9 -	Billund	1.424.121	+3 %	705.431	+1 %	718.690	+6 %
10 -	Sønderborg	1.243.459	+4 %	504.374	+1 %	739.085	+7 %

Kilde: Danmarks Statistik.

De fem kommuner, der udgør top-5, oplever alle en positiv vækst i antallet af overnatninger fra 2018 til 2019 (jf. tabel 16 og figur 33).

Figur 33 **Udvikling i samlede overnatninger i de fem største turismekommuner 2008-2019. Indeks 2008 = 100**

Kilde: Danmarks Statistik.

Målt på den relative vækst i antal overnatninger fra 2008 til 2019 ligger følgende kommuner i top 5: Billund (+199 pct.), Dragør (+122 pct.), København (+108 pct.), Aarhus (+72 pct.) og Brønderslev (+67 pct.).

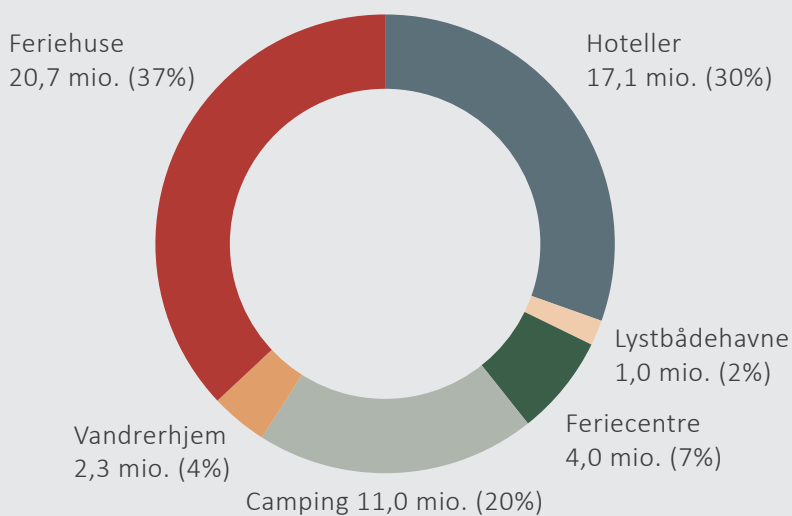
Den største relative vækst i antal overnatninger fra 2018 til 2019 finder sted i kommunerne Brøndby (+49 pct.), Frederiksberg (+26 pct.), Vejen (+24 pct.) og Stevns (+15 pct.).

7.2.5 Overnatninger fordelt på overnatningsformer

Turisternes overnatninger registreres på seks forskellige kommercielle overnatningsformer: Feriehuse, hoteller, campingpladser, vandrerhjem, feriecentre og lystbådehavne.

Som det fremgår af figur 34, står turister i lejet feriehus²⁵ for 37 pct. af alle registrerede overnatninger i Danmark i 2019 efterfulgt af turister på hotel med 30 pct. og camping²⁶ med 20 pct. af alle overnatninger. Overnatninger på feriecentre, i lystbådehavne og på vandrerhjem udgør de resterende 13 pct.

Figur 34 Registrerede overnatninger fordelt på overnatningsformer, 2019 (mio. og pct.)

Kilde: Danmarks Statistik (Tabel: TURIST).

Hvis man alene ser på danske turister, er de mest anvendte overnatningsformer hotel og camping med henholdsvis 35 pct. og 29 pct. af alle danske overnatninger i 2019. På tredjepladsen følger lejede feriehuse med 20 pct. af overnatningerne. Det er stort set samme fordeling som i 2018. De udenlandske turister foretager 53 pct. af sine overnatninger i Danmark i lejede feriehuse. På anden- og tredjepladsen

²⁵ Feriehuse er det samme som sommerhuse.

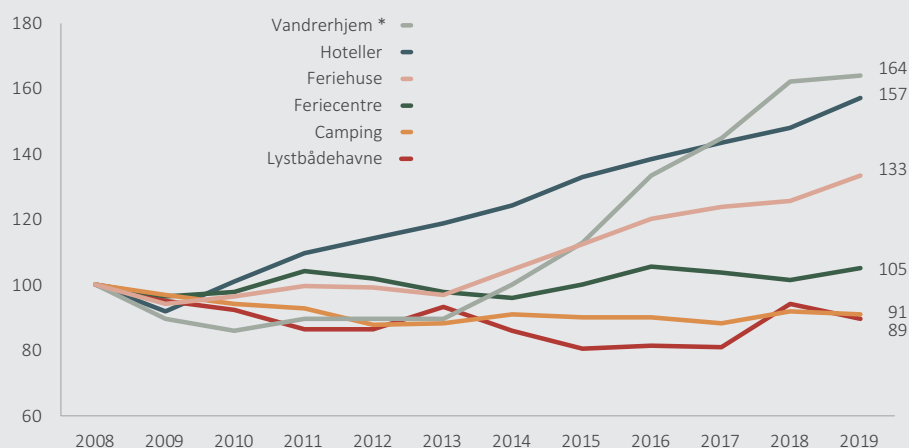
²⁶ Fastliggende campisters overnatninger indgår i overnatningsstatistikken. Det gør overnatninger i eget feriehus ikke. Derfor undervurderer opgørelsen feriehusenes andel af det samlede antal overnatninger i forhold til camping.

følger hoteller (26 pct.) og camping (11 pct.) Også blandt de udenlandske turister er fordelingen i 2019 stort set uændret i forhold til 2018.

Udviklingen i antallet af overnatninger fra 2008 til 2019 varierer afhængig af overnatningsform. Hotel, som er en vigtig overnatningsform for storbyturismen samt erhvervs- og mødeturismen, har oplevet en kraftig vækst på 57 pct. i antallet af overnatninger i perioden (jf. figur 35).

For kyst- og naturturismen har feriehuseovernatninger genvundet momentum siden 2013 efter flere år med stagnation. Overnatningerne på vandrerhjem er gået frem de senere år dog fra et forholdsvist lavt niveau. Til gengæld ses en tilbagegang i antallet af overnatninger på campingpladser og i lystbådehavne, der ikke har fået del i den vækst, som kyst- og naturturismen har oplevet siden 2013. Campingturismen oplevede en markant fremgang fra 2017 til 2018, som dog ikke fortsatte i 2019. Feriecenterovernatningerne ligger i 2019 5 pct. over niveauet i 2008.

Figur 35 Udvikling i alle registrerede overnatningsformer i Danmark, 2008-2019. Indeks 2008 = 100

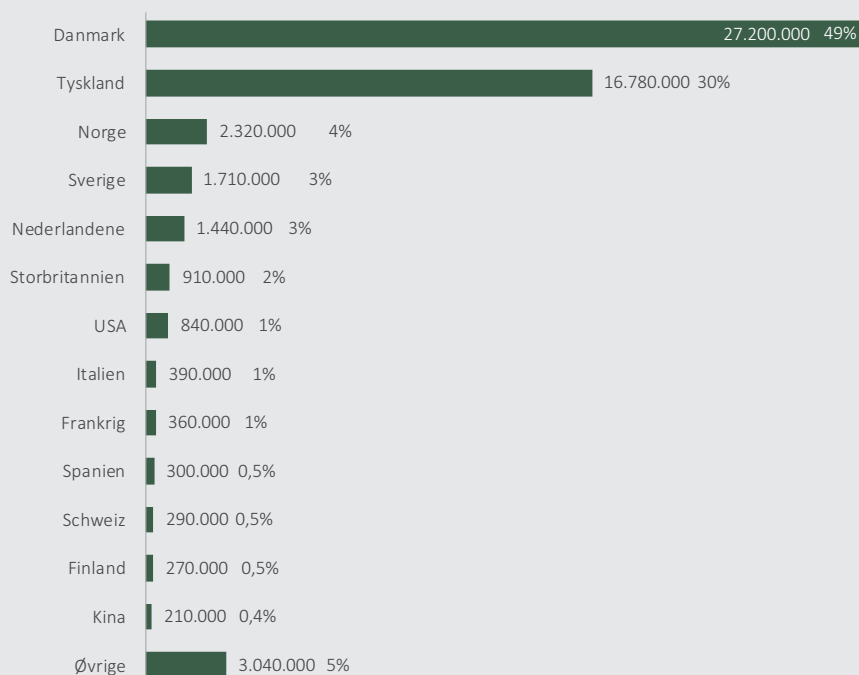

Note: * Der er databrud i 2014 i kategorien vandrerhjem. Det skyldes, at kategoriens population er ændret og nu opgøres mere retvisende. Udviklingen af registrerede overnatninger på vandrerhjem bør ikke sammenlignes før og efter databruddet.
Kilde: Danmarks Statistik (Tabel: TURIST).

7.2.6 Overnatninger fordelt på nationalitet

Både danske og udenlandske turisters overnatninger er vigtige for dansk turisme. I 2019 udgør udenlandske overnatninger 51 pct. af samtlige registrerede overnatninger. Tyskland, Norge, Sverige, Nederlandene og Storbritannien, som er Danmarks hovedmarkeder, tegner sig samlet set for 41 pct. af alle overnatninger i Danmark. 30 pct. af de registrerede overnatninger er i 2019 foretaget af tyske turister (jf. figur 36), hvilket svarer til 58 pct. af alle udenlandske overnatninger i Danmark.

Figur 36 Fordeling af registrerede overnatninger på nationalitet, 2019. Overnatninger og andel

Kilde: Danmarks Statistik (Tabel: TURIST).

Forholdet mellem danske og udenlandske overnatninger har ændret sig siden starten af 1990'erne, hvor der var omkring 10 mio. flere udenlandske overnatninger end danske. Siden har der været stor vækst i antallet af danske overnatninger. I 2015 var der stort set lige mange danske og udenlandske overnatninger. Højere vækst i de udenlandske overnatninger i årene 2016 til 2019 betyder, at disse i 2019 igen overstiger antallet af danske med 1,7 mio. Antallet af udenlandske overnatninger ligger i 2019 på 28,9 mio. Det er det højeste antal nogensinde. Antallet af danske overnatninger i Danmark er i 2019 på 27,2 mio., hvilket også er rekordhøjt.

Med det kraftige fald i udenlandske overnatninger i 2020 som følge af COVID-19, vil antallet af danske overnatninger forventeligt igen komme til at spille en større rolle for dansk økonomi i de kommende år.

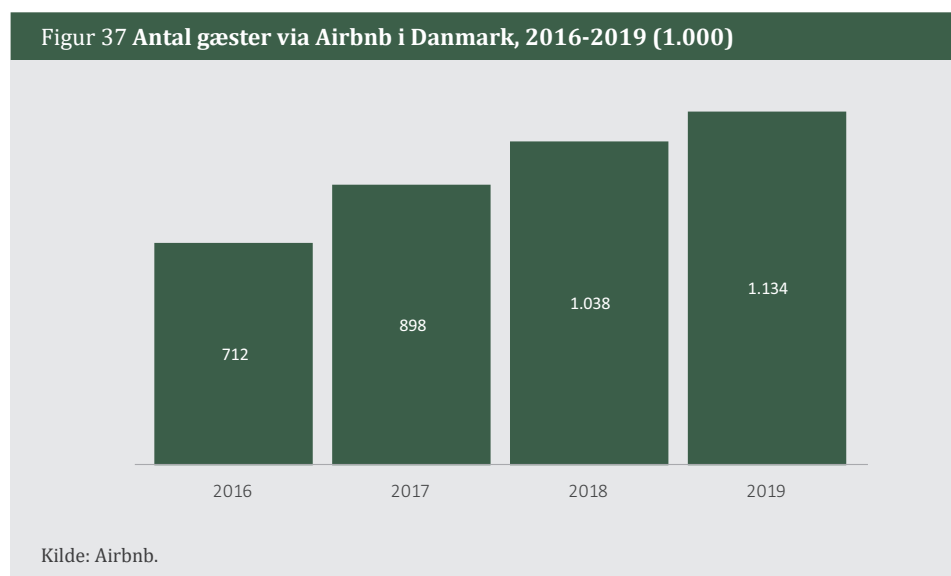
7.2.7 Airbnb

Udlejning via Airbnb, HomeAway og andre deleøkonomiske tjenester er i hastig vækst, hvor privat boligudlejning er den deleøkonomiske forretningsmodel, der er mest kendt i Danmark. Der findes i dag en række forskellige deleøkonomiske platforme inden for privat boligudlejning, hvor den største er Airbnb.

Udviklingen i de kommercielle turistovernatninger registreres løbende af Danmarks Statistik, men Airbnb, HomeAway og andre deleøkonomiske tjenester indgår endnu ikke i statistikken. Med henblik på, at data fra dette segment på sigt kan indarbejdes i de officielle overnatningstal, samarbejder VisitDenmark med Airbnb om udveks-

ling af data. VisitDenmark har modtaget data fra Airbnb om antal gæster for årene 2016 til 2019.²⁷

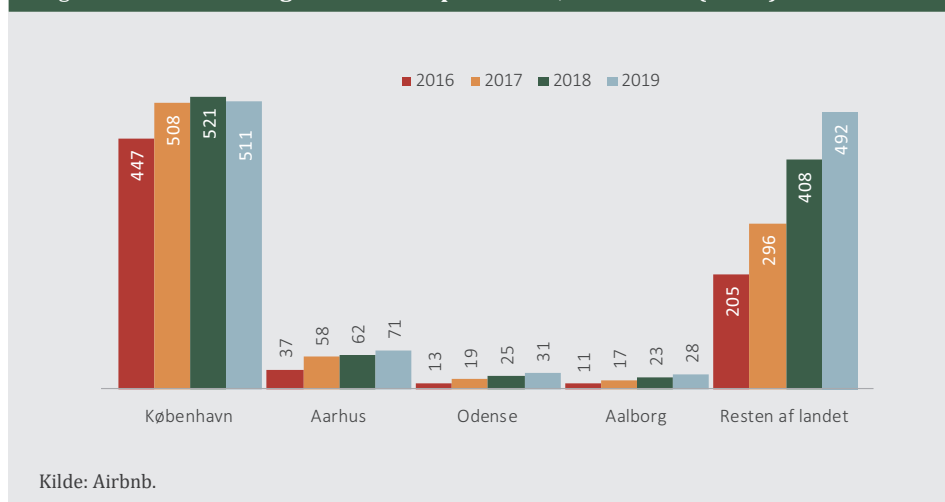
I 2019 bookede 1,1 mio. turister (ferie- og forretningsrejsende) overnatning i Danmark via Airbnb (jf. figur 37). Det er 9 pct. flere end i 2018, hvor det var 1,0 mio. turister.

Tallene fra Airbnb viser, at 57 pct. af turisterne i 2019 overnatter i de fire storbyer. København tiltrækker med 45 pct. hovedparten af gæsterne efterfulgt af Aarhus (6 pct.), Odense (3 pct.) og Aalborg (2 pct.). Der er dog især stor vækst i antallet af Airbnb-gæster uden for de fire danske storbyer. Andelen af turister uden for de fire storbyer stiger fra 39 pct. i 2018 til 43 pct. i 2019, mens væksten i hovedstaden ser ud til at være toppet. I 2019 har der således været færre Airbnb-overnatninger i København end i 2018.

²⁷ VisitDenmark arbejder løbende på at forbedre og dokumentere kvaliteten af data fra Airbnb, herunder også at klarlægge Airbnb's tilgang til at registrere gæsternes antal og opholdslængde. VisitDenmark arbejder også på at identificere omfanget af dobbelttælling i forhold til andre overnatningsstatistikker, herunder især feriestatistikken. Bookingplatforme formidler nemlig også overnatning i feriehus og i mindre grad for kommercielle overnatningsvirksomheder, der i et vist omfang tælles med i de registrerede overnatninger fra Danmarks Statistik. VisitDenmark korrigerer for disse overnatninger med henblik på at undgå dobbelttælling.

Figur 38 Antal Airbnb-gæster fordelt på område, 2016-2019 (1.000)

Blandt de godt 1,1 mio. turister, der i 2019 bookede overnatning i Danmark via Airbnb, udgør andelen af udlændinge omkring 72 pct. Tyskerne udgør den største udenlandske gruppe (13 pct.) efterfulgt af gæster fra USA (8 pct.), Storbritannien (7 pct.), Frankrig (6 pct.) og Norge (5 pct.). I 2019 er der vækst i antal gæster fra størstedelen af markederne og især fra Tyskland (+29 pct.), Kina (+26 pct.), Nederlandene (+25 pct.) og Norge (+20 pct.), mens antallet af turister fra USA, Storbritannien, Italien og Spanien falder.

Tabel 17 Airbnb-gæster fordelt på nationalitet, 2018 og 2019 samt udvikling fra 2018 til 2019

	2018	Fordeling af gæster 2018	2019	Fordeling af gæster 2019	Udvikling i antal gæster 2018 - 2019
Danmark	258.400	25 %	317.383	28 %	+23 %
Tyskland	117.200	11 %	151.191	13 %	+29 %
USA	101.300	10 %	90.616	8 %	-11 %
Storbritannien	84.000	8 %	70.036	7 %	-17 %
Frankrig	61.800	6 %	68.318	6 %	+11 %
Norge	50.500	5 %	60.669	5 %	+20 %
Nederlandene	36.600	4 %	45.590	4 %	+25 %
Sverige	41.200	4 %	44.272	4 %	+7 %
Italien	29.300	3 %	26.027	2 %	-11 %
Spanien	31.700	3 %	26.018	2 %	-18 %
Kina	12.700	1 %	16.054	1 %	+26 %
Øvrige lande	213.200	21 %	216.675	19 %	+2 %
I alt	1.037.900	100 %	1.133.859	100 %	+9 %
Udenlandske i alt	779.500	75 %	816.476	72 %	+5 %

Kilde: Airbnb.

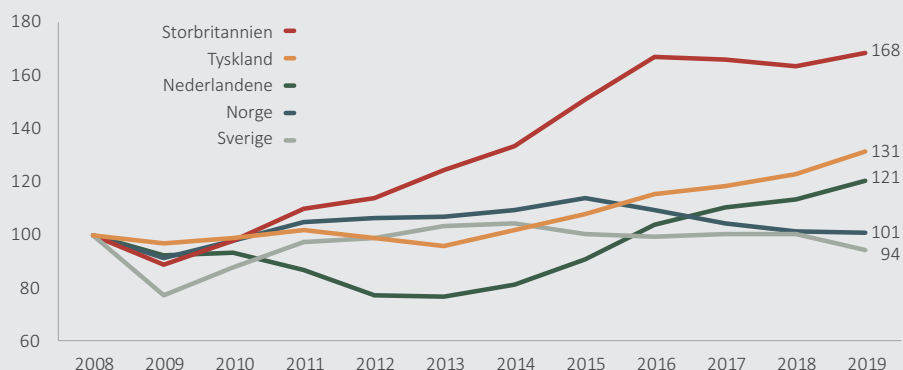
7.3 Vækst på hovedmarkeder og vækstmarkeder

Dansk turisme kan inddeles i hoved- og vækstmarkeder. Hovedmarkederne omfatter Danmarks nabolande, hvorfra der gennem de sidste mange år er kommet mange turister: Tyskland, Sverige, Norge, Nederlandene og Storbritannien. De nyere markeder i dansk turisme, også kaldet vækstmarkederne, har mindre volumen, men har præsteret høje vækstrater gennem de seneste år.

Der er i perioden 2008 til 2019 en positiv vækst i antallet af overnatninger fra fire ud af de fem hovedmarkeder for dansk turisme. Særligt Storbritannien viser en markant fremgang på 68 pct. efterfulgt af Tyskland og Nederlandene med vækstrater på henholdsvis 31 pct. og 21 pct. Antallet af overnatninger fra det norske marked ligger i 2019 på samme niveau som i 2008, mens antallet af svenske overnatninger i 2019 ligger 6 pct. under niveauet i 2008 (jf. figur 39). Ses der på volumen i antal overnatninger, bidrager det tyske marked med 52 pct. af væksten i antal udenlandske overnatninger fra 2008 til 2019.

Fra 2018 til 2019 præsterer tre af markederne positiv vækst. Antallet af tyske, nederlandske og britiske overnatninger stiger således med henholdsvis 7 pct., 6 pct. og 3 pct. Der er tilbagegang fra det svenske marked på 6 pct., mens det norske marked stagnerer.

Figur 39 Udvikling i registrerede overnatninger fra udenlandske hovedmarkeder, 2008-2019. Indeks 2008 = 100

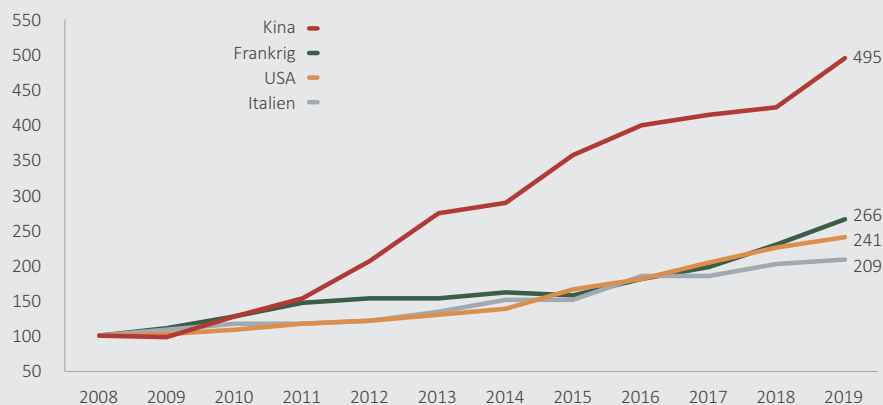

Kilde: Danmarks Statistik (Tabel: TURIST).

Danmark har i lighed med andre lande oplevet høje vækstrater fra nogle vækstmarkeder (jf. figur 40). Eksempelvis stiger de kinesiske overnatninger i Danmark med 395 pct. i perioden 2008 til 2019, dog fra et forholdsvist lavt udgangspunkt. Markeder med lidt mere volumen i antallet af overnatninger, såsom Frankrig, USA og Italien, viser også høje vækstrater på henholdsvis 166 pct., 141 pct. og 109 pct. fra 2008 til 2019. Den høje vækst fra det franske, italienske og kinesiske marked bidrager i nogenlunde samme omfang. Hvert af de tre markeder tegner sig for ca. 3 pct. af væksten i de udenlandske overnatninger fra 2008 til 2019.

Frankrig, USA og Italien præsterer også positive vækstrater fra 2018 til 2019, hvor antallet af franske overnatninger stiger med 16 pct., de amerikanske stiger med 6 pct., og de italienske går frem med 3 pct.

Figur 40 Udvikling i registrerede overnatninger fra andre prioriterede markeder, 2008-2019. Indeks 2008 = 100

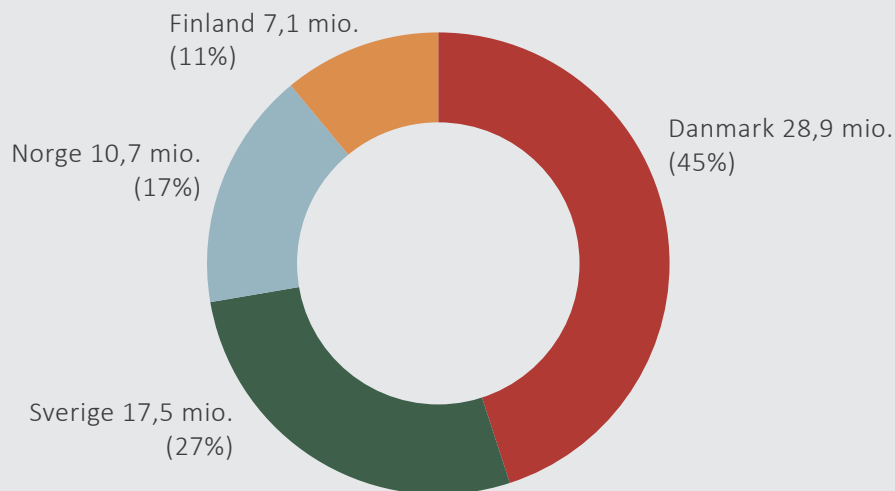
Kilde: Danmarks Statistik (Tabel: TURIST).

7.4 Danmarks markedsandele

Danmark har en stærk position i Norden, når det gælder udenlandske overnatninger. Danmark har i 2019 en markedsandel på 45 pct. af det totale antal udenlandske overnatninger i Danmark, Sverige, Norge og Finland²⁸ (jf. figur 41). Med 28,9 mio. registrerede udenlandske overnatninger i 2019 har Danmark lidt flere udenlandske overnatninger end Norge og Sverige tilsammen (28,2 mio.).

²⁸ Sverige, Norge og Finland vurderes at være destinationer, som er i direkte konkurrence med Danmark, i modsætning til de nordiske destinationer i Nordatlanten: Island, Grønland og Færøerne, der tilbyder et væsentligt anderledes turismeprodukt.

Figur 41 Danmarks markedsandel af udenlandske overnatninger i forhold til de nordiske konkurrenter, 2019 (mio. og pct.)

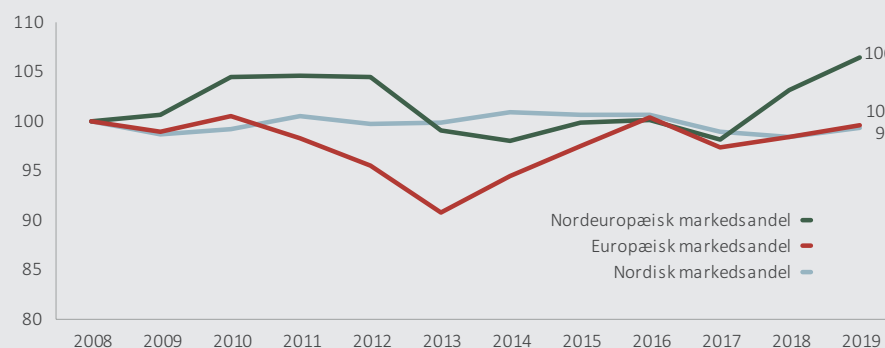

Note: Nordiske konkurrenter: Danmark, Sverige, Norge og Finland.
Kilde: Nationale statistikbanker.

I 2018 lå Danmarks markedsandel blandt de nordiske konkurrenter på 44,6 pct. af de udenlandske overnatninger. Med markedsandele på henholdsvis 5,0 pct. og 1,2 pct. af de udenlandske overnatninger står Danmark i 2019 ikke tilsvarende stærkt i den nordeuropæiske og europæiske konkurrence. I 2018 lå markedsandelene på henholdsvis 4,9 pct. og 1,1 pct. Danmark vinder således en anelse markedsandele i forhold til både de nordeuropæiske og europæiske konkurrenter fra 2018 til 2019.

Figur 42 viser udviklingen med 2008 som basisår. De relativt store udsving i Danmarks europæiske markedsandele skal ses i lyset af, at niveauet for Danmarks markedsandele er lavt. De absolutte ændringer i de europæiske markedsandele er således små.

Figur 42 Danmarks europæiske, nordeuropæiske og nordiske markedsandel af udenlandske overnatninger, 2008-2019. Indeks 2008 = 100

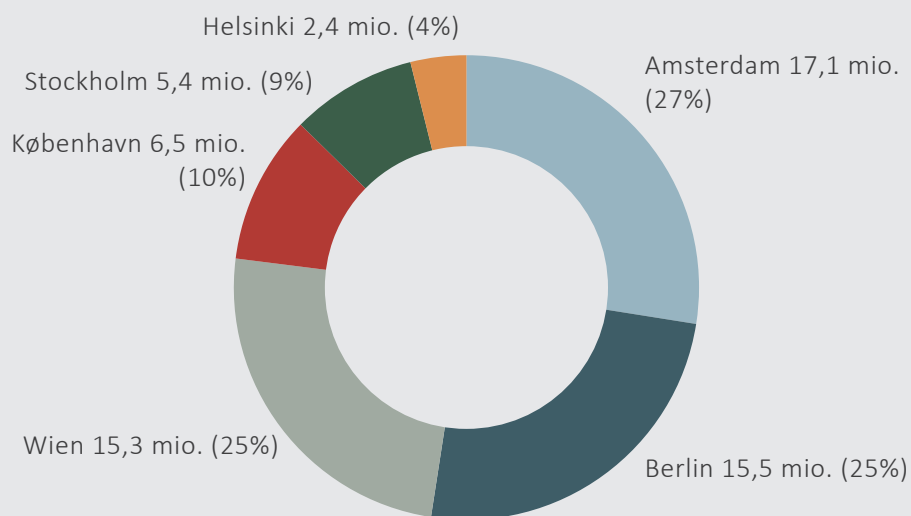
Noter: Norden: Danmark, Sverige, Norge og Finland.
Nordeuropa: Danmark, Sverige, Norge, Finland, Tyskland, Nederlandene, Storbritannien og Irland.
Kilde: Tourism Economics (Storbritannien og Irland), nationale statistikbanker (Danmark, Norge, Sverige, Finland, Tyskland og Nederlandene).

7.4.1 Storby- og kystturismens markedsandele

Afhængig af geografisk placering er det primære konkurrentfelt til det danske turismeprodukt forskelligt. Man kan inddele Danmarks konkurrentfelt i storbyturisme og kyst- og naturturisme.²⁹

Figur 43 viser antallet og fordelingen af udenlandske turisters overnatninger i de seks storbyer, som udgør Københavns³⁰ konkurrentfelt. Her fremgår det, at København med 6,5 mio. overnatninger har den fjerde største markedsandel på 10 pct. Amsterdam, Berlin og Wien har større andele af det samlede antal udenlandske storbyovernatninger end København, mens Stockholm og Helsinki har mindre andele.

Figur 43 Københavns markedsandele af udenlandske overnatninger ift. konkurrentfeltet, 2019 (mio. og pct.)

Note: København opgøres som ferie- og erhvervsturisme i de fire bykommuner og 13 omegnskommuner, som tilsammen udgør landsdelene København by og omegn.

Kilde: Danmarks Statistik, Tourism Economics og TourMIS.

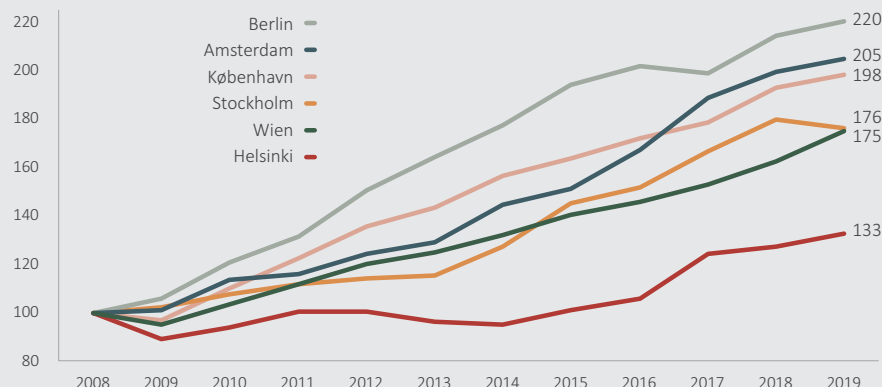
Alle hovedstæder på nær Stockholm har vækst i antallet af overnatninger fra 2018 til 2019. Wien har den højeste vækst (8 pct.) efterfulgt af Helsinki (4 pct.), Berlin (3 pct.), København (3 pct.) og Amsterdam (2 pct.).

Alle seks byer har oplevet positiv vækst i antal udenlandske overnatninger i perioden 2008 til 2019. Væksten i København på 98 pct. fra 2008 til 2019 ligger i den høje ende af konkurrentfeltet. Berlin og Amsterdam har højere vækst på henholdsvis 120 pct. og 105 pct. i perioden. Stockholm (76 pct.), Wien (75 pct.) og Helsinki (33 pct.) har lavere vækst (jf. figur 44).

²⁹ Opdelingen i dette kapitel er udelukkende geografisk, da internationale statistikker ikke inddeler overnatninger efter formål (ferie/forretning).

³⁰ København opgøres som ferie- og erhvervsturisme i de fire bykommuner og 13 omegnskommuner, som tilsammen udgør landsdelene København by og omegn.

Figur 44 Udenlandske turisters overnatninger i Københavns konkurrentfelt, 2008-2019. Indeks 2008 = 100

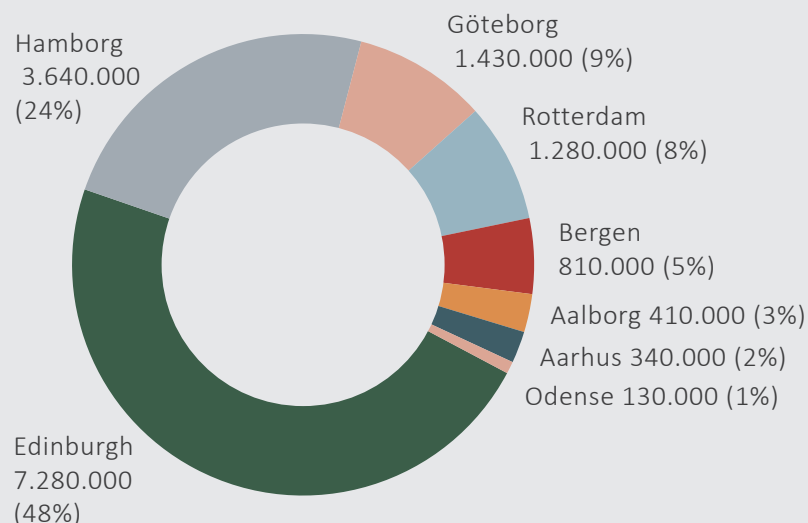

København opgøres som ferie- og erhvervsturisme i de fire bykommuner og 13 omegnskommuner, som tilsammen udgør landsdelene København by og omegn.

Kilde: Danmarks Statistik, Tourism Economics og TourMIS.

Odense, Aarhus og Aalborg har tilsammen en markedsandel på 6 pct. af de udenlandske overnatninger i "second city"-konkurrentfeltet. "Second city"-konkurrentfeltet udgøres af otte storbyer, som ikke er hovedstæder. Figur 45 viser antallet af udenlandske overnatninger i "second city"-konkurrentfeltet i 2019. Af de tre danske storbyer har Aalborg den største markedsandel (3 pct.), efterfulgt af Aarhus (2 pct.) og Odense (1 pct.).

Figur 45 Aarhus', Aalborgs og Odenses markedsandele af udenlandske overnatninger, antal og andel, 2019

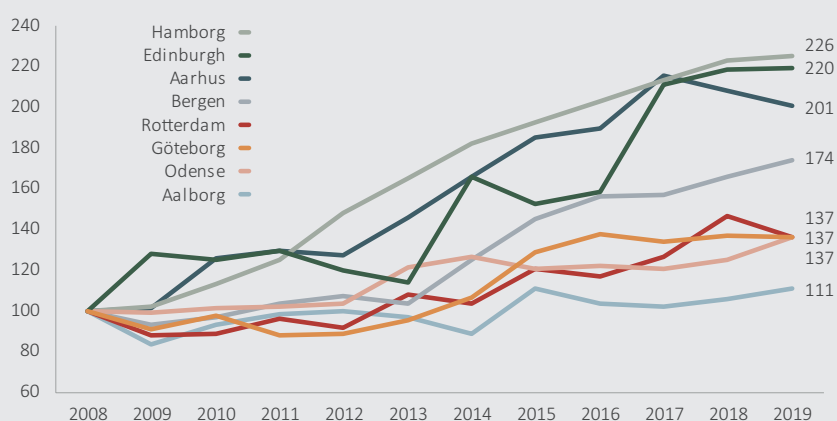
Note: De tre storbyer opgøres som ferie- og erhvervsturisme i Aarhus Kommune, Aalborg Kommune og Odense Kommune.

Kilde: Danmarks Statistik, Tourism Economics og TourMIS.

Fem af byerne oplever vækst fra 2018 til 2019. Rotterdam har den højeste vækst (+9 pct.) efterfulgt af Bergen (+5 pct.), Aalborg (+5 pct.), Hamborg (+1 pct.) og Edinburgh (+1 pct.). Odense og Aarhus oplever tilbagegang på henholdsvis 7 pct. og 3 pct., mens antallet af udenlandske overnatninger i Göteborg er uændret.

Antallet af udenlandske overnatninger i alle otte storbyer i konkurrentfeltet ligger i 2019 over niveauet i 2008. Tilbagegang for Aarhus i 2018 og 2019 betyder, at byen mister sin position fra 2017 som den "second city", der har den højeste relative vækst i perioden 2008 til 2019 (jf. figur 46). Hamborg indtager nu den plads. Den store tilbagegang i udenlandske overnatninger i Odense i 2019 medfører, at byen falder til samme niveau som Göteborg og Rotterdam målt på vækst fra 2008 til 2019. Aalborg har - trods vækst i 2019 - den svageste vækst i konkurrentfeltet siden 2008.

Figur 46 Udenlandske turisters overnatninger i Aarhus, Aalborg og Odenses konkurrentfelt, 2008-2019. Indeks 2008 = 100

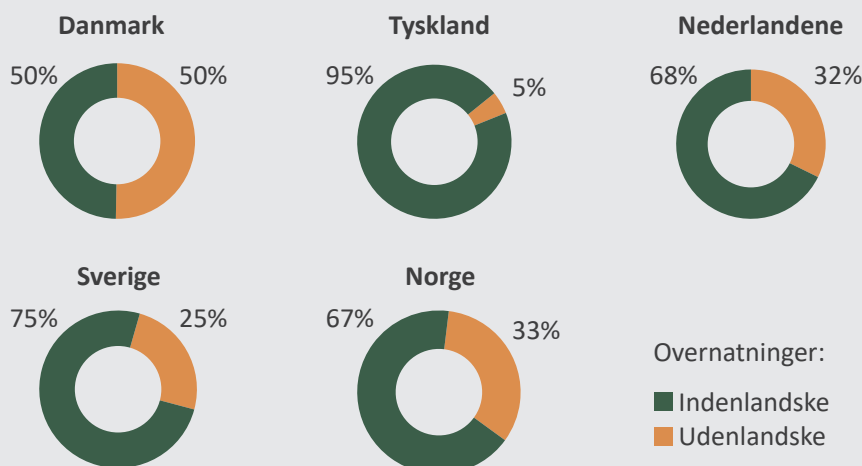
Note: De tre store byer opgøres som ferie- og erhvervsturisme i Aarhus-, Aalborg- og Odense kommuner.
Kilde: Danmarks Statistik, Tourism Economics og TourMIS.

Konkurrentfeltet for kyst- og naturturismen er anderledes. Her er Danmark i konkurrence med både udenlandske og hjemlige destinationer. Når for eksempel tyske turister planlægger en kyst- og naturferie, står valget af feriedestination ofte imellem enten Danmark eller Tyskland. Det samme gælder turister fra Norge, Sverige og Nederlandene, hvor der vil være mange lighedspunkter mellem turistoplevelsen i Danmark og hjemlandet.

De danske turismeorganisationer er blevet enige om følgende afgrænsning af Danmarks konkurrentfelt for kyst- og naturturismen: (1) Tyskland: Schleswig-Holstein og Mecklenburg-Vorpommern, (2) Sverige: Götaland ekskl. Göteborg og Malmö, (3) Norge: Sør-Østlandet og Vestlandet og (4) Nederlandene: hele landet ekskl. Amsterdam, Rotterdam og Haag.

Danmark har den største andel af udenlandske overnatninger inden for kyst- og naturturismen sammenlignet med konkurrentfeltet (jf. figur 47).

Figur 47 Fordeling af inden- og udenlandske turisters overnatninger i Danmarks konkurrentfelt, 2019

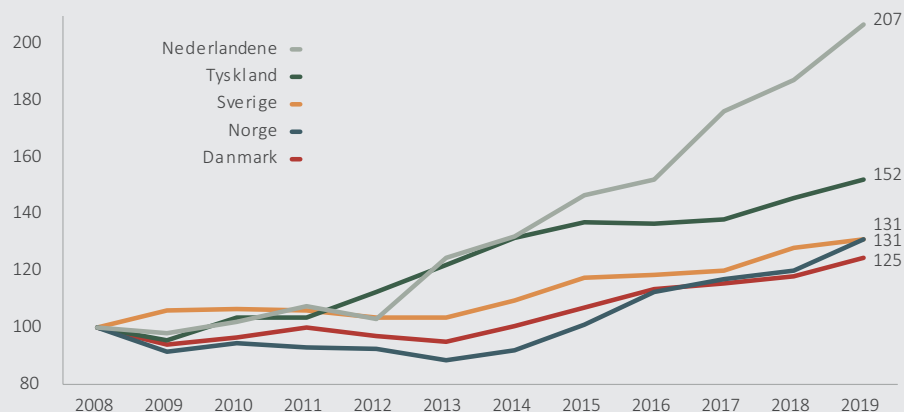

Noter: Kyst- og naturturisme i Danmark opgøres som ferie- og forretningsturisme i Danmark, ekskl. Aarhus, Aalborg, Odense og København.
 Konkurrentfeltet opgøres som: Tyskland: Schleswig-Holstein og Mecklenburg-Vorpommern. Sverige: Götaland (ekskl. Göteborg og Malmö). Norge: Sør-Østlandet og Vestlandet. Nederlandene: Hele landet med undtagelse af Amsterdam, Rotterdam og Haag.
 Kilde: Danmarks Statistik, Tourism Economics og TourMIS.

Fra 2018 til 2019 stiger antallet af udenlandske overnatninger inden for kyst- og naturturismen med 11 pct. i Nederlandene, 9 pct. i Norge, 5 pct. i Danmark, 4 pct. i Tyskland og 2 pct. i Sverige.

Fælles for konkurrentfeltet er, at kyst- og naturturismen har udviklet sig med lavere vækstrater end storbyturismen i perioden fra 2008 til 2019. Der har dog været betydelig forskel i udviklingen for de forskellige lande (jf. figur 48). Især Nederlandene har oplevet høj vækst, men også Tyskland, Sverige og Norge har haft højere vækstrater i antallet af udenlandske overnatninger end Danmark. Dansk kyst- og naturturisme har dog taget del i væksten siden 2013, og i 2019 ligger antallet af udenlandske overnatninger 25 pct. højere end i 2008. Generelt er billedet, at væksten i Danmark har ligget lavere end i landene i konkurrentfeltet.

Figur 48 Udenlandske turisters overnatninger i Danmarks konkurrentfelt for kyst- og naturturisme, 2008-2019. Indeks 2008 = 100

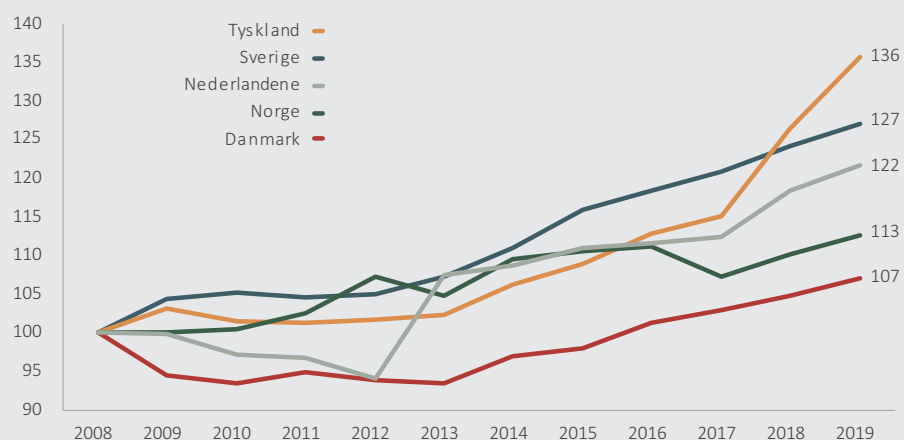

Noter: Kyst- og naturturisme i Danmark opgøres som ferie- og forretningsturisme i Danmark, ekskl. Aarhus, Aalborg, Odense og København.
Konkurrentfeltet opgøres som: Tyskland: Schleswig-Holstein og Mecklenburg-Vorpommern. Sverige: Götaland (ekskl. Göteborg og Malmö). Norge: Sør-Østlandet og Vestlandet. Nederlandene: Hele landet med undtagelse af Amsterdam, Rotterdam og Haag.
Kilde: Danmarks Statistik, Tourism Economics og TourMIS.

De indenlandske overnatninger har stor betydning i konkurrentfeltet. Alle lande i konkurrentfeltet for kyst- og naturturisme oplever stigning i antallet af indenlandske overnatninger fra 2018 til 2019 (jf. figur 49). I Tyskland stiger antallet af indenlandske overnatninger med 7 pct. I Nederlandene stiger antallet af overnatninger med 3 pct., mens Sverige, Norge og Danmark alle går frem med 2 pct.

I alle lande ligger antallet af indenlandske overnatninger i 2019 over 2008-niveauet. Danmark har haft pæn vækst siden 2013 og ligger i 2019 7 pct. over niveauet i 2008. Danmark har dog haft den laveste vækst i de indenlandske overnatninger i konkurrentfeltet set over hele perioden fra 2008 til 2019.

Figur 49 Indenlandske turisters overnatninger i Danmarks konkurrentfelt for kyst- og naturturisme, 2008-2019. Indeks 2008 = 100

Noter: Kyst- og naturturisme i Danmark opgøres som ferie- og forretningsturisme i Danmark, ekskl. Aarhus, Aalborg, Odense og København.
Konkurrentfeltet opgøres som: Tyskland: Schleswig-Holstein og Mecklenburg-Vorpommern. Sverige: Götaland (ekskl. Göteborg og Malmö). Norge: Sør-Østlandet og Vestlandet. Nederlandene: Hele landet med undtagelse af Amsterdam, Rotterdam og Haag.
Kilde: Danmarks Statistik, Tourism Economics og TourMIS.

7.5 Besøg på danske attraktioner

Attraktionerne i Danmark (forlystelsesparker, museer, zoologiske haver, mv.) er vigtige turismeprodukter, som med deres aktiviteter og tilbud bidrager væsentligt til turisternes samlede ferieoplevelse i Danmark. Besøgstillene på de danske attraktioner kan sammen med overnatningstillene bidrage til at afdække tilstanden og udviklingen i turismeerhvervet. I dette afsnit ses nærmere på besøgstillene på de mest besøgte attraktioner i Danmark og i de 19 destinationer. Besøgstal for attraktionerne omfatter både udenlandske og danske besøgende.

I 2019 tiltrak de 50 mest besøgte attraktioner i Danmark i alt 27,3 mio. besøgende. Det er en stigning på 3,1 pct. i forhold til besøgstillen i 2018.

Tivoli er fortsat den mest besøgte danske attraktion med knap 4,6 mio. besøgende i 2019. Nedgangen på 5,6 pct. i antallet af besøgende fra 2018 til 2019 skal ses i lyset af en stigning på 10,9 pct. året før.

Zoologisk Have i København er med 353.000 ekstra besøgende i 2019 den attraktion, der oplever den største fremgang i besøgstillen i forhold til 2018. Camp Adventure, Aalborg Zoo og Nationalmuseet er andre eksempler på attraktioner, der har stor fremgang i 2019.

Tabel 18 De 10 mest besøgte attraktioner i Danmark, 2019 (afrundede tal)

Top 10 attraktioner	Besøg 2019	Udvikling 2018-2019
1 Tivoli	4.581.000	-5,6 %
2 Dyrehavsbakken ¹	2.200.000	-8,3 %
3 Legoland ²	1.700.000	0,0 %
4 Zoologisk Have i København	1.572.000	+29,0 %
5 Rundetårn	783.000	+11,9 %
6 Djurs Sommerland	781.000	-4,5 %
7 Louisiana	758.000	0,3 %
8 Botanisk Have i København	756.000	-7,9 %
9 Aquadome - Lalandia Billund	682.000	0,0 %
10 Tivoli Friheden	637.000	+5,2 %

Anm.: 1. Besøgstillen er estimeret. 2. Fastholder besøgstillen fra år til år.

Kilde: VisitDenmarks Attraktionsliste 2019. Baseret på besøgstal fra Danmarks Statistik, Foreningen af Forlystelsesparker i Danmark og individuelle indberetninger.

Tabel 19 viser de tre mest besøgte attraktioner inden for hver af de 19 destinationer. Tabellen omfatter mange forskellige typer af attraktioner, herunder forlystelsesparker, zoologiske haver og dyreparker, museer og oplevelsescentre.

Tabel 19 De tre mest besøgte attraktioner i de 19 destinationsselskaber, 2019

Destinations-selskab	Mest besøgte attraktion	Næst mest besøgte attraktion	Tredje mest besøgte attraktion
Destination Bornholm	Brændesgårdshaven	NaturBornholm	Bornholms Middelaldercenter
Destination Fyn	Odense Zoo	Egeskov Slot	H.C. Andersens hus og Barndomshjem
Destination Himmerland	Vikingecenter Fyrkat	Limfjordsmuseet	Vesthimmerlands Museum
Destination Limfjorden	Jesperhus Feriepark	Spøttrup Middelalderborg	Museum Mors
Destination Nord	Aalborg Zoo	Skagens Museum	KUNSTEN Museum of Modern Art Aalborg
Destination Nordvestkysten	Faarup Sommerland	Nordsøen Oceanarium	Skulpturparken Blokhus
Destination Sjælland	Sommerland Sjælland	Vikingeborgen Trelleborg	Oplevelsescenter Nyvang
Destination Sydkyst-Danmark	Camp Adventure	Geocenter Møns Klint	Danmarks Borgcenter
Destination Sydvestjylland	Esbjerg Kunstmuseum	Fiskeri- og Søfartsmuseet	Vadehavscentret
Destination Sønderjylland	Universe	Sønderborg Slot	Historiecenter Dybbøl Banke
Destination Trekanten	Legoland ^{1,2}	Aquadome - Lalandia Billund	Givskud Zoo
Destination Vesterhavet	Tirpitz Stillingen	Lyngvig Fyr	Bork Vikingehavn
Turistsamarbejdet Kystlandet	Fængelsmuseet	Industrimuseet, Horsens	Horsens Kunstmuseum
VisitFjordlandet	Vikingskibsmuseet	Roskilde Domkirke	Sagnlandet Lejre
VisitHerning	HEART Herning Kunstmuseum	Søby Brunkulsmuseum	Tekstmuseet
Visit Lolland-Falster	Aquadome – Lalandia Rødby	Knuthenborg Safari-park	Guldborgsund Zoo og Botanisk have
VisitNordsjælland	Louisiana ¹	Nationalhistorisk Museum, Frederiksborg Slot	M/S Museet for Søfart
Wonderful Copenhagen	Tivoli ¹	Dyrehavsbakken ¹	Zoologisk Have ¹
Aarhusregionen	Djurs Sommerland ¹	Tivoli Friheden ¹	ARoS

Note: sorteret alfabetisk efter navnet på destinationsselskaberne.

1. Omfattet af Top 10 over de mest besøgte attraktioner i 2019.

2. Fastholder besøgstallet fra år til år.

Kilde: VisitDenmarks Attraktionsliste 2019. Baseret på besøgstal fra Danmarks Statistik, Foreningen af Forlystelsesparker i Danmark og individuelle indberetninger.

Foto: Klaus Bentzen

8. Vækstforventninger og kapacitet

8 Vækstforventninger og kapacitet

Kapitlets afspejling af COVID-19

I afsnit 8.1 *Vækstforventninger og kapacitet* præsenteres en vækstprognose for dansk turisme frem mod 2025. Prognosen tager afsæt i den realiserede og forventede nedgang i 2020 som følge af COVID-19. Afsnit 8.2 *Kapacitetsudnyttelse* følger i videst muligt omfang strukturen fra tidligere års Statusanalyser med henblik på at sikre sammenlignelighed og registrering af den historiske udvikling. Kapitlet betragter udelukkende data til og med 2019 og tager således ikke højde for udviklingen i 2020. COVID-19's konsekvenser for dansk turismes kapacitet og kapacitetsudnyttelse vil manifestere sig i næste års udgave af Statusanalysen 2021. For et indblik i nedgangen i dansk turisme som følge af COVID-19 henvises til kapitel 2.

Opsummering

Vækstforventninger mod 2025

- Coronakrisen forventes at medføre en nedgang i antallet af udenlandske overnatninger i Danmark fra 28,9 mio. i 2019 til 16,1 mio. i 2020 – et historisk tilbageslag for dansk turisme.
- Danskeres overnatninger i Danmark ventes at udgøre 28,6 mio. i 2020, hvilket er 5,3 pct. højere end i 2019.
- Med forbehold for en stor grad af usikkerhed omkring rejselystens genopretning forventes dansk turisme i 2023 at have genvundet det forventede tab på 12,8 mio. udenlandske overnatninger. Der forventes i alt 64,2 mio. overnatninger i 2025, hvoraf de 32,3 mio. forventes at være udenlandske.
- Hvis vækstforventningerne mod 2025 skal realiseres, svarer det til en gennemsnitlig årlig vækst i antallet af udenlandske overnatninger på 8,7 pct. fra et relativt lavt niveau i 2021 frem til 2025 under forudsætning af en normalisering af rejsemønstre mv. De danske overnatninger estimeres at vokse med 2,0 pct. om året fra 2021 til 2025.

Kapacitetsudvikling

- Kapaciteten på hoteller, campingpladser, feriecentre og i feriehusene steg med 14,2 pct. målt i antal sengepladser fra 2008 til 2019. Det svarer til en gennemsnitlig årlig vækst på 1,2 pct.
- Trods lempeligere udlejningsregler faldt kapaciteten af feriehusene til udlejning med 250 huse fra 2018 til 2019 efter et fald på 500 huse fra 2017 til 2018.
- Det er især på Vestkysten og i sommermånederne, at feriehusene udlejes. De senere år er sæsonen for feriehusudlejning blevet spredt mere ud over året.

- Udviklingen i hotelkapaciteten fortsatte i 2019 den stigende trend. Værelsesudnyttelsen lå i 2019 på samme høje niveau på 62 pct. som i de tre forgangne år. Wonderful Copenhagen havde i 2019 den klart største hotelkapacitet og -udnyttelse. Af kommuner overgik Billund og Tårnby København i højsæsonen med belægningsprocenter på over 90 pct.
- På landets feriecentre steg værelseskapaciteten med 2,8 pct. fra 2018 til 2019 efter en årrække med generelt faldende kapacitet. Værelsesudnyttelsen på 36 pct. i 2019 var på niveau med i 2018. Udnyttelsen dækkede over store kommunale forskelle. I Lolland Kommune var 91 pct. af værelserne udlejet i 2019 mod for eksempel 67 pct. i Tønder Kommune.
- På campingpladserne var kapacitet og udnyttelse stort set uændret siden 2015. Campingpladserne havde en belægningsprocent på 15 pct. i gennemsnit i 2019. Hermed var der stadig et stykke op til 2008-niveauet, hvor udnyttelsen lå på 19 pct. Varde Kommune var den største campingkommune målt på antal overnatninger. Det er også i Varde Kommune, at udnyttelsen af campingpladserne var højest (77 pct. i højsæsonen 2019).

8.1 Vækstforventninger og kapacitet

I dette afsnit præsenteres en vækstprognose med en fremskrivning af udviklingen for dansk turisme frem mod 2025 (jf. tabel 20). Vækstprognosen er baseret på forventningerne til den danske og internationale efterspørgsel efter overnatninger i Danmark.

Grundet den ekstraordinære situation som såvel den danske som den globale turisme aktuelt befinder sig i grundet COVID-19, er de normale sammenhænge mellem økonomiske faktorer og turisme sat ud af kraft. Derfor afviger overnatningsprognosen metodisk fra tidligere år³¹ og er tilpasset med information fra alternative kilder såsom bookingstatistik for hoteller og feriehus, forbud og restriktioner i forhold til rejseaktivitet fra både danske og udenlandske myndigheder samt markedsundersøgelser af rejseintentioner i 2020.

Den store uforudsigelighed af coronakrisens påvirkning af rejseaktiviteten og turismeerhvervet på kort og langt sigt gør i sagens natur prognosen markant mere usikker end under normale omstændigheder.

Der er tale om en prognose for efterspørgslen efter overnatninger. Prognosen tager ikke højde for, om der findes den tilstrækkelige kapacitet på overnatningsstederne til at imødekomme en eventuelt stigende efterspørgsel, om tilgængeligheden af for eksempel flyruter er tilstrækkelig, om turistprodukterne er tilstrækkeligt attraktive, eller om rejseadfærden ændres. Eksempler på sidstnævnte kan være et mindre behov for fysiske møder end tidligere eller en øget efterspørgsel efter at rejse bæredygtigt og til destinationer, der ligger tættere på hjemlandet.

³¹ Prognosen baserer sig på en økonometrisk model udarbejdet af Tourism Economics, som er en afdeling under Oxford Economics. Modellen tager udgangspunkt i den forventede økonomiske udvikling på en række markeder. De økonomiske faktorer, der vurderes at have størst betydning for efterspørgslen, er udvikling i BNP, privatforbrug og valutakurs. Historisk er der en dokumenteret positiv sammenhæng mellem den økonomiske udvikling i et land og outbound-turismen fra landet.

Coronakrisen 2020 bryder en længere periode med vækst i antal overnatninger. I 2019 satte antallet af overnatninger rekord for sytten år i træk, da der blev registreret i alt 56,1 mio. overnatninger i Danmark. Navnlig udviklingen i udenlandske overnatninger bidrog til den positive vækst. Antallet af udenlandske overnatninger steg i 2019 med 4,7 pct. til 28,9 mio. overnatninger fra et niveau i 2018, som for første gang oversteg det hidtil højeste niveau på 27,0 mio. udenlandske overnatninger fra 1993.

I 2020 forventer VisitDenmark kun 16,1 mio. udenlandske overnatninger, hvilket er en historisk nedgang på 44 pct. ift. 2019-niveauet³². Den udenlandske turisme forventes først i 2023 at nå tilbage til 2019-niveauet. I 2025 forventes 32,3 mio. udenlandske overnatninger, hvilket svarer til en gennemsnitlig årlig vækst på 18,7 pct. fra et relativt lavt niveau i 2021 frem til 2025. Der forudsættes en normalisering af rejsemønstre mv.

Den indenlandske del af turismen ventes i 2020 at ligge 5 pct. over 2019-niveauet. Andet halvår af 2020 ser ud til at opveje og overgå det markante fald i antallet af danske overnatninger i første halvår. Stigningen i antallet af danske overnatninger er dog langt fra nok til at opveje faldet i udenlandske overnatninger. Væksten i danske overnatninger trods COVID-19 er blandt andet et resultat af, at flere danskere vælger at blive i Danmark og holde ferie.

For 2021 forventes en vækst i antallet af danske overnatninger på 2,8 pct., hvorefter antallet af indenlandske overnatninger forventes at vokse med 2 pct. om året frem mod 2025. Antallet af indenlandske overnatninger forventes således at nå et niveau på 31,8 mio. i 2025. Det vil bringe antallet af danske og udenlandske overnatninger op på 64,2 mio.

Tabel 20 **Prognose for udviklingen i antal overnatninger, 2021 - 2025**

Prognose									
	2019	2020*	2021*	2022*	2023*	2024*	2025*	Gns. årlig vækst 2021-2025	Samlet vækst 2021-2025
	mio. overnatninger							pct.	
Danske	27,2	28,6	29,5	30,0	30,6	31,2	31,8	2,0 %	8,1 %
Udenlandske	28,9	16,1	23,2	27,2	29,5	31,0	32,3	8,7 %	39,5 %
I alt	56,1	44,8	52,6	57,3	60,2	62,2	64,2	5,1 %	21,9 %

VisitDenmarks prognose med udgangspunkt i Tourism Economics' prognose af 7. december 2020.

* Forventede overnatninger.

Kilde: Danmarks Statistik, Tourism Economics og VisitDenmark.

8.1.1 Vækst kræver kapacitet

En indfrielse af vækstprognosen kræver den rette kapacitet af den rette kvalitet på de rette lokationer til at matche turisternes efterspørgsel. I dette afsnit ses på kapaciteten på de største overnatningsformer i Danmark: feriehuse, hoteller, feriecentre og camping, som i 2019 tegnede sig for 94 pct. af de registrerede overnatninger i Danmark, som den så ud i 2019. Resten af overnatningerne fandt sted på vandrerhjem og i lystbådehavne.

32 Endelig data for udenlandske overnatninger i 2020 udkommer i april 2021.

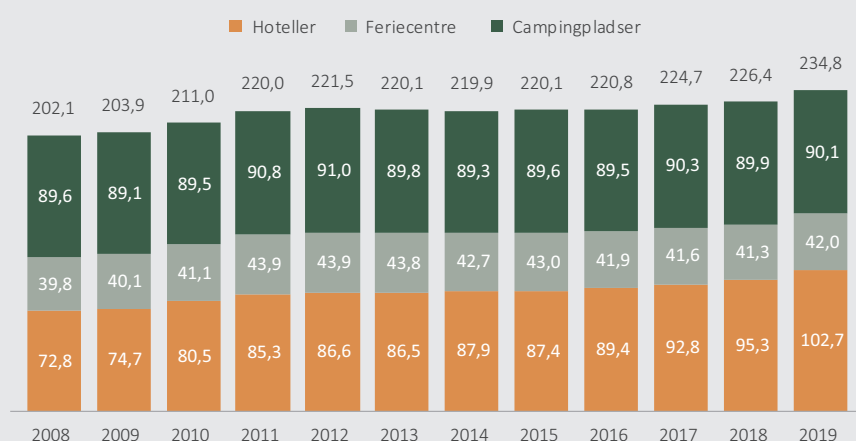
Figur 50 viser udviklingen frem til 2019 i den maksimale kapacitet på hoteller, feriecentre og campingpladser målt i antal senge og campingenheder.³³ I 2008 var den maksimale kapacitet 202.100 sovepladser. I 2019 var den på 234.800. Samlet set var kapaciteten for hoteller, feriecentre og campingpladser således steget med næsten 33.000 sengepladser (16,2 pct.) fra 2008 til 2019 eller 1,4 pct. årligt i perioden. Dette billede har forventeligt ændret sig markant i løbet af 2020, som både har budt på en udbygning af hotelkapaciteten i hovedstaden i form af færdiggørelsen af store hotelinvesteringer og potentielt til en række afviklinger. Omfanget kendes endnu ikke.

Kapacitetsforøgelsen har i vid udstrækning været drevet af hotellerne. Hotellerne udvidede med 30.000 sengepladser fra 2008 til 2019, heraf 7.500 nye sengepladser fra 2018 til 2019. På feriecentrene kom der 2.200 flere sengepladser, mens kapaciteten på campingpladserne stort set var uændret med 500 flere enheder fra 2008 til 2019 svarende til godt 1.500 sovepladser.

Ifølge feriehusstatistikken³¹ og oplysninger fra Feriehusudlejernes Brancheforening var der fra 2008 til 2019 en stigning på omkring 4.500 feriehus til udlejning. Det svarer til omkring 31.200 flere disponible sengepladser, hvilket afspejler en årlig gennemsnitlig vækst i feriehuskapaciteten på 1,1 pct. sengepladser fra 2008 til 2019. Antallet af feriehus til udlejning faldt dog med 200 huse fra 2018 til 2019 trods indførelse af lempeligere regler for udlejning.

Samlet kom der knap 64.000 flere sengepladser til siden 2008, svarende til en vækst i den samlede sengekapacitet på 14,2 pct. eller i gennemsnit 1,2 pct. årligt fra 2008 til 2019. Senest blev sengekapaciteten øget 1,3 pct. fra 2018 til 2019. Sammenholdes kapacitetsvæksten med markedsudviklingen, hvor eksempelvis tyske turister bidrog med knap halvdelen af væksten i antallet af udenlandske overnatninger fra 2008 til 2019, fremgår det, at der vil være behov for at sikre, at den fremtidige kapacitet, herunder typen og kvaliteten, matcher markedets efterspørgsel efter for eksempel bæredygtighed, tryghed, kyst- og naturferier mv.

Figur 50 Kapacitetsudviklingen i senge på hoteller, feriecentre og campingpladser, antal senge og campingenheder (1.000)

Note: Kapacitet er opgjort som max. antal, dvs. på det tidspunkt af året, hvor mest er åbent, typisk om sommeren.

Kilde: Danmarks Statistik (Tabel: HOTEL4, CAMP3).

33 En campingenhed har tre sovepladser.

8.2 Kapacitetsudnyttelse

8.2.1 Feriehuse

Knap en femtedel (18 pct.) af de danske feriehuse udlejes gennem et bureau.³² I 2019 var der i alt 39.550 feriehuse til rådighed for udlejning (jf. tabel 21). Det var 250 udlejningshuse færre end i 2018 og 750 færre end i 2017. I 2019 var der i alt udlejet feriehuse i 691.121 husuger. Det var det hidtil højeste niveau, der var målt. I gennemsnit svarede det til, at hvert feriehus var udlejet i 17,5 uger i 2019 mod 16,4 uger pr. hus i 2018. Der var således sket en vækst i kapacitetsudnyttelsen, der opvejede faldet i kapaciteten af huse til udlejning.

Tabel 21 Udlejningskapacitet i feriehusene

Kapacitet i feriehusene	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Udlejningskapacitet, huse	36.472	37.079	37.940	38.000	40.028	40.301	39.800	39.550
Estimat på antal senge	255.304	259.553	265.580	266.000	280.196	282.107	278.600	276.850

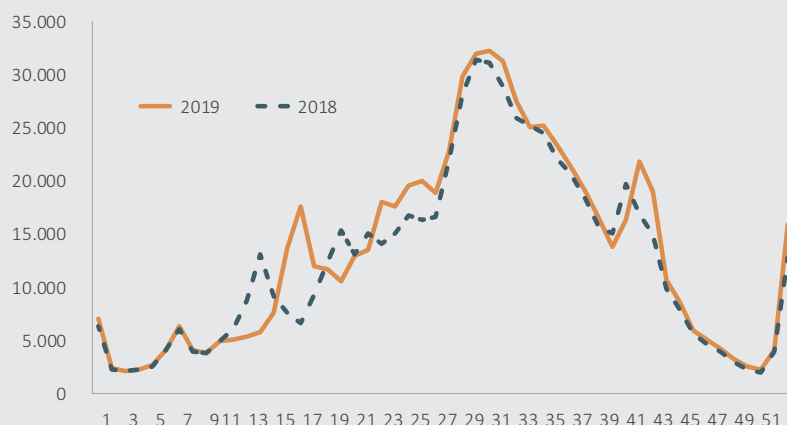
Kilde: Danmarks Statistik, Feriehusudlejernes Brancheforening og VisitDenmarks egne beregninger.

Der var store geografiske forskelle på, hvor stor en andel af sommerhusene der blev stillet til rådighed for udlejning og dermed udlejningspotentialet. Procentvis blev flest sommerhuse stillet til rådighed i Vest- og Sydjylland samt på Bornholm, mens under 10 pct. af husene på Sjælland og Fyn var tilgængelige for udlejning.³³ Både husenes stand, kystnærhed og størrelse samt ejernes brug og villighed til at udleje spiller en rolle for udlejningspotentialet.

Højsæsonen for feriehusudlejning er juli og august. Sæsonmønstret kan ændre sig fra år til år og afhænger blandt andet af tyskernes feriekalender. I 2019 var der flest udlejede feriehusuger i uge 29, 30 og 31 med over 31.000 udlejede feriehusuger (jf. figur 51).

I 2019 var der i de mest populære uger (27 til 35) udlejet 249.000 feriehusuger. Dette er 4,2 pct. flere end i 2018. Resten af året, det vil sige uden for højsæsonen, steg udlejningen hele 7,0 pct. i forhold til 2018. Hermed var feriehusudlejningen spredt mere ud over året, hvilket fortsætter tendensen fra de seneste år. Udviklingen skal blandt andet ses i lyset af en generel stigende efterspørgsel efter feriehuse uden for højsæsonen.

Figur 51 Antal udlejede husuger i feriehusene, 2018 og 2019

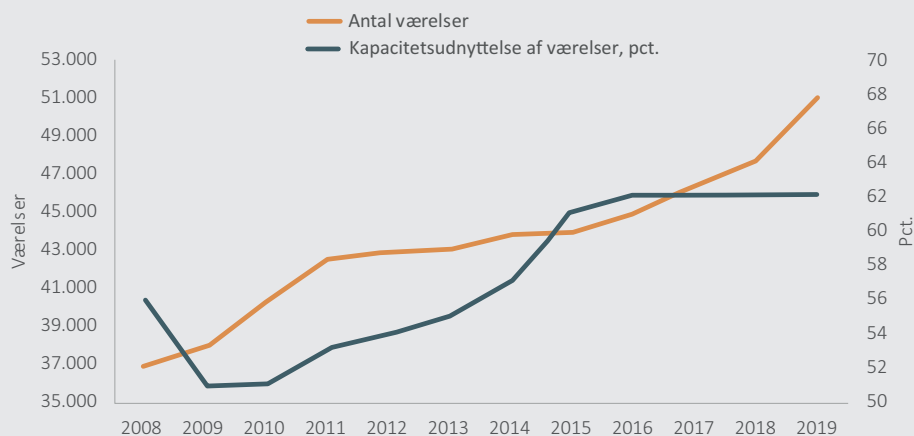

Kilde: Danmarks Statistik (FERIEH4).

8.2.2 Hoteller

På landsplan var den gennemsnitlige værelseskapacitetsudnyttelse³⁴ på hoteller steget hvert år fra 2010 til 2016, hvorefter den lå på 62 pct. (jf. figur 52). Dette på trods af, at udbuddet hvert år var øget. Fra 2008 til 2019 var den maksimale kapacitet på hotellerne øget med 13.900 værelser, svarende til knap 30.000 sengepladser.

Figur 52. Udvikling i værelseskapacitet og -udnyttelse på hoteller, 2008-2019

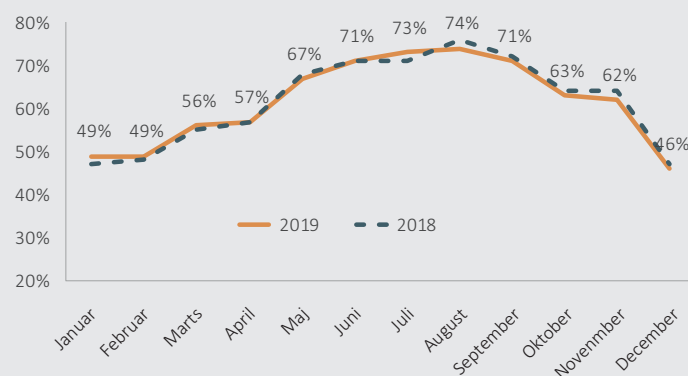

Note: Kapacitet er opgjort som max. antal, dvs. på det tidspunkt af året, hvor mest er åbent, typisk om sommeren.

Kilde: Danmarks Statistik (HOTEL6).

I juni til september 2019 var den gennemsnitlige kapacitetsudnyttelse af hotelværelser i Danmark på mellem 71 pct. og 74 pct. (jf. figur 53).

Figur 53 Kapacitetsudnyttelse for hoteller målt i værelser, 2018 og 2019

Kilde: Danmarks Statistik (Tabel: HOTEL5).

Især Wonderful Copenhagen og Destination Bornholm var med til at trække den gennemsnitlige kapacitetsudnyttelse op i højsæsonen med en gennemsnitlige udnyttelse i juli og august på 79 pct. til 86 pct.

Wonderful Copenhagen's hoteller var i 2019 kendetegnet ved både at have det højeste antal værelser og de højeste gennemsnitlige udnyttelsesprocenter. I en række af de øvrige destinationsselskaber ses en tilsvarende sammenhæng mellem udnyttelsesprocent og kapacitet, målt som det maksimale antal værelser til rådighed.

Tabel 22 Gennemsnitlig udnyttelse og max. antal værelser på destinationsselskabernes hoteller, 2019

Destinationsselskab	Gennemsnitlig udnyttelse 2019	Antal værelser	Antal virksomheder
Wonderful Copenhagen	73 %	22.800	142
Destination SydVestjylland	65 %	700	8
Destination Trekanten	59 %	3.000	31
Aarhusregionen	57 %	4.900	58
Destination Nord	54 %	3.400	44
VisitFjordlandet	54 %	700	12
Turistsamarbejdet Kystlandet	53 %	800	12
Destination Bornholm	51 %	1.400	29
Destination Fyn	51 %	4.100	53
Destination Limfjorden	50 %	300	6
Destination Sønderjylland	50 %	1.400	28
Destination Vesterhavet	50 %	600	14
Destination Himmerland	48 %	200	5
Destination Sjælland	47 %	1.100	21
Destination SydkystDanmark	45 %	700	13
VisitHerning	44 %	1.100	15
VisitNordsjælland	44 %	600	11
VisitLolland-Falster	41 %	500	11
Destination Nordvestkysten	41 %	1.400	38

Note: Data er sorteret efter faldende kapacitetsudnyttelse.

Note: Kapacitet er opgjort som max. antal, dvs. på det tidspunkt af året, hvor mest er åbent, typisk om sommeren.

Kilde: Danmarks Statistik.

På hotellerne varierer værelsesudnyttelsen kommunerne imellem og afhænger blandt andet af sæsonen. I tabel 23 ses kapacitetsudnyttelsen i højsæsonen for den måned med højest kapacitetsudnyttelse for de ti kommuner med flest hotelovernatninger i 2019. Billund, Tårnby og Frederikshavn kommuner havde de højeste belægningsprocenter på 89 pct. til 92 pct. i 2019. Det er tæt på fuld udnyttelse.

Tabel 23 Værelseskapacitetsudnyttelse i højsæsonen³⁴ på hoteller for top 10 hotelkommuner målt på antal overnatninger, 2019

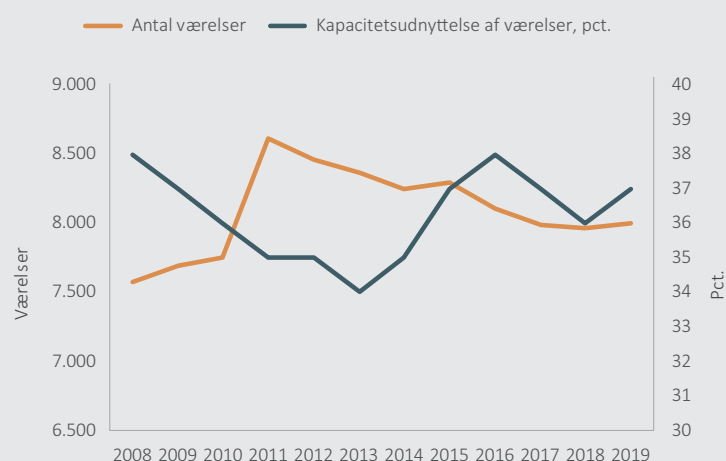
Nr.	Kommune	Overnatninger 2019	Udnyttelse, højsæson	Virksomheder
1	København	7.347.000	86 %	91
2	Aarhus	930.000	74 %	25
3	Aalborg	574.000	69 %	20
4	Frederikshavn	428.000	89 %	20
5	Billund	425.000	92 %	9
6	Tårnby	422.000	91 %	5
7	Odense	410.000	64 %	15
8	Vejle	368.000	66 %	13
9	Bornholm	307.000	86 %	29
10	Helsingør	287.000	69 %	10

Note: Kapacitet er opgjort som max. antal, dvs. på det tidspunkt af året, hvor mest er åbent, typisk om sommeren.
Kilde: Danmarks Statistik.

8.2.3 Feriecentre

På feriecentrene er værelseskapacitetsudnyttelsen på 37 pct. i 2019 (jf. figur 54). Dette var en smule over 2018-niveauet på 36 pct., men lidt under toppunkterne i 2008 og 2016, hvor 38 pct. af værelserne i gennemsnit var udnyttet.

Figur 54 Udvikling i værelseskapacitet og -udnyttelse på feriecentre, 2008-2019

Note: Kapacitet er opgjort som max. antal, dvs. på det tidspunkt af året, hvor mest er åbent, typisk om sommeren.
Kilde: Danmarks Statistik (Tabel: HOTEL6).

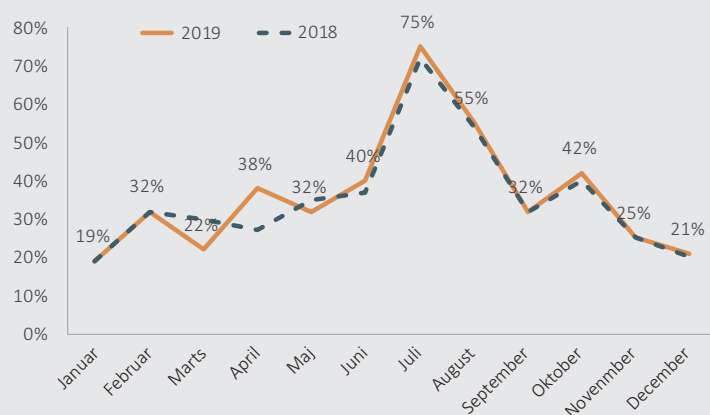
³⁴ Måned med højest belægning.

Den maksimale kapacitet faldt fra 2011, stabiliserede sig siden 2017 ved omkring 8.000 værelser. Det er næsten 500 værelser mere end i 2008, men 600 mindre end toppunktet i 2011.

Kapacitetsudnyttelsen i feriecentre var højest i sommermånederne og særlig i juli med 75 pct. Kapacitetsudnyttelsen i feriecentre var noget mere sæsonpræget end kapacitetsudnyttelsen på landets hoteller, hvor flere forretningsrejsende gav en mere spredt sæson.

Sammenlignet med 2018 var der i 2019 en lidt lavere månedlig kapacitetsudnyttelse af feriecentre i marts og maj, men en større månedlig udnyttelse i april (jf. figur 55), hvilket kan hænge sammen med forskudt påske- og pinseferie. I årets øvrige måneder var kapacitetsudnyttelsen stort set uændret i 2019 sammenlignet med 2018.

Figur 55 Kapacitetsudnyttelse for feriecentre målt i værelser, 2018 og 2019

Kilde: Danmarks Statistik (HOTEL5).

Destination Nordvestkysten havde den største kapacitet målt i antal værelser i 2019. Ses på hele 2019 var udnyttelsen i gennemsnit højest i Destination Trekanten med 51 pct. og lavest i Destination SydkystDanmark med 22 pct. (jf. tabel 24).

Tabel 24 **Gennemsnitlig udnyttelse og antal værelser på destinationsselskabernes feriecentre, 2019**

Destinationsselskab	Gennemsnitlig udnyttelse 2019	Antal værelser	Antal virksomheder
Destination Trekanten	51%	1.000	4
Destination SydVestjylland	44%	200	3
Destination Himmerland	44%	500	4
Destination Bornholm	38%	400	7
Destination Sønderjylland	37%	800	9
VisitLolland-Falster	37%	1.000	7
Destination Sjælland	34%	200	3
Aarhusregionen	33%	500	5
Destination Nordvestkysten	33%	1.500	14
Destination Fyn	30%	300	6
Destination Vesterhavet	30%	700	6
VisitNordsjælland	28%	200	3
Destination Nord	27%	300	4
Destination SydkystDanmark	22%	200	4

Note: Data er sorteret efter faldende kapacitetsudnyttelse.

I tabellen er kun vist data for 14 af de 19 destinationsselskaber med feriecentre. Resten af destinationsselskaberne har under tre feriecentre og er derfor underlagt diskretionshensyn ift. offentliggørelse af data.

Note: Kapacitet er opgjort som max. antal, dvs. på det tidspunkt af året, hvor mest er åbent, typisk om sommeren.

Kilde: Danmarks Statistik.

Lolland og Hjørring var blandt de kommuner, der havde flest feriecenterovernatninger. På top 10-listen over kommuner med flest overnatninger på feriecentre kan nr. 1, 8 og 10 ikke vises pga. diskretionshensyn. Af top 10-kommunerne var det også Lolland og Hjørring, sammen med Bornholm, der havde de højeste værelsesudnyttelser i højsæsonen med henholdsvis 91 pct., 81 pct. og 82 pct. af kapaciteten belagt.

Tabel 25 Værelseskapacitetsudnyttelse i højsæson³⁵ på feriecentre for top 10 kommuner, 2019

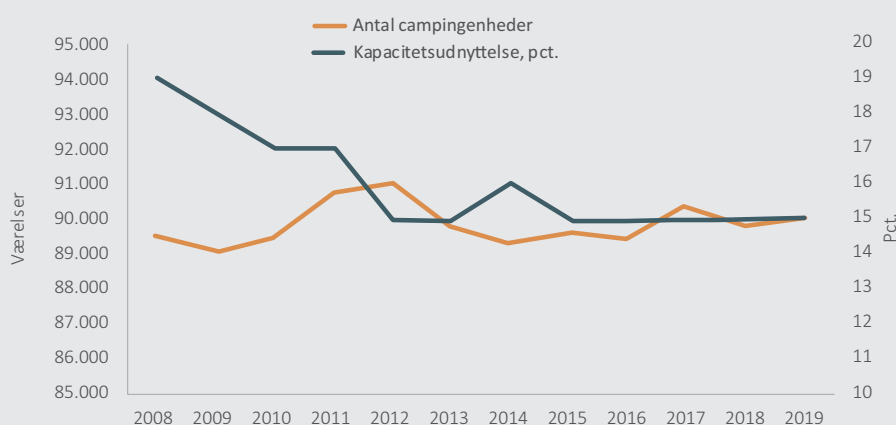
Nr.	Kommune	Overnatninger 2019	Udnyttelse højsæson	Antal virksomheder
1	...	-	-	2
2	Lolland	556.000	91 %	3
3	Hjørring	356.000	81 %	5
4	Varde	269.000	78 %	3
5	Tønder	239.000	67 %	6
6	Vesthimmerland	222.000	70 %	3
7	Jammerbugt	207.000	74 %	4
8	...	-	-	1
9	Bornholm	119.000	82 %	7
10	...	-	-	1

Note: Der diskretioneres, hvis der er færre end 3 virksomheder i kommunen
Kilde: Danmarks Statistik.

8.2.4 Campingpladser

Antallet af campingenheder i 2019 var stort set på niveau med i 2018 og havde fluktueret omkring 90.000 enheder siden 2008. Kapacitetsudnyttelsen³⁶ faldt fra 19 pct. til 15 pct. fra 2008 til 2015, hvorefter kapacitetsudnyttelsen var stabil frem til og med 2019.

Figur 56 Udvikling i kapacitet og -udnyttelse på campingenheder, 2008-2019

Note: Kapacitet er opgjort som max. antal, dvs. på det tidspunkt af året, hvor mest er åbent, typisk om sommeren.
Kilde: Danmarks Statistik (CAMP3).

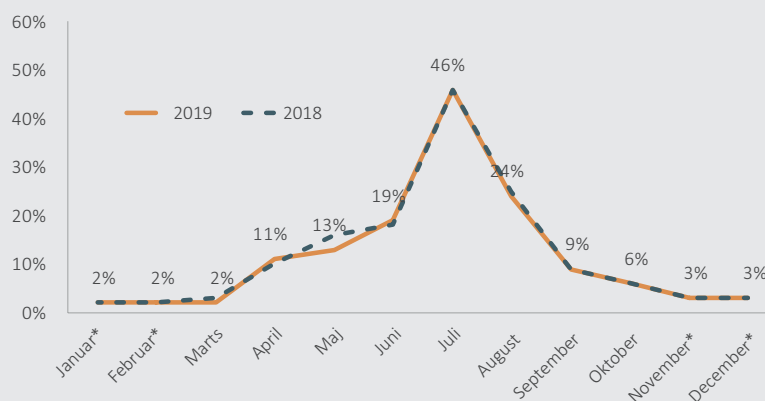
³⁵ Måned med højeste belægning.

³⁶ Kapacitetsudnyttelsen beregnes som antal udlejede pladser i forhold til kapaciteten gange antal åbningsdage i perioden. Fastliggende tæller med i overnatningsstatistikken.

I campingpladsernes højsæson (juli) var kapacitetsudnyttelsen på 46 pct. (jf. figur 57). Campingpladsernes kapacitetsudnyttelse lå i maj 2019 lidt under niveauet i 2018, mens kapacitetsudnyttelsen i de øvrige måneder i 2019 lå på niveau med 2018. Kapacitetsudnyttelsen inden for camping var lav sammenlignet med for eksempel hoteller, og der var dermed plads til endnu flere gæster på de danske campingpladser.

Omkring en tredjedel af Danmarks campingpladser havde åbent hele året.

Figur 57 Kapacitetsudnyttelse for campingpladser, 2018 og 2019

Note: * Ifølge Campingreglementet er det for nogle campingpladser ikke tilladt at udleje mere end 50 pct. af den maksimale kapacitet i de fire vintermåneder, hvilket kapacitetsstatistikken ikke tager højde for. Kapacitetsudnyttelsen kan derfor reelt være lidt højere i de fire vintermåneder, end den er afbilledet i figuren.

Kilde: Danmarks Statistik (CAMP2).

Destination Vesterhavet og VisitFjordlandet havde den højeste kapacitetsudnyttelse på 24 pct. set over hele året. Destination Nordvestkysten havde den højeste kapacitet på 11.100 campingenheder efterfulgt af Destination Sønderjylland med 11.000 og Destination Fyn med 10.100.

Tabel 26 **Gennemsnitlig udnyttelse og antal enheder på destinationsselskabernes campingpladser, 2019**

Destinationsselskab	Gennemsnitlig udnyttelse 2019	Antal campingenheder	Antal virksomheder
Destination Vesterhavet	24%	5.800	24
VisitFjordlandet	24%	700	4
Destination Bornholm	21%	2.400	14
Destination Trekanten	18%	3.800	16
Destination Fyn	17%	10.100	49
Wonderful Copenhagen	16%	2.800	12
Destination SydVestjylland	16%	2.700	11
Aarhusregionen	15%	10.000	44
Destination Nord	15%	6.200	20
Destination Limfjorden	14%	3.200	16
Destination SydkystDanmark	13%	3.800	14
Destination Sønderjylland	13%	11.000	43
Turistsamarbejdet Kystlandet	13%	2.200	13
Destination Himmerland	13%	2.400	13
Destination Nordvestkysten	13%	11.100	48
VisitNordsjælland	12%	2.500	13
VisitLolland-Falster	12%	2.300	15
Destination Sjælland	11%	4.100	25
VisitHerning	9%	400	3

Noter: sorteret efter faldende kapacitetsudnyttelse.

Ifølge Campingreglementet er det for nogle campingpladser ikke tilladt at udleje mere end 50 pct. af den maksimale kapacitet i de fire vintermåneder, hvilket kapacitetsstatistikken ikke tager højde. Kapacitetsudnyttelsen kan derfor reelt være lidt højere i de fire vintermåneder. Kapacitet er opgjort som max. antal, dvs. på det tidspunkt af året, hvor mest er åbent, typisk om sommeren. tetsudnyttelsen kan derfor reelt være lidt højere i de fire vintermåneder.

Kilde: Danmarks Statistik.

Varde Kommune havde i 2019 flest campingovernatninger og højest belægning i højsæsonen. I alt var 77 pct. af campingpladsenhederne i Varde Kommune udlejet. Bornholm havde ligeledes en høj udnyttelsesprocent på 66 pct. i højsæsonen (jf. tabel 27).

Tabel 27 **Kapacitetsudnyttelse af campingenheder i højsæson³⁷ for top 10 kommuner, 2019**

	Kommune	Overnatninger 2019	Udnyttelse, højsæson	Virksomheder
1	Varde	765.000	77 %	12
2	Jammerbugt	503.000	45 %	16
3	Frederikshavn	477.000	54 %	10
4	Ringkøbing-Skjern	389.000	53 %	12
5	Tønder	385.000	39 %	12
6	Haderslev	360.000	45 %	8
7	Sønderborg	320.000	38 %	17
8	Bornholm	312.000	66 %	14
9	Hjørring	293.000	44 %	14
10	Silkeborg	271.000	51 %	10

Kilde: Danmarks Statistik.

³⁷ Måned med højeste belægning.

Foto: Viggo Lundberg

9. Transport og tilgængelighed

9 Transport og tilgængelighed

Kapitlets afspejling af COVID-19

Dette kapitel følger i vid udstrækning strukturen fra tidligere års status-analyser med henblik på at sikre sammenlignelighed og registreringen af den historiske udvikling. Kapitlet betragter data til og med 2019 og tager således ikke højde for udviklingen i 2020. For et indblik i nedgangen i dansk turisme som følge af COVID-19 henvises til kapitel 2.

Tilgængeligheden til Danmark og forskellige dele af landet har betydning for, om udenlandske turister rejser til landet, og om danskere vælger at holde ferie i deres eget land. Tilsvarende har den danske infrastruktur og tilgængelighed betydning for, hvor nemt det er at rejse rundt og besøge forskellige steder og seværdigheder i Danmark. Tilgængelighed er således et vigtigt konkurrenceparameter, hvis Danmark skal fremstå som en attraktiv feriedestination.

Dette kapitel kortlægger Danmarks tilgængelighed i 2019. Hvor det er muligt, afdækkes udviklingen siden 2008. I forhold til udenrigspassagerer pr. indbygger sammenlignes Danmark med landene i det nordeuropæiske konkurrentfelt.

Kapitlet giver en status på de områder som, med afsæt i de mest retvisende og nutidige data, beskriver Danmarks tilgængelighed i 2019, herunder fly- og færgetrafik og krydstogter.

Opsummering

Transportmuligheder

- Fra 2008 til 2019 er antallet af passagerer i de danske lufthavne steget med 39 pct. fra 26,2 mio. til 36,4 mio. Det svarer til en gennemsnitlig årlig stigning på 3 pct. Antallet af passagerer er uændret fra 2018 til 2019.
- Danmark havde i 2019 i alt 6,0 udenrigspassagerer pr. indbygger. Det er samme niveau som i 2018.
- Antallet af indenrigsfærgeruter har ligget mellem 37 og 41 i perioden 2008 til 2019 og ligger i 2019 på 41. Det er det højeste antal i den betragtede periode.
- Antallet af udenrigsfærgeruter faldt i perioden 2008 til 2015 fra 28 til 20 ruter. Antallet har været uændret siden 2015.
- I 2019 var der 1.136.000 krydstogtpassagerer i Danmark. I perioden 2008 til 2019 er antallet af krydstogtpassagerer gennemsnitligt steget med 6 pct. årligt. Fra 2018 til 2019 er stigningen på 4 pct.

9.1 Transportmuligheder til feriedestinationen

Turisternes valg af transportmiddel til og i Danmark afhænger af både turisternes bopælsland og overnatningssted. Bil og fly er de hyppigst benyttede transportformer til Danmark. Otte ud af 10 danskere og syv ud af ti udenlandske turister benytter bil, når de skal på ferie i Danmark. Flyruter er nummer to foretrukne transportmiddel til Danmark. Dertil kommer færger, som er vigtige for turismen til de danske øer og for turister fra lande med færgeruter til Danmark.³⁸

9.1.1 Flytrafik

I dette kapitel beskrives flytilgængeligheden til og i Danmark ved at se på udviklingen i antallet af inden- og udenrigspassagerer i de danske lufthavne. For at muliggøre en sammenligning mellem Danmark og konkurrentfeltet opgøres antallet af udenrigspassagerer pr. indbygger i henholdsvis Danmark og de nordeuropæiske lande.

Passagerer i de danske lufthavne

Tabel 28 viser, at antallet af passagerer (inden- og udenrigs) i de danske lufthavne er steget i perioden 2008 til 2019. I den betragtede periode er passagerantallet i gennemsnit steget med 3,0 pct. om året. Københavns Lufthavn er suverænt den største i Danmark målt på antal passagerer. I 2019 var der i alt 30,2 mio. passagerer i Københavns Lufthavn, svarende til 83 pct. af alle passagerer i de danske lufthavne.

I 2018 og 2019 ligger antallet af flypassagerer i de danske lufthavne samlet set på niveau. Københavns Lufthavn og Aalborg Lufthavn har oplevet en nedgang i passagerantallet på henholdsvis 0,2 pct. og 8,8 pct., mens Billund Lufthavn og Aarhus Lufthavn har oplevet stigende passagerantal på henholdsvis 6,2 pct. og 2,9 pct.

Tabel 28 **Passagerer i danske lufthavne, ankommende og afrejsende, inden- og udenrigs (1.000)**

	2008	2009	2010	2017	2018	2019	Udv. fra 2018-2019	Gns. årlig vækst
Ialt	26.200	24.100	26.600	35.000	36.400	36.400	0%	3,0%
København	21.500	19.700	21.500	29.100	30.300	30.200	-0,2%	3,1%
Billund	2.500	2.300	2.500	3.400	3.500	3.700	-6,2%	3,6%
Aalborg	1.000	1.100	1.300	1.500	1.600	1.400	-8,8%	3,0%
Aarhus	570	530	560	370	500	500	2,9%	-1,2%
Øvrige lufthavne*	590	540	740	570	600	500	-6,1%	-1,0%

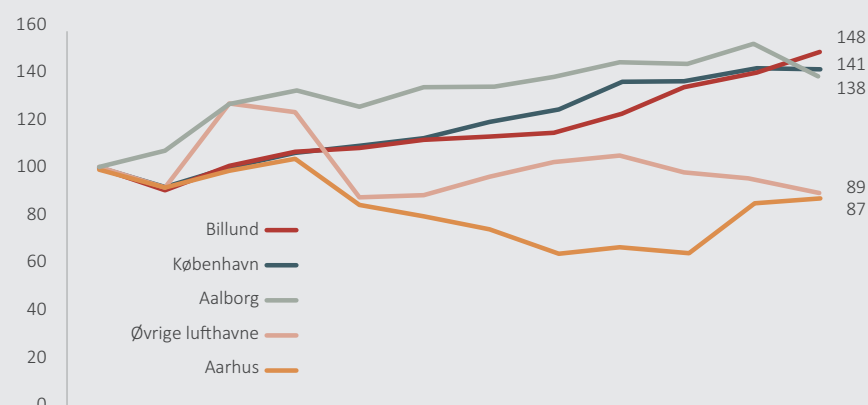
Note: * Øvrige lufthavne: Karup, Esbjerg, Bornholm, Sønderborg og Roskilde.

Kilde: Danmarks Statistik, FLYV31.

38 Kilde: Turistundersøgelsen 2017, VisitDenmark.

Som det fremgår af figur 58, har navnlig Billund Lufthavn oplevet en stor relativ stigning i antallet af passagerer fra 2008 til 2019. Københavns Lufthavn og Aalborg Lufthavn har også haft vækst. Aarhus Lufthavn har samlet set oplevet et fald i antal passagerer på 13 pct. fra 2008 til 2019, men en relativ stor stigning på 34 pct. i antal passagerer fra 2017 til 2019.

Figur 58 Udviklingen i antal passagerer i danske lufthavne, ankomende og afrejsende, inden- og udenrigs, 2008-2019. Indeks 2008 = 100

Kilde: Danmarks Statistik, FLYV 31.

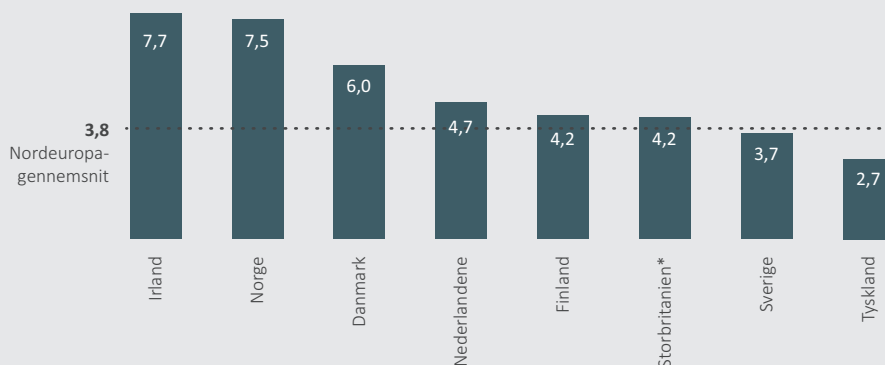
Flytilgængeligheden sammenholdt med konkurrentfeltet

Figur 59 viser antallet af passagerer på udenrigsflyvninger pr. indbygger i 2019. Gennemsnittet for de nordeuropæiske lande er steget fra 3,7 passagerer i 2018 til 3,8 passagerer i 2019. Sammenlignet med de øvrige nordeuropæiske lande er Danmarks placering uændret. Tyskland placerer sig fortsat i bund med 2,7 udenrigspassagerer pr. indbygger. Især Irland, Norge og Danmark ligger over gennemsnittet.

Danmarks høje passagerantal pr. indbygger på 6,0 afspejler landets geografiske placering mellem Norden og resten af Europa, hvor Danmark fungerer som transferhub.³⁹ Det betyder, at Københavns Lufthavn har flere passagerer, end oplandet umiddelbart tilskrives. Der er således en del passagerer i Københavns Lufthavn, som fortsætter til andre destinationer uden at have været egentlige turister i Danmark, men som styrker tilgængeligheden fra Danmark til resten af verden og lufthavnens centrale position i Nordeuropa.

³⁹ Grundet COVID-19-situationen er der stor usikkerhed om opstarten af luftfarten igen, og hvilken betydning COVID-19 har for Københavns Lufthavns status som hub

Figur 59 Udenrigspassagerer pr. indbygger, 2019

Note: * Tallet for Storbritannien er for 2018. 2019-tallene er ikke offentliggjort pr. 26. nov. 2020.
Kilde: Eurostat, Air passenger transport by reporting country (avia_paoc) og Tourism Economics (indbyggertal).

9.1.2 Færgetrafik

Færgeruter giver mulighed for transport for både personer og køretøjer og kan afkorte transporttiden mellem danske destinationer. Færgetrafikken er vigtig for tilgængeligheden til og i Danmark. Samtidig er færgetrafikken vigtig for turismen til de danske øer, hvor færgeturen bidrager til ferieoplevelsen. Nogle steder er færgen den eneste vej til feriedestinationen.

I 2016 blev færgetaksterne for passagerbefordring til og fra de mindre øer i Danmark sænket. Dette skulle understøtte væksten i turismen og styrke bosætningen på øerne.⁴⁰

Afdækningen af Danmarks tilgængelighed sker i dette kapitel via en opgørelse af udviklingen i færgetrafikken i Danmark målt på passagerantal og antal ruter. Der ses på både inden- og udenrigsfærgetrafik for at afdække tilgængeligheden fra udlandet til Danmark ad vandvejen og tilgængeligheden til de danske destinationer, når turisterne er kommet til landet.

Indenrigsfærgetrafik

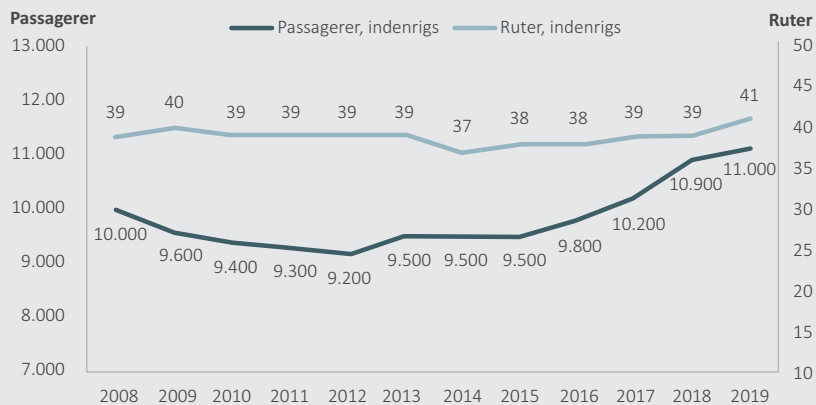
Som det fremgår af figur 60, har antallet af både indenrigsfærgeruter⁴¹ og -passagerer været ganske stabilt i den betragtede periode fra 2008 til 2019. Antallet af færgeruter har ligget mellem 37 og 41. I 2019 lå antallet på 41. Både antallet af ruter og antallet af indenrigsfærgepassagerer i 2019 er på det hidtil højeste niveau i den betragtede periode.

40 Aftale mellem regeringen, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti om vækst og udvikling i hele Danmark, 2016.

41 Målt som ruter med transportarbejde på mere end 100.000 personkilometer.

Passagerantallet er steget markant de senere år. Dette tyder på, at nedsættelsen af færgetaksterne har haft den ønskede effekt på passagertrafikken.

Figur 60 Indenrigsfærgetrafik, antal ruter og passagerer (1.000)

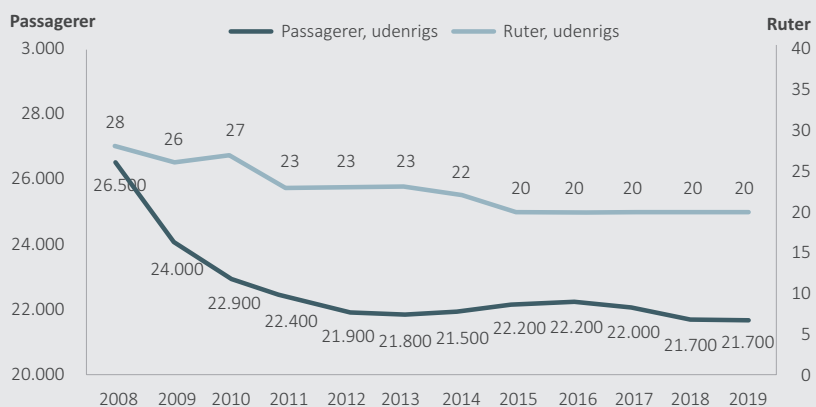

Kilde: Danmarks Statistik, SKIB 31.

Udenrigsfærgetrafik

Som det fremgår af figur 61, er antallet af udenrigsfærgeruter⁴² og -passagerer faldet i perioden 2008 til 2019. Antallet af færgeruter er faldet fra 28 i 2008 til 20 i 2015 og har ligget stabilt siden. Antallet af færgepassagerer er fra 2008 til 2019 faldet fra 26,5 mio. til 21,7 mio., hvilket svarer til et fald på 1,8 pct. årligt. Fra 2018 til 2019 er passagerantallet uændret.

Figur 61 Udenrigsfærgetrafik, antal ruter og passagerer (1.000)

Kilde: Danmarks Statistik, SKIB 32.

⁴² Målt som ruter med transportarbejde på mere end 100.000 personkilometer.

9.1.3 Krydstogter⁴³

Der var 1,1 mio. krydstogtpassagerer i Danmark i 2019. Fra 2008 til 2019 steg antallet af passagerer med over 0,5 mio. Det svarer til en stigning på 81 pct. eller 5,6 pct. i gennemsnit pr. år (jf. tabel 29). Antallet af krydstogtpassagerer steg med 4,3 pct. fra 2018 til 2019.

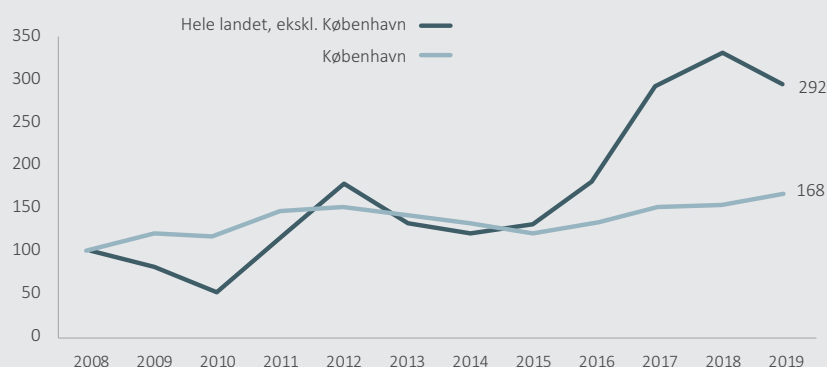
I 2019 rejste 83 pct. af krydstogtpassagererne i Danmark til eller fra København. Krydstogtturismen voksede relativt hurtigere uden for København med en fremgang på 192 pct. i perioden fra 2008 til 2019 sammenlignet med en stigning på 68 pct. i København (jf. figur 62). Især Skagen har oplevet en kraftig vækst i antallet af krydstogtpassagerer siden 2008 og ligger i 2019 på andenpladsen målt på antal krydstogtpassagerer. Fremgangen er dog sket fra et lavt udgangspunkt. Aalborg har også oplevet relativ stærk vækst, men dog med et fald i passagerantallet i de senere år.

Tabel 29 Krydstogtpassagerer, inkl. rundrejsepassagerer (1.000)

	2008	2009	2010	2017	2018	2019	Udv. fra 2018-2019	Gns. årlig vækst
Ialt	627	731	698	1.046	1.089	1.136	4,3%	5,6%
København	560	675	662	850	870	940	8,3%	4,8%
Skagen	1	3	2	33	64	66	4,3%	54,8%
Aarhus	26	22	6	90	89	59	-33,5%	7,9%
Aalborg	2	3	0	31	29	26	-9,6%	27,6%
Bornholm	19	23	17	18	21	21	0,9%	0,9%
Øvrige	20	5	10	23	19	23	22,1%	1,3%

Kilde: Cruise Copenhagen Network.

Figur 62 Udvikling i antal krydstogtpassagerer, 2008-2019. Indeks 2008 = 100

Kilde: Danmarks Statistik, SKIB 31.

⁴³ Krydstogtturismen er ikke en del af den registrerede overnatningsstatistik. Antallet af passagerer på krydstogtskibene er indhentet fra Cruise Copenhagen Network.

Foto: Klaus Bentzen

10. Konkurrencedygtigt turismeerhverv

10. Konkurrencedygtigt turismeerhverv

Kapitlets afspejling af COVID-19

Dette kapitel følger i videst muligt omfang strukturen fra tidligere års statusanalyser med henblik på at sikre sammenlignelighed og registrering af den historiske udvikling. Kapitlet betragter senest tilgængelig data, hvor 2019 er seneste år, og tager således ikke højde for udviklingen i 2020. COVID-19's konsekvenser for turismeerhvervets konkurrencedygtighed vil manifestere sig i takt med at data bliver tilgængeligt i de kommende års udgaver af Statusanalysen. For et indblik i nedgangen i dansk turisme som følge af COVID-19 henvises til kapitel 2.

I den globale konkurrence om at tiltrække turister skal Danmark tilbyde attraktive produkter og oplevelser, hvor turisterne oplever, at de får såvel kvalitet som værdi for pengene. I den forbindelse er det afgørende, at det danske turismeerhverv er konkurrencedygtigt på en række parametre.

I dette kapitel undersøges priseniveauet i Danmark, turismeerhvervets momssatser og -fradrag samt elpriserne. Det er eksterne rammevilkår, der har betydning for det danske turismeerhvervets konkurrenceevne. Desuden ses på omsætning, produktivitet, uddannelses- og medarbejderomkostningsniveau, efterspørgsel efter arbejdskraft samt evnen til at investere og generere overskud. Momssatser og -fradrag, elpriser, produktivitet og medarbejderomkostningsniveau sammenlignes med landene i det nordeuropæiske konkurrentfelt.

Kapitlet indeholder desuden en gennemgang af udviklingen i overskuds- og investeringsgraden inden for de turismerelaterede erhverv. Afslutningsvis er medtaget en oversigt over til- og afgang af virksomheder inden for erhvervet i form af antal konkurser samt ophørte og nystartede virksomheder.

Opsummering

Prisniveauet i Danmark

- Danmark har sammen med Norge det højeste prisniveau på forbrugsvarer og serviceydelser i det nordeuropæiske konkurrentfelt.

Momssatser og -fradrag

- I Danmark er der 100 pct. momsfradrag på hotelophold for så vidt angår erhvervsrejser og 25 pct. momsfradrag på restaurationsydelser. Den generelle moms på varer og tjenesteydelser er 25 pct. Dette er en relativ høj sats sammenlignet med det nordeuropæiske konkurrentfelt.

Elpriser

- Den samlede elpris for en virksomhed med et elforbrug mellem 20 og 500 MWh er i 2019 på i alt 68 øre pr. kWh inklusive elpris og levering samt afgifter.

Omsætning

- Inden for de fleste turismerelaterede brancher er omsætningen målt i løbende priser steget siden 2008.

Produktivitet

- Der er generelt en lav produktivitet inden for turismeerhvervet sammenlignet med det øvrige erhvervsliv. Fra 2008 til 2017 har der dog været en positiv udvikling i produktiviteten både generelt og i turismeerhvervet.

Arbejdsmarked

- Andelen af ufaglærte er i turismeerhvervet markant højere end i det øvrige erhvervsliv.
- I 2019 er den gennemsnitlige timeløn for en medarbejder inden for overnatningsfaciliteter og restaurationsvirksomheder i Danmark på 214,6 kr. Det er lavere end i det øvrige danske erhvervsliv, men højere end i det nordeuropæiske konkurrentfelt med undtagelse af Norge.
- Turismeerhvervet har frem til 2019 i stigende grad oplevet problemer med at rekruttere arbejdskraft. Inden for hotel og restauration var der i første halvår af 2019 i alt 5.230 forgæves rekrutteringer.
- I turismeerhvervet har der været en markant stigning i antallet af fuldtidsbeskæftigede udlændinge fra godt 11.000 i 2008 til knap 24.000 i 2019.
- Turismeerhvervet har frem til årsskiftet 2019/2020 overordnet set oplevet en stabil og positiv udvikling i beskæftigelsen, og der var overordnet set positive forventninger til fremtiden primo 2020.

Overskud og investering

- De turismerelaterede brancher havde i 2018 samlet set en overskudsgrad på 7,1 pct. Det er lidt under niveauet for det øvrige erhvervsliv.
- I 2018 havde de turismerelaterede brancher en investeringsgrad på 7,0 pct., hvilket er markant over niveauet i det øvrige erhvervsliv.

Nystartede, ophørte og konkursramte virksomheder

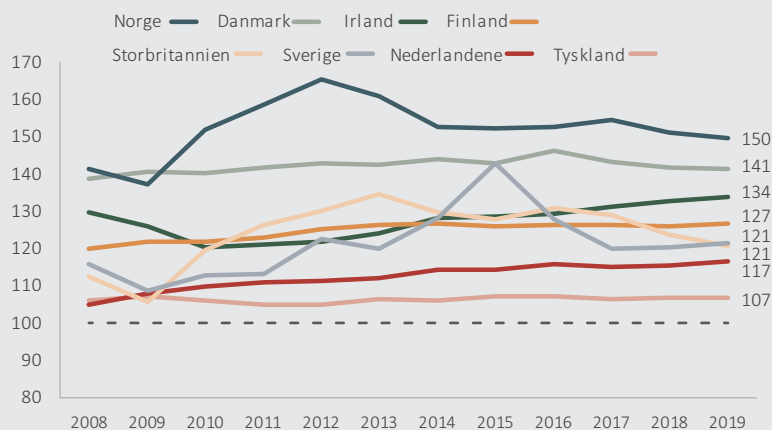
- I 2018 var der lidt flere ophørte end nystartede virksomheder i Danmark. Således blev der etableret 2.497 nye turismevirksomheder, mens 2.663 ophørte med at eksistere.
- Inden for turismeerhvervet er antallet af konkurser steget med 20,6 pct. fra 2018 til 2019. Inden for det øvrige serviceerhverv steg antallet af konkursramte virksomheder med 3,4 pct. i den tilsvarende periode.

10.1 Prisniveauet i Danmark

Af figur 63 fremgår udviklingen i det danske prisniveau sammenlignet med den gennemsnitlige prisudvikling i EU (indeks 100) og de øvrige syv lande i det nordeuropæiske konkurrentfelt. Danmark og Norge har i 2019 det højeste prisniveau i det nordeuropæiske konkurrentfelt. Samtlige nordeuropæiske lande ligger over EU-gennemsnittet.

Danmarks prisniveau ligger relativt stabilt fra 2008 til 2019 i forhold til gennemsnittet i EU, mens prisudviklingen i både Norge og Sverige fluktuerer noget.⁴⁴

Figur 63 Sammenligning af udviklingen i prisniveauet i det nordeuropæiske konkurrentfelt, 2008-2019

Kilde: Eurostat. Prisniveauer for husholdningernes endelige forbrug af forbrugsvarer og serviceydelser, inkl. indirekte skatter.

10.2 Momssatser og -fradrag

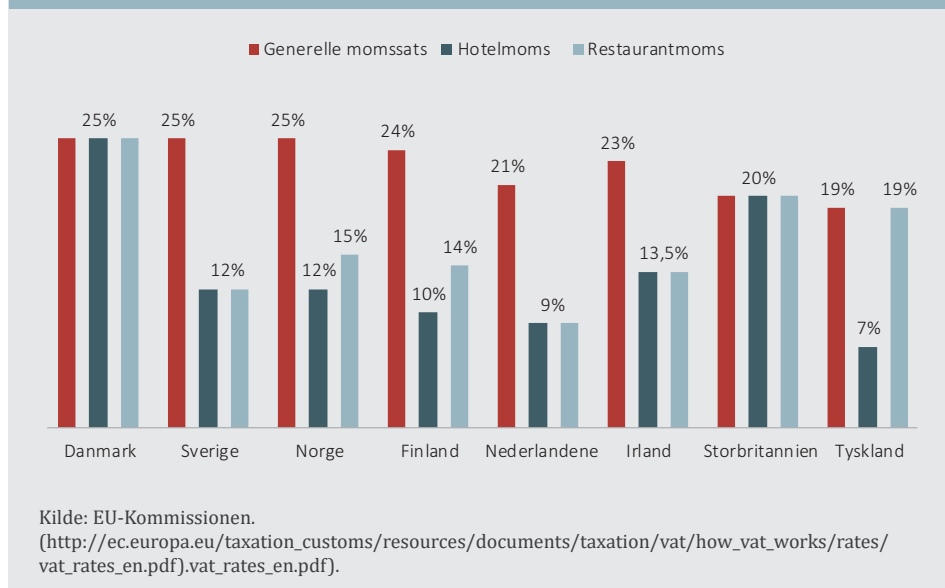
I Danmark er enhedsmomssatsen på varer og tjenesteydelser på 25 pct. Det er en høj sats sammenlignet med de øvrige lande i det nordeuropæiske konkurrentfelt (jf. figur 64).⁴⁵ Samtidig adskiller Danmark sig fra hovedparten af de nordeuropæiske lande ved ikke at have differentieret moms på hotel- og restaurationsydelser. Endvidere har andre lande i konkurrentfeltet sænket momssatserne under corona-krisen.

Danmark, Sverige og Norge har de højeste generelle momssatser i Nordeuropa. I såvel Sverige som Norge opereres med differentieret moms og dermed med lavere momssatser inden for hotel- og restaurationsbranchen.

⁴⁴ De relative prisændringer for Sverige og Norge skyldes i vid udstrækning ændringer i landenes valutakurser i forhold til euroen.

⁴⁵ Under COVID-19 har lande i Danmarks konkurrentfelt, herunder Norge, Irland, Storbritannien og Tyskland desuden indført midlertidige momsreduktioner, som instrument til at afbøde konsekvenserne af coronakrisen. Såfremt momsreduktionerne i konkurrentfeltet videreføres, kan dette resultere i en varig svækkelse af dansk turismes konkurrenceevne i konkurrentfeltet.

Figur 64 Sammenligning af udviklingen i prisniveauet i det nordeuropæiske konkurrentfelt, 2008-2019

10.2.1 Momsfradrag

I Danmark blev momsfradraget for hotelovernatninger i 2015 forhøjet, så både danske og udenlandske virksomheder fik fuld fradragsret for sine momsudgifter til hotelovernatninger. Hermed blev der sikret lige konkurrencevilkår i syv af de otte lande i det nordeuropæiske konkurrentfelt: Danmark, Sverige, Norge, Finland, Storbritannien, Nederlandene og Tyskland. Kun i Irland er der på nuværende tidspunkt intet momsfradrag på hotelophold.⁴⁶

Feriehuse er den mest udbredte kommercielle overnatningsform i Danmark, og det har således betydning for erhvervets konkurrenceevne, at udlejning af privatejede feriehuse i udgangspunktet er momsfritaget. I 2019 er 37 pct. af de registrerede kommercielle overnatninger i Danmark foretaget i feriehusene.

Momsfradraget for restaurationsydelser er 25 pct. i Danmark. Virksomhederne har således ret til at fradrage 25 pct. af momsen på restaurationsydelser. I Sverige, Finland, Storbritannien og Tyskland er der 100 pct. momsfradrag på restaurationsydelser, mens Norge, Irland og Nederlandene ikke har momsfradrag på dette område.⁴⁷

Momsreglerne i Danmark gælder for både danske og udenlandske virksomheder.

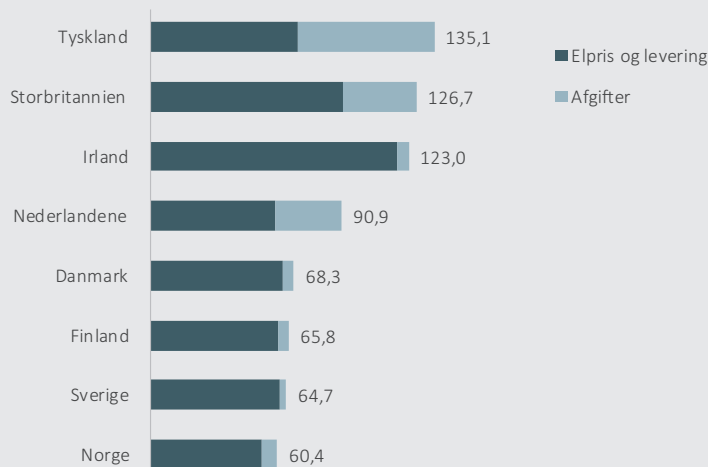
10.3 Elpriser

Figur 65 viser den samlede elpris for en typisk dansk virksomhed med et elforbrug mellem 20 MWh og 500 MWh. I 2019 er elprisen inklusive afgifter på 68 øre pr. kWh, hvilket er 8 øre lavere end i 2018. I Danmark udgør den direkte elpris og levering 63 øre. Hertil kommer tariffer og afgifter på godt 5 øre. Den samlede danske elpris for virksomheder med et elforbrug mellem 20 MWh og 500 MWh er lavere i Danmark end i Nederlandene, Storbritannien, Irland og Tyskland, men højere end i Finland, Norge og Sverige.

⁴⁶ Jf. Deloitte, European VAT Refund Guide 2019.

⁴⁷ Jf. Deloitte, European VAT Refund Guide 2019.

Figur 65 Elpriser for virksomheder med et elforbrug på 20–500 MWh, kr., DKK pr. kWh, 2019

Note: Der ses på branchen hoteller og restauranter i Danmarks Statistiks brancheopdeling, da der ikke findes en fast defineret branchegruppe for turisme. Det gennemsnitlige elforbrug for en virksomhed i denne branche er omkring 78 MWh årligt. Elpriserne gælder for momsregistrerede virksomheder med et årligt forbrug mellem 20 og 500 MWh.

Kilde: Eurostat (<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu>).

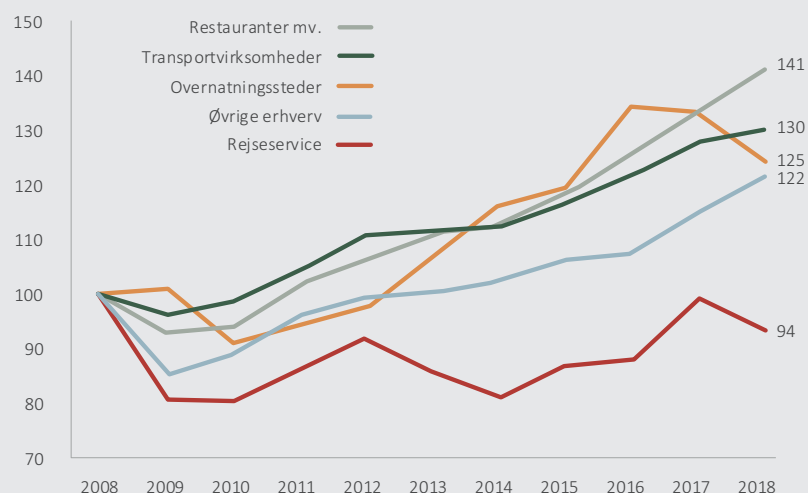
Den angivne elpris er et gennemsnit for virksomhederne inden for forbrugsintervallet, og der kan være forskel på den faktiske elpris virksomhederne imellem. Virksomheder med høje elforbrug har ofte bedre muligheder for at forhandle særlige prisaftaler med sine leverandører end virksomheder med lave elforbrug. Det kan medføre prisforskelle. I Danmark afhænger energiafgifterne desuden af, hvorvidt forbrugeren er momsregistreret, hvordan den brugte energi er produceret, og til hvilke formål energien anvendes.

10.4 Omsætning

Figur 66 viser udviklingen i omsætningen inden for en række turismerelaterede brancher sammenlignet med det øvrige erhvervsliv. Det er vigtigt at være opmærksom på, at de turismerelaterede brancher ikke kun medregner den omsætning, som turisterne genererer, men også den omsætning som for eksempel fastboende bidrager med.

I perioden fra 2008 til 2018 har der været en positiv udvikling i omsætningen målt i løbende priser inden for en række turismerelaterede brancher – særligt restauranter og transportvirksomhed. Restauranter er med en vækst på 6 pct. også den branche, der har oplevet den største stigning i omsætningen fra 2017 til 2018 og ligger i 2018 41 pct. over niveauet i 2008.

Figur 66 Omsætning fordelt på underbrancher, 2008-2018. Indeks 2008 = 100

Anm.: Den offentlige sektor er udeladt – både inden for de turismerelaterede brancher og øvrige brancher. Tilsvarende er omsætningen for forlystelsesparker, museer m.v. udeladt, da tallene er behæftet med usikkerhed.

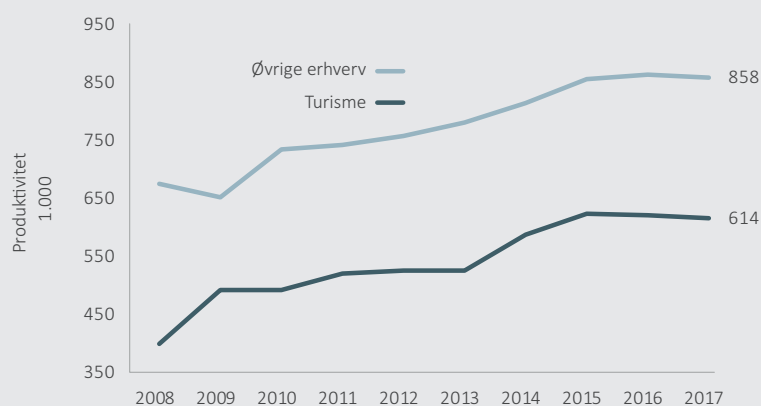
Kilde: Danmarks Statistik, Den generelle firmastatistik (FIRM) 2008-2018.

10.5 Produktivitet

Der har i perioden 2008 til 2017 været en positiv udvikling i produktiviteten beregnet som værditilvækst pr. årsværk i de turismerelaterede brancher (jf. figur 67). Produktiviteten ligger dog fortsat på et noget lavere niveau end i det øvrige erhvervsliv. Det skyldes blandt andet, at de turismerelaterede brancher generelt er meget arbejdskraftintensive og har et forholdsvis lavt kapitalapparat.

Produktiviteten har i 2016 og 2017 været stort set uændret inden for såvel turisme-erhvervet som det øvrige erhvervsliv.

Figur 67 Produktivitet (bruttoværditilvækst/fuldtidsbeskæftigede), DKK, 2008-2017*

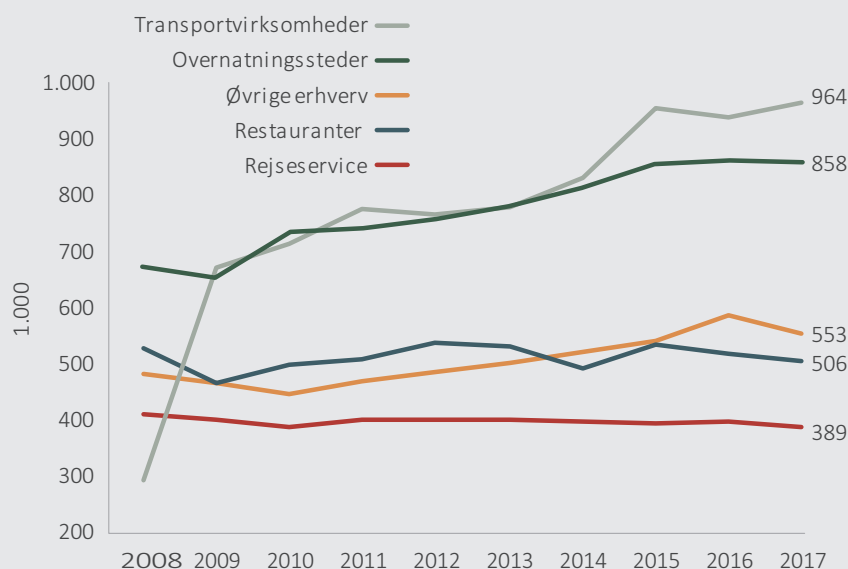
Anm.: Produktivitet beregnes som bruttoværditilvækst pr. årsværk.

* Seneste tal er fra 2017, da 2018-tallene ikke er offentliggjorte medio oktober 2020.

Kilde: Danmarks Statistik, Regnskabsstatistikken, 2008-2017.

Udviklingen i produktiviteten inden for en række turismerelaterede brancher har været relativt stabil i perioden 2008 til 2015 (jf. figur 68). I denne periode har den mest positive produktivitetsudvikling fundet sted inden for *transportvirksomheder*. Fra 2015 til 2017 har produktiviteten stort set været uforandret inden for alle de fremhævede turismeerhverv.

Figur 68 Produktivitet fordelt på underbrancher, (værditilvækst/fuldtids-beskæftigede), DKK, 2009-2017*

Anm.: Produktivitet beregnes som bruttoværditilvækst pr. årsværk.

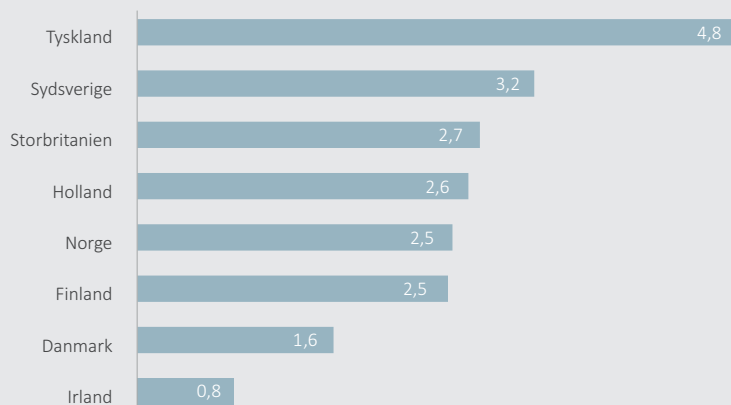
* Seneste tal er fra 2017, da 2018-tallene ikke er offentliggjorte medio oktober 2020.

Kilde: Danmarks Statistik, Regnskabsstatistikken, 2008-2017.

Det er relevant at sammenligne produktiviteten i danske turismevirksomheder med produktiviteten i landene i det nordeuropæiske konkurrentfelt. I figur 69 sammenlignes produktivitetsvæksten, da der er betydelige usikkerheder forbundet med at sammenligne produktiviteten i enkeltbrancher på tværs af lande.

Generelt opgøres produktivitetsvæksten i turismeerhvervet ikke for de respektive lande i det nordeuropæiske konkurrentfelt, men hvis man sammenligner produktivitetsvæksten i hotel- og restaurationsbranchen, fremgår det, at samtlige lande i det nordeuropæiske konkurrentfelt, med undtagelse af Irland og Danmark, har haft vækst i produktiviteten på 2,5 pct. eller mere siden 2009. Danmark har oplevet en vækst på gennemsnitlig 1,6 pct. årligt.

Figur 69 Produktivitetsvækst, real BVT pr. time, gns. årlig vækst, 2009-2018, hotel- og restaurationsbranchen

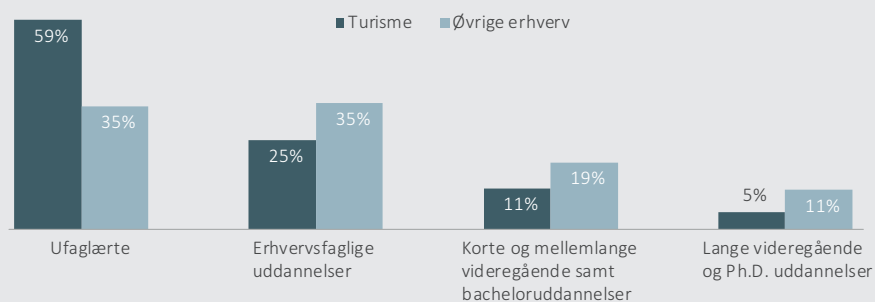

Note: Tallene for Storbritannien dækker perioden 2009-2016, mens tallene for Nederlandene og Norge dækker perioden 2009-2017, da der ikke er nyere data tilgængelige for de pågældende lande. Det bemærkes, at der er ændret opgørelsesmetode og datakilde, hvorfor der ikke kan sammenlignes med de seneste års publikationer.
Kilde: OECD.

10.6 Arbejdsmarked

Den forskel, der er i produktivitsniveauet i turismeerhvervet og det øvrige erhvervsliv, kan skyldes uddannelsessammensætningen. Der er således en markant højere andel ufaglærte i turismeerhvervet sammenlignet med det øvrige erhvervsliv (jf. figur 70).

Figur 70 Uddannelsesniveau* i turismeerhverv og øvrige erhvervsliv, 2018

Note: Opgørelsen af uddannelsesniveauet er baseret på beskæftigelsen i november og dækker både fuldtids- og deltidsbeskæftigede. Da der i turismeerhvervet er mange sæsonarbejdere, kan opgørelses-tidspunktet betyde, at uddannelsesniveauet overvurderes, da antallet af deltidsbeskæftigede i november må antages at være relativt lavt sammenlignet med højsæsonen.

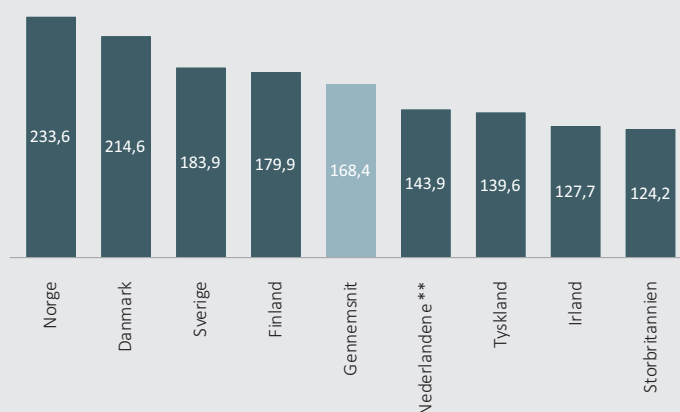
* Den offentlige sektor er ikke medtaget i opgørelsen.

Kilde: Danmarks Statistik – FIDA.

Udgifterne til lønninger udgør i turismeerhvervet en væsentlig del af de samlede udgifter. Derfor har lønniveauet stor betydning for erhvervets konkurrenceevne. I Danmark er gennemsnitslønnen for medarbejdere inden for overnatningsfaciliteter og restaurationsvirksomhed 214,6 kr. pr. arbejdstime (jf. figur 71). Til sammenlig-

ning ligger det gennemsnitlige lønniveau i Nordeuropa på 168,4 kr. pr. arbejdstime. Det koster således de danske overnatningsfaciliteter og restaurationsvirksomheder mere at have ansatte end det gennemsnitlige niveau for Nordeuropa.

Figur 71 Lønniveau i turismeerhvervet* i Danmarks konkurrentfelt, DKK, 2019

Note: Lønniveau måles som medarbejderomkostning.

* Turismeerhvervet er her defineret som overnatningsfaciliteter og restaurationsvirksomheder.

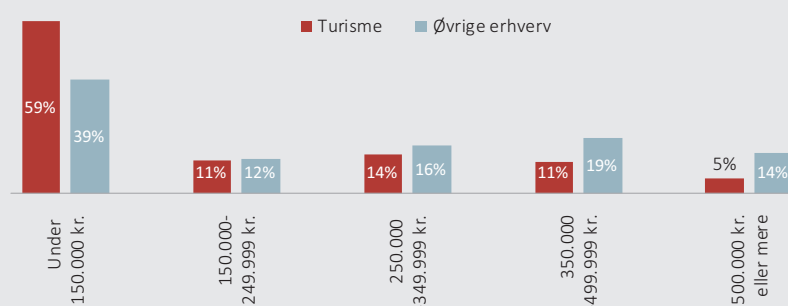
** Tallet er fra 2018. 2019-tallene er endnu ikke offentliggjorte medio oktober 2020.

Kilde: Dansk Arbejdsgiverforening. (<http://intstat.da.dk/home/niveauer>).

Sammenlignet med det øvrige erhvervsliv er det danske turismeerhverv kendetegnet ved en større andel beskæftigede med en årsindkomst på under 150.000 kr. (jf. figur 72). Andelen med en indkomst mellem 150.000 kr. og 249.999 kr. er stort set ens, mens andelen af beskæftigede med en årsindkomst på 250.000 kr. eller mere er større i det øvrige erhvervsliv end inden for turismeerhvervet.

Den høje andel med en årsindkomst under 150.000 kr. inden for turismeerhvervet kan være resultatet af et lavt uddannelsesniveau (jf. figur 70). Samtidig kan en del af forklaringen på den høje andel med et lavt løn- og/eller uddannelsesniveau i turismeerhvervet være, at erhvervet har relativt mange del- og fritidsansatte.

Figur 72 Lønniveau i turismeerhverv* og øvrige erhvervsliv, DKK, 2018

Note: Der indsamles kun data for virksomheder med flere end ni ansatte. Personer, hvis løn udbetales af det, er ikke medtaget.

* Turismeerhverv omfatter overnatningssteder, rejseservice, restauranter mv. samt transportvirksomheder.

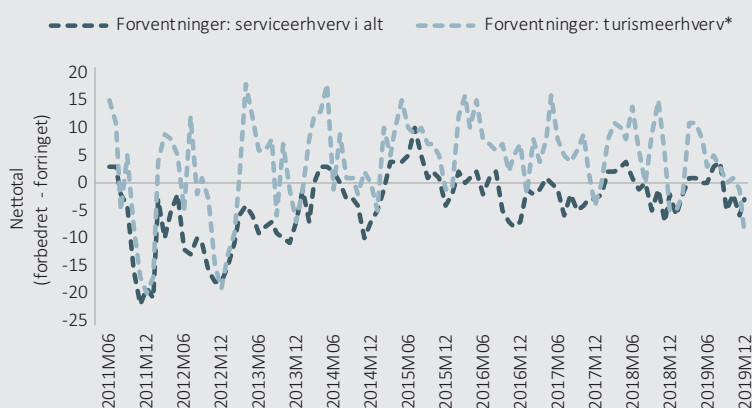
Kilde: Danmarks Statistik, Den generelle firmastatistik (FIRM) 2018.

De danske virksomheders vurdering af henholdsvis den forventede og faktiske beskæftigelsesudvikling i egen virksomhed inden for en tre måneders periode fremgår af figur 72 og 73. Nettotallene fluktuerede en del frem til 2015, men er efterfølgende forholdsvis stabile og positive.

I 2019 ses der inden for turismeerhvervet gradvist dalende forventninger til beskæftigelsesudviklingen fra marts 2019 og fremefter. Det betyder, at virksomhederne generelt har forventninger til lavere beskæftigelse. Ved udgangen af 2019 har erhvervet de laveste forventer til beskæftigelsen siden 2012. Den faktisk beskæftigelsesudvikling følger dog ikke en tilsvarende negativ udvikling for turismeerhvervet i 2019.

Graferne for turismeerhvervet udviser nogle fluktuationer over året. Disse kan fortrinsvis forklares med sæsonudsving. Det fremgår samtidig af de to figurer, at både den forventede og faktiske beskæftigelsesudvikling generelt ligger højere for turismeerhvervet sammenlignet med hele serviceerhvervet.

Figur 73 Vurdering af den forventede beskæftigelsesudvikling i danske virksomheder fordelt på turismeerhverv* og serviceerhverv i alt, juni 2011 – december 2019

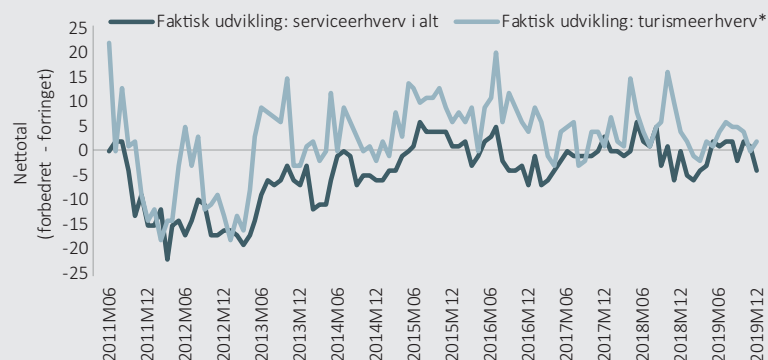
* Turismeerhverv omfatter hoteller m.m., restauranter og rejsebureauer.

Kilde: Danmarks Statistik.

Der spørges til den forventede vurdering af beskæftigelsesudviklingen i egen virksomhed inden for en tre måneders periode. Basis: Ca. 3.000 interview inden for hele servicesektoren. Udvalget er repræsentativt for de enkelte brancher. Svarprocenter er omkring 80 pct.

Overordnet set har virksomhederne frem til udgangen af 2019 positive forventninger til beskæftigelsesudviklingen i egen virksomhed (jf. figur 73).

Figur 74 Vurdering af den faktiske beskæftigelsesudvikling i danske virksomheder fordelt på turismeerhverv* og serviceerhverv i alt, juni 2011 – december 2019

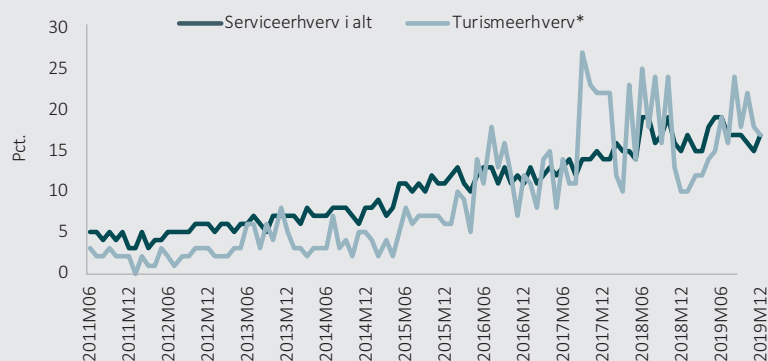
* Turismeerhverv omfatter hoteller m.m., restauranter og rejsebureauer.

Kilde: Danmarks Statistik.

Der spørges til den faktiske vurdering af beskæftigelsesudviklingen i egen virksomhed inden for en tre måneders periode. Basis: Ca. 3.000 interview inden for hele servicesektoren. Udvalget er repræsentativt for de enkelte brancher. Svarprocenter er omkring 80 pct.

Figur 75 viser virksomhedernes oplevelse af mangel på arbejdskraft som en produktionsbegrænsende faktor. Som det fremgår, oplever såvel turisme- som serviceerhvervet fra 2014 til 2019 i stigende grad manglen på arbejdskraft som en produktionsbegrænsende faktor. Niveauet inden for turismeerhvervet fluktuerer noget mere end i serviceerhvervet generelt og afspejler blandt andet sæsonudsvingene i turismeerhvervet.

Figur 75 Vurdering af produktionsbegrænsningerne i danske virksomheder fordelt på turismeerhverv* og serviceerhverv i alt, juni 2011 – december 2019

* Turismeerhverv omfatter hoteller m.m., restauranter og rejsebureauer.

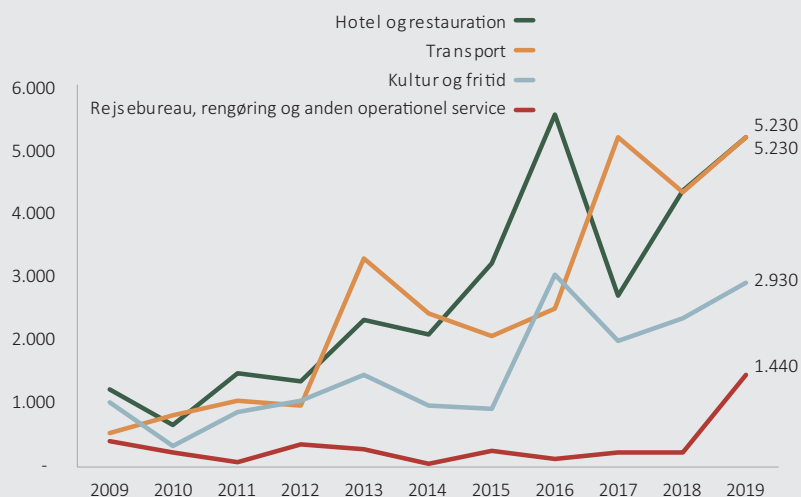
Kilde: Danmarks Statistik.

Der spørges til øjeblikkelige produktionsbegrænsninger. Det er muligt at afkrydse ingen begrænsninger. Basis: Ca. 3.000 interview for hele servicesektoren. Udvalget er repræsentativt for de enkelte brancher. Svarprocenter er ca. 80 pct.

De danske virksomheder oplever generelt en stigning i antallet af forgæves rekrutteringer (jf. figur 76). I første halvår af 2009 oplevede det samlede erhvervsliv godt 21.000 forgæves rekrutteringer. Antallet er steget til godt 64.000 i første halvår 2019.

Turismeerhvervet oplever en tilsvarende udvikling. Inden for hotel og restauration er der i første halvår 2019 i alt 5.230 forgæves rekrutteringsforsøg. På samme tidspunkt i 2008 lå antallet på 1.221.⁴⁸

Figur 76 Udviklingen i antal forgæves rekrutteringer for udvalgte brancher, første halvår, 2009-2019

Anm.: En forgæves rekruttering er, hvis virksomheden ikke fik ansat en person til den pågældende stilling, eller hvis stillingen efterfølgende er blevet besat af en medarbejder, der ikke havde de ønskede kvalifikationer.

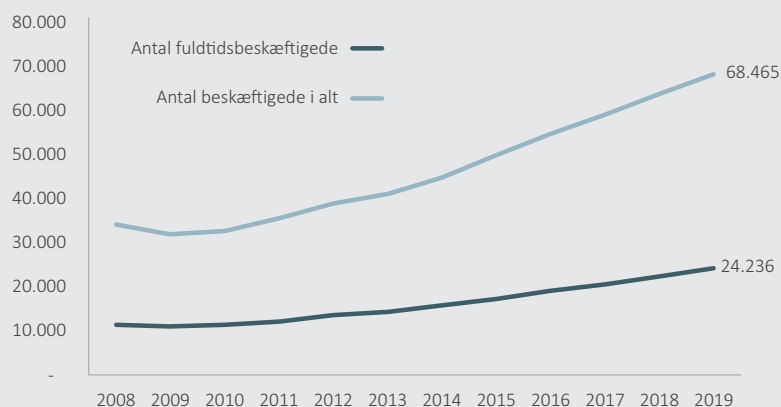
Kilde: Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR), Rekrutteringsundersøgelsen for efteråret.

De seneste år har det danske arbejdsmarked oplevet faldende ledighed og flere forgæves rekrutteringsforsøg. Det har blandt andet betydet, at virksomhederne i stigende grad har benyttet udenlandsk arbejdskraft. Fra 2008 til 2019 stiger antallet af udenlandske statsborgere med arbejde i Danmark med 70 pct. fra godt 134.000 i 2008 til knap 229.000 fuldtidsbeskæftigede udlændinge i 2019. Inden for turismeerhvervet er der en tilsvarende vækst fra godt 11.000 fuldtidsbeskæftigede udlændinge i 2008 til godt 24.000 fuldtidsbeskæftigede udlændinge i 2019 (jf. figur 77).⁴⁹

⁴⁸ Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har i efteråret 2018 ændret dataindsamlingsmetode. Der er i den forbindelse ændret i branchedefinitionerne.

⁴⁹ Antallet af udlændinge beskæftiget i turismeerhvervet kan ikke sammenlignes med opgørelse i kapitel 6. Beskæftigelsen i kapitel 6 dækker alle brancher inkl. de afledte beskæftigelseseffekter.

Figur 77 Udenlandsk arbejdskraft beskæftiget i dansk turisme, 2008-2019

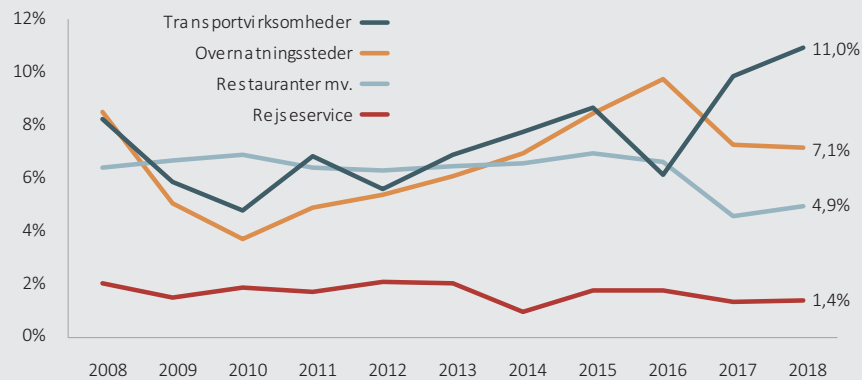
Kilde: Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR)

10.7 Overskud og investeringer

En virksomheds overskudsgrad er udtryk for, hvor stor en andel af virksomhedens omsætning, der omsættes til overskud og kan anvendes til investeringer. Samlet set lå overskudsgraden inden for de turismerelaterede brancher i 2018 på 7,6 pct. Det er under niveauet på 9,2 pct. i det øvrige erhvervsliv.

Overnatningsstederne har i en årrække haft en høj overskudsgrad, der dog har været faldende siden 2017. I 2018 lå overnatningsstedernes overskudsgrad på 7,1 pct. (jf. figur 78). Transportvirksomhederne har haft en fluktuerende overskudsgrad, som i 2018 nåede op på 11,0 pct. Restauranter mv. har i en årrække haft en stabil overskudsgrad, der dog lå på et noget lavere niveau i 2017 og 2018. Rejseservice har siden 2008 haft en overskudsgrad på under 2 pct.

Figur 78 Udvikling i turismerelaterede erhvervs overskudsgrad (ordinært resultat/omsætning), 2008-2018

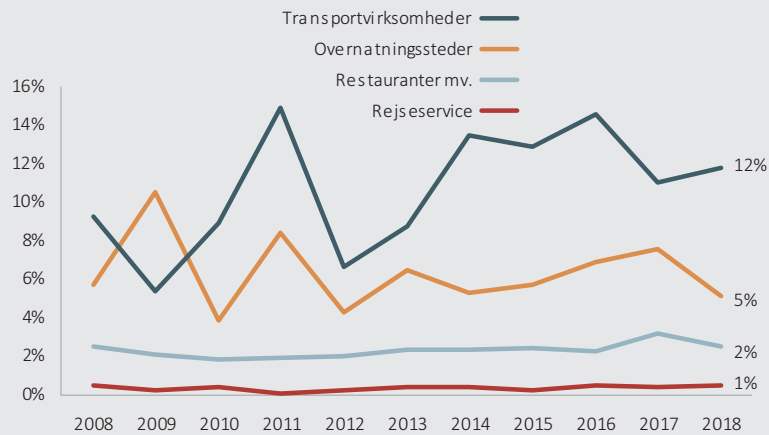

Note: Overskudsgraden kan dække over variationer mellem virksomhederne i de respektive underbrancher. Det antages, at variationen følger en almindelig normalfordeling, hvorfor den angivne overskudsgrad vil være udtryk for, hvad der er almindeligt for virksomhederne i branchen.

Kilde: Danmarks Statistik, Den generelle formastatistik (FIRM) 2008-2018.

Den gennemsnitlige investeringsgrad var inden for de turismerelaterede brancher samlet set på 7,0 pct. i 2018. Det er markant over niveauet i det øvrige erhvervsliv. Investeringsgraden i turismeerhvervet i 2018 var stort set på niveau med i 2017, hvor den lå på 7,1 pct. Inden for turismen er det fortsat transportvirksomhederne, som har den højeste investeringsgrad (jf. figur 79).

Figur 79 Udvikling i turismerelaterede erhvervs investeringsgrad (investeringer/nettoomsætning), 2008-2018

Anm.: Investeringsgraden beregnes som investeringer i forhold til nettoomsætningen.

Kilde: Danmarks Statistik, Den generelle firmastatistik (FIRM) 2008-2018.

10.8 Nystartede, ophørte og konkursramte virksomheder

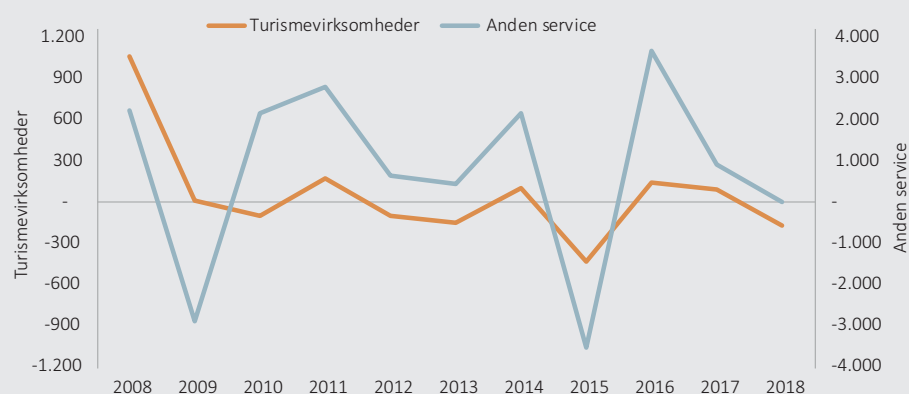
Figur 80 viser forskellen mellem antallet af nystartede og ophørte virksomheder inden for turismeerhvervet og den øvrige servicesektor. Når værdierne i graferne er negative, betyder det, at der i det pågældende år var flere ophørte end nystartede virksomheder.

Som det fremgår af figuren, var der navnlig i 2008 flere nystartede end ophørte turismevirksomheder, mens 2015 var kendetegnet ved markant flere ophørte end nystartede turismevirksomheder.

Inden for servicesektoren i øvrigt var der særligt i 2016 en positiv tilgang af virksomheder med færre ophørte end nystartede. Derimod var billedet i både 2009 og 2015 det modsatte med flere ophørte end nystartede virksomheder.

I år 2018 var der for første gang siden 2015 flere ophørte end nystartede turismevirksomheder.

Figur 80 Difference mellem antal nystartede og ophørte virksomheder, 2008-2018

Anm.: Turismevirksomheder omfatter hoteller m.m., restauranter og rejsebureauer. Anden service omfatter øvrige servicevirksomheder udover turismevirksomheder.

Kilde: Særkørsel fra Danmarks Statistik.

Tabel 30 viser antallet af konkurser inden for turismesektoren og de øvrige serviceerhverv. Som det fremgår, stiger antallet af konkurser inden for turismesektoren med 20,6 pct. fra 2018 til 2019, mens den øvrige servicesektor oplever en stigning på 3,4 pct. Turismebranchen oplever i 2019 det højeste antal konkurser i den betragtede periode. Det laveste antal konkurser oplevede turismevirksomhederne i 2015.

Tabel 30 Antal konkurser*, 2009-2019

	2009	2010	2015	2016	2017	2018	2019	Udv. 2018-2019 (pct.)
Turismevirksomheder	281	289	225	264	245	262	316	20,6 %
Øvrige servicevirksomheder	1.048	1.047	573	760	774	854	883	3,4 %

Kilde: Særkørsel fra Danmarks Statistik.

* Tabellen omfatter antal konkurser blandt aktive virksomheder, det vil sige virksomheder med beskæftigelse og/eller en omsætning over 1 mio. kr.

Appendiks til kapitel 3: Metodebeskrivelse til ETC-indikatorerne

Formålet med ETC-indikatorerne er at etablere og definere et fælles grundlag med henblik på at måle bæredygtig turisme. Disse indikatorer vil på sigt kunne benyttes inden for og på tværs af ETC-medlemslandene, så det fremover bliver nemmere at monitorere og sammenligne bæredygtighedsindsatsen.

De nuværende 13 ETC-indikatorer er sammensat, så de afspejler både sociale, økonomiske og miljømæssige forhold.

Sociale forhold

- Turisternes tilfredshed: Tallene viser procentdelen af tilfredse eller meget tilfredse turister. Kilde: VisitDenmarks Turistundersøgelse. Data er for 2017.
- De lokale beboeres tilfredshed: Procentdel af de lokale, der er tilfredse eller meget tilfredse med turismetrykket. Data er pt. ikke tilgængelig, men der arbejdes på en national indsamling.
- Kapacitetsudbud: Sengepladser pr. 100 indbyggere. Kilde: Danmarks Statistiks tal for både sengepladser og indbyggertal. Data er for 2019.
- Turismeintensiteten: Antal overnatninger pr. 100 indbyggere pr. dag. Kilde: Danmarks Statistiks tal for både overnatninger og indbyggertal. Data er for 2019.
- Turismetæthed: Antal overnatninger pr. dag pr. km². Kilde: Danmarks Statistiks tal for både overnatninger og areal. Data er for 2019.

Økonomiske forhold

- Overnatninger: Procentvis stigning i antal turismeovernatninger i forhold til året før. Kilde: Danmarks Statistik. Data er for 2019.
- Turistankomster: Procentvis stigning i antal internationale ankomster i forhold til året før. Kilde: Danmarks Statistik. Data er for 2019.
- Sæsonfordeling: Spredning af overnatningerne over året målt som en Gini-koefficient. Gini-koefficienten er et mål for uligheden i fordelingen og går fra 0 til 1. Hvis overnatningerne er jævnt fordelt over hele året, vil værdien være 0, mens værdien vil være tættere på 1 jo mere ulige overnatningerne fordeler sig over året. Kilde: Danmarks Statistik beregnet via fordelingen af overnatningerne fra måned til måned. Data er for 2019.
- Døgnforbrug: Gennemsnitlig forbrug i € pr. turist pr. dag. Kilde: VisitDenmarks Turistundersøgelse. Data er for 2017.
- Opholdslængde: Gennemsnitlig opholdslængde pr. turist i antal overnatninger. Kilde: VisitDenmarks Turistundersøgelse. Data er for 2017.
- Beskæftigelseseffekter: Ansatte i turismeerhvervet pr. ansatte i hele den danske økonomi. Kilde: VisitDenmarks Turismens økonomiske betydning. Data er for 2018.

Miljømæssige forhold

- CO₂-aftrykket: Tons udledning ved kategorierne lufttransport, overnatningssteder og madservice samt andre relaterede services. Kilde: Eurostat. Data er for 2018.
- Certificeringer: Procentdel overnatningssteder med miljøcertificering. Kilde: Danmarks Statistik med data for Green Key. Data er for 2019.

Appendiks til kapitel 4: Kommuner i de 19 destinationsselskaber

	Destinationsselskab	Kommuner
1	Wonderful Copenhagen*	Albertslund, Allerød, Ballerup, Brøndby, Dragør, Egedal, Frederiksberg, Furesø, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Helsingør, Herlev, Hvidovre, Høje-Taastrup, Hørsholm, Ishøj, København, Lyngby-Taarbæk, Rudersdal, Rødovre, Tårnby, Vallensbæk
2	Destination Vesterhavet	Ringkøbing-Skjern, Varde
3	Destination Nordvestkysten	Hjørring, Holstebro, Jammerbugt, Lemvig, Thisted
4	Aarhusregionen	Aarhus, Favrskov, Norddjurs, Randers, Silkeborg, Skanderborg, Syddjurs, Viborg
5	Destination Trekanten	Billund, Kolding, Vejle
6	Destination Fyn	Assens, Faaborg-Midtfyn, Kerteminde, Langeland, Middelfart, Nordfyn, Nyborg, Odense, Svendborg, Ærø
7	Destination Sydvestjylland	Esbjerg, Fanø
8	Destination Nord	Aalborg, Brønderslev, Frederikshavn, Læsø
9	Destination Sønderjylland	Aabenraa, Haderslev, Sønderborg, Tønder
10	VisitLolland-Falster	Guldborgsund, Lolland
11	Destination Bornholm	Bornholm
12	VisitNordsjælland	Fredensborg, Gribskov, Halsnæs, Hillerød
13	Destination Sjælland	Holbæk, Kalundborg, Odsherred, Slagelse, Sorø
14	Destinations SydkystDanmark	Faxe, Næstved, Stevns, Vordingborg
15	Destination Himmerland	Mariagerfjord, Vesthimmerland
16	Destination Limfjorden	Morsø, Skive, Struer
17	Turistsamarbejdet Kystlandet	Hedensted, Horsens, Odder
18	VisitHerning	Herning, Ikast-Brande
19	VisitFjordlandet	Frederikssund, Lejre og Roskilde

Note: Pr. 1. januar 2021 har kommunerne Fredericia, Greve, Køge, Rebild, Ringsted, Samsø, Solrød og Vejen endnu ikke tilkendegivet planer om at indgå i eller danne et tværkommunalt destinationsselskab.

Note: Kommuner fremgår i det destinationsselskab, som det er politisk vedtaget, at de indgår i. Helsingør er udtrådt af VINO og omfattet af WOCO pr 1. januar 2021.

* WoCo: Fonden Wonderful Copenhagen fremmer og udvikler erhvervs-, ferie-/fritidsturismen i Region Hovedstaden jf. fondens vedtægter. I statusanalysen opgøres data for Wonderful Copenhagen på baggrund af Region Hovedstadens kommuner fraregnet kommunerne, der indgår i VisitNordsjælland (Fredensborg, , Hillerød, Gribskov og Halsnæs) og Destination Bornholm (Bornholms Regionskommune).

Appendiks til kapitel 10: Branchekoder

Forlystelsesparker, museer mv.

- 91.01.10 Biblioteker
- 91.01.20 Arkiver
- 91.02.00 Museer
- 91.03.00 Historiske monumenter og bygninger og lignende attraktioner
- 91.04.00 Botaniske og zoologiske haver samt naturreservater
- 92.00.00 Lotteri- og anden spillevirksomhed
- 93.11.00 Drift af sportsanlæg
- 93.12.00 Sportsklubber
- 93.13.00 Fitnesscentre
- 93.19.00 Andre sportsaktiviteter
- 93.21.00 Forlystelsesparker o.l.
- 93.29.10 Lystbådehavne
- 93.29.90 Andre forlystelser og fritidsaktiviteter

Overnatningssteder

- 55.10.10 Hoteller
- 55.10.20 Konferencecentre og kursus ejendomme
- 55.20.00 Ferieboliger og andre indlogeringsfaciliteter til kortvarige ophold
- 55.30.00 Campingpladser
- 55.90.00 Andre overnatningsfaciliteter
- 68.31.20 Boliganvisning, ferieboligudlejning mv.

Rejse-service

- 79.11.00 Rejsebureauer
- 79.12.00 Rejsearrangører
- 79.90.00 Andre reservationstjenesteydelser og tjenesteydelser i forbindelse hermed

Restauranter mv.

- 56.10.10 Restauranter
- 56.10.20 Pizzeriaer, grillbarer, isbarer mv.
- 56.21.00 Event catering
- 56.29.00 Anden restaurationsvirksomhed
- 56.30.00 Caféer, værtshuse, diskoteker mv.

Transportvirksomheder

- 49.10.00 Passagertransport med regional- eller fjern tog
- 49.31.10 Rutebuskørsel, by- og nærtrafik
- 49.31.20 S-togstrafik, metro og andre nærbaner
- 49.32.00 Taxikørsel
- 49.39.20 Turistkørsel og anden landpassagertransport
- 50.10.00 Sø- og kysttransport af passagerer
- 50.30.00 Transport af passagerer ad indre vandveje
- 51.10.10 Ruteflyvning
- 51.10.20 Charter- og taxifyvning
- 52.21.30 Drift af betalingsveje, -broer og -tunneler
- 77.11.00 Udlejning og leasing af biler og lette motorkøretøjer